

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
INSTITUT KOMUNIKAČNÍCH STUDIÍ A ŽURNALISTIKY
KATEDRA MEDIÁLNÍCH STUDIÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Personální změny v českých médiích v prvních letech normalizace

Autor: Bc. David Pilař

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jakub Končelík

Praha, květen 2007

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury. Práce má rozsah 139 430 znaků včetně mezer (bez příloh).

V Praze dne 18. 5. 2007

Bc. David Pilař

Rád bych touto cestou poděkoval členům Klubu novinářů roku 1968 Miroslavu Síglovi a Jiřímu Sekerovi a publicistovi Jiřímu Podzimkovi, bez jejichž laskavé pomoci a zapůjčených materiálů by nebylo možné následující stránky napsat. Děkuji rovněž svému konzultantovi Jakubovi Končelíkovi za jeho cenné rady i čas, který mi při psaní práce věnoval.

Teze diplomové práce

Jméno studenta: David Pilař

Obor: Mediální studia

Semestr: II.

Předpokládaný název práce: Personální změny v českých médiích v prvních letech normalizace

Námět práce:

V důsledku politických změn po "srpnových událostech" roku 1968 se výrazně změnila představa nově nastupujících politických elit prostředí československé reality počínající normalizace. V redakcích došlo k personálním čistkám, mnoha novinářům byla zakázána činnost a došlo k jejich vylučování ze Svazu československých novinářů. Vzhledem k tomu, že téma suspendace novinářů po roce 1968 nebylo zatím dostatečně zpracováno, rád bych se pokusil provést první sondu a zmapovat veškerou dostupnou dokumentaci.

Základní charakteristika tématu a metody práce:

Předmětem mého zkoumání je proces, kterým komunistická moc získala zpět kontrolu nad médii a pacifikovala české novináře, kdy jejím hlavním nástrojem byly personální čistky v redakcích jednotlivých médií. Pokusím se shromáždit, utřídit a interpretovat základní materiály a dokumenty z archivních zdrojů. Při zpracování tématu provedu též základní rozbor sekundární literatury. Uvažuji i tom, že provedu verifikaci zdrojů na základě rozhovorů s pamětníky událostí. Při sběru materiálu budu klást důraz na precizní kvantifikaci personálních změn v redakcích na základě úředních údajů. V hlavní části práce budu sledovat personální změny v redakcích Československé televize, Československého rozhlasu, Československé tiskové kanceláře a vybraných deníků a týdeníků v důsledku politických změn po 21. srpnu 1968. K vypracování své diplomové práce použiji standardních metod historikovy práce.

Předpokládaná osnova:

- 1., Úvod do tématu, hypotézy a metoda práce
- 2., Personální složení jednotlivých redakcí v srpnu 1968
- 3., Rozbor příčin vedoucí k čistkám
- 4., Redakční čistky v roce 1969
- 5., Redakční čistky v roce 1970
- 6., Shrnutí
- 7., Prameny a použitá literatura
- 8., Přílohy

Základní literatura:

Archivy:

Národní archiv, fondy ČUTI, ASYN, prověřkové komise a další
ASN, (Archív Syndikátu novinářů); Desky: Ústředí, Předsednictvo, Komise,
Korespondence.
Parlament ČR, Archiv FS, NS IV. (část na <http://www.psp.cz>)

Prameny:

Akční program KSČ – otištěn 10. dubna 1968.
Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. Sjezdu KSČ. SPN, Praha
1979.
časopisy Novinář, Sešity novináře a další z vydavatelství ČSSN (ČSN)

Literatura:

Belda, J., Hoppe, J., Pecka, J.: Občanská společnost (1967-1970): Sociální organismy a
hnutí pražského jara 1967-1970
Hoppe, J.: Pražské jaro v médiích: Výběr z dobové publicistiky, Ústav pro soudobé
dějiny AV ČR, Doplněk, Praha, Brno 2004.
Hoření, Z.: KSČ o tisku, rozhlasu a televizi (1945-1975), Novinář, Praha 1976.
Končelík, J.: Řízení a kontrola hromadných sdělovacích prostředků v Československu
v reformním roce 1968, diplomová práce FSV UK, Praha 2000.
Maleček, S.: Byli jsme při tom: Čeští novináři a publicisté vzpomínají na události let
1968-1969, doby, kterou svět znal jako Pražské jaro, Klub novinářů Pražského jara 68,
Praha 1993
Přečan, V.: Prameny k dějinám československé krize 1967-1970, Doplněk, Brno 1999.
Vondrová, J., Navrátil J.: Komunistická strana Československa: Kapitulace (srpen-
listopad 1968), Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Doplněk, Brno 2001.

Jméno konzultanta: PhDr. Jakub Končelík
(svým podpisem potvrdí, že souhlasí se spoluprací na tématu, schvaluje základní teze a
ve stanoveném termínu odevzdá posudek na práci)

Datum: 14. 5. 2005

.....
[Redacted signature area]

Podpis studenta:

.....

Podpis konzultanta:

Obsah

Kapitola 1: Úvod	6
1.1. Diskuse tezí	7
1.2. Metoda práce, použité zdroje	8
Kapitola 2: Personální změny v ČST.....	9
2.1. ČST před srpnovou invazí.....	9
2.2. Srpnová okupace v ČST.....	10
2.3. Odvolání ředitele ČST po podpisu Moskevského protokolu	11
2.4. Změny v ČST po srpnové okupaci.....	13
2.5. První vlna personálních změn v ČST (leden – červenec 1969)	14
2.6. ČST po nástupu ústředního ředitele Jana Zelenky	17
2.7. Druhá vlna personálních změn v ČST (leden – prosinec 1970).....	18
Kapitola 3: Personální změny v ČsRo.....	21
3.1. ČsRo před srpnovou invazí	21
3.2. Srpnová okupace v ČsRo	23
3.3. Odvolání ředitele ČsRo po podpisu Moskevského protokolu.....	24
3.4. Změny v ČsRo po srpnové okupaci	25
3.5. ČsRo pod vedením Odonu Závodského (leden – červen 1969)	27
3.6. První vlna čistek v ČsRo (červen – prosinec 1969)	29
3.7. Druhá vlna čistek v ČsRo (leden – prosinec 1970)	31
Kapitola 4: Personální změny v Rudém právu	36
4.1. Rudé právo před srpnovou invazí.....	36
4.2. Srpnová intervence a krize v Rudém právu.....	38
4.3. Vnitroredakční boj v Rudém právu	40
4.4. Rudé právo od listopadového do dubnového pléna	42
4.5. Předání moci v Rudém právu po dubnovém plénu	45
4.6. Slovo do vlastních řad	47
4.7. První vlna čistek v Rudém právu (duben – prosinec 1969)	49
4.8. Druhá vlna čistek v Rudém právu (leden – prosinec 1970)	51
Kapitola 5: Personální změny v ostatních médiích	53
5.1. Československá tisková kancelář (ČTK)	53
5.2. Ostatní deníky	56
5.2.1. Vývoj denního tisku během Pražského jara a prvních let normalizace.....	56
5.2.2. Práce	58
5.2.3. Mladá fronta	59
5.2.4. Zemědělské noviny	59
5.2.5. Svobodné slovo	60
5.2.6. Lidová demokracie	60
5.2.7. Obrana lidu	61
5.2.8. Československý sport.....	61
5.2.9. Krajské a regionální deníky.....	62
5.3. Ostatní tisk.....	64
5.3.1. Vývoj ostatního tisku během Pražského jara a prvních let normalizace	64
5.3.2. Stranický tisk.....	66
5.3.3. Kulturní a literární časopisy	68

5.3.4. Společenské a politické časopisy	70
5.3.5. Ostatní vybrané časopisy.....	72
Kapitola 6: Závěr.....	73
Summary	76
Seznam použitých zkratk	77
Seznam pramenů a literatury:	79
Archivy:.....	79
Prameny:.....	79
Paměti:.....	80
Citovaná literatura:	80
Příloha č. I	83
Kádrové změny v Československé televizi od 1.1. 1969	83
Příloha č. II	87
Slovo do vlastních řad	87
Příloha č. III	92

Kapitola 1: Úvod

Srpnovými událostmi roku 1968 skončila krátká svoboda československých médií v dobách vlády komunistického režimu, která nastala v souvislosti se společenským uvolněním a demokratizačními reformami období tzv. Pražského jara. Během počínající normalizace se výrazně změnila představa nově nastupujících politických elit o personálním složení redakcí všech významných československých médií. V redakcích docházelo k čistkám a téměř 1400¹ novinářů muselo opustit své zaměstnání, byla jim zakázána činnost a došlo k jejich vylučování z komunistické strany a Svazu československých novinářů (SČN).

Vzhledem k tomu, že téma personálních změn novinářů po roce 1968 nebylo zatím dostatečně zpracováno, pokusil jsem se provést první sondu a zmapovat situaci v redakcích všech českých (nikoliv slovenských) významných médií, a to především se zaměřením na tehdejší (podle počtu diváků, posluchačů i čtenářů) nejvlivnější domácí média tj. Československou televizi, Československý rozhlas a stranický deník Rudé právo. Cílem mého zkoumání je především zjistit, jak probíhal proces, kterým komunistická moc získávala zpět kontrolu nad médii a pacifikovala české novináře, kdy jejím hlavním nástrojem byly personální čistky v redakcích jednotlivých médií. Tato práce si přitom neklade ambici zkompletovat všechny personální změny v jednotlivých médiích, ale zaměřuje se zejména na výměny na vedoucích redaktorských postech a likvidaci populárních osobností z řad novinářů, kteří aktivně vystupovali proti srpnové okupaci a po ní dávali najevo nesouhlas s měnící se politickou garniturou.

Účelem diplomové práce je také sledovat, jaké bezprostřední změny v médiích proběhly na základě požadavků okupačních zemí a jak se nastupující komunistická garnitura v čele s prvním tajemníkem ÚV KSČ Gustávem Husákem vypořádávala se svými politickými a ideovými oponenty. Dalším důležitým záměrem práce je ukázat, jak se některá usnesení vedení KSČ promítla do fungování jednotlivých médií a jak probíhal samotný proces čistek od vedoucích pracovníků po řadové redaktory.

Svou pozornost jsem zaměřil na období od prvních dní intervence až do konce roku 1970, kdy ve většině redakcí skončily prověrky členů KSČ i čistky mezi nestraníky. Pro moji práci jsou podstatné nejen dostupná literatura a archivní

---

¹ Končelík, Jakub: Cenzura v Československu v letech 1948 až 1989. Interní materiál, ÚSD AV ČR, Praha 2000.

materiály, ale pamětnické knihy a osobní výpovědi novinářů Miroslava Síglu (bývalého šéfdramaturga Televizních novin v ČST) a Jiřího Sekery (bývalého šéfredaktora Rudého práva) z Klubu novinářů roku 68, kteří patří mezi klíčové pamětníky a bez jejich svědectví bych se musel omezit pouze na dostupnou literaturu a archivní materiál.

Z těchto dvou osobností je patrná velká osobní statečnost a úsilí redaktorů, kteří, jak sami tvrdí, považují toto krátké období na konci srpna 1968 za „nejlepší dny svého života“. Mohli psát a vysílat bez cenzury, o čem chtěli, a navíc jejich práce byla velice důležitá pro informování čtenářů o situaci v republice a jejich morální podporu.

Přínos své práce vidím hlavně v tom, že jde o dosud málo zpracovanou problematiku, ke které neexistuje příliš mnoho dostupných materiálů. Věřím, že se mi podařilo nastínit i na popsanych personálních změnách kontext fungování tehdy tří nejsledovanějších médií v zemi a na ostatních význačných médiích popsat nejdůležitější redakční výměny.

1.1. Diskuse tezí

V souladu s tezemi jsem si jako předmět mého zkoumání určil proces, kterým komunistický režim získával zpět do své moci média a zbavoval se nepohodlných novinářů, když organizoval v redakcích čistky proti tzv. pravicovým oportunistům. V tezích také uvádím, že těžiště popisu v hlavní části práce bude spočívat ve sledování Československé televize, Československého rozhlasu, Československé tiskové kanceláře a vybraných deníků a týdeníků v důsledku politických změn po 21. srpnu. Od tezí jsem se odchýlil v tom smyslu, že jsem se v hlavní části zaměřil na popis personálních změn a posrpnový vývoj ve jen třech nejsledovanějších médiích, kterými v té době byli Československá televize, Československý rozhlas a Rudé právo, přičemž každému z těchto médií věnuji samostatnou kapitolu. U ostatních médiích uvádím pouze zjiřitelné personální změny v daném období na vedoucích místech či jména nejvíce postižených novinářů. Změnám v těchto médiích souhrnně věnuji jednu kapitolu.

Důvodem odchýlení od tezí je především dostupnost literatury a archivních materiálů, které jsou v případě Československé televize, Československého rozhlasu a Rudého práva nejúplnější a z pohledu historika i nejzajímavější. Dalším důvodem

větší specializace na tři vybraná média je i skutečnost, že u většiny ostatních médií se archivní materiál dochoval jen částečně. Už při samotném výběru tématu jsem vycházel z předpokladu, že dojde k úpravám tezí, a to právě v souvislosti s dostupností materiálu.

1.2. Metoda práce, použité zdroje

Při zpracování své diplomní práce jsem použil standardních metod historikovy práce. V analýze dat jsem vycházel hlavně ze zápisů ze zasedání předsednictva ÚV KSČ, které jsem vyhledal v Národním archivu v Praze i publikací z edice „Prameny k dějinám československé krize v letech 1967-1979“, kde jsou přetištěny dobové dokumenty z fondu PÚV KSČ z tohoto období. Další materiály jsem získal z fondů Archivního presenčního fondu České televize (APF ČT), Archivu Československého rozhlasu (A ČRo), z fondu Archivu Syndikátu novinářů (ASYN) a některé materiály jsem objevil i ve fondech byra a sekretariátu ÚV KSČ. Nejvíce materiálů jsem přitom našel z roku 1969, kdy se do chodů redakcí výrazně promítaly změny na politické scéně a v celé společnosti (např. tzv. Hokejové události, nástup Gustáva Husáka do čela strany a normalizace v médiích). V některých případech archivní dokumenty neobsahovaly křestní jména novinářů, tudíž nejsou uvedeny ani v diplomní práci.

Během studia archivních materiálů jsem bohužel v mnoha případech narazil pouze na neúplné údaje, navíc některé dokumenty z jednotlivých fondů se nedochovaly vůbec. Fond ASYN v pražském Národním archivu (NA) je stále nekatalogizován, tudíž jsem byl při zpracování tohoto fondu závislý jen na výběru dokumentů jednotlivými pracovníky archivu. Při analýze dat jsem byl navíc limitován tím, že se většinou nedochovaly kádrové materiály jednotlivých novinářů. A navíc oproti mému původnímu předpokladu před odevzdáním tezí mé diplomní práce nebyly též k dispozici podrobné statistiky z procesu stranických prověrek v jednotlivých médiích

Při základním rozboru sekundární literatury jsem věnoval pozornost publikacím: Televize a totalitní moc 1969 – 1975 od autorky Jarmily Cysařové a Normalizace v Československém rozhlase od autorek Evy Ješutové a Jaroslavy Novákové, které se staly významnými zdroji při zpracování kapitol o Československé televizi respektive Československém rozhlase. Další kapitoly se opírají především o

dochované archivní materiály, memoárovou literaturu a výpovědi pamětníků. Významnými zdrojem poznání při kvantifikaci personálních změn byly i tiráže jednotlivých čísel novin.

Kapitola 2: Personální změny v ČST

2.1. ČST před srpnovou invazí

Československá televize, která 1. května 1968 oslavila 15. výročí od prvního dne vysílání, byla v této době společně s Československým rozhlasem jednoznačně nejsledovanějším médiem v zemi. Od roku 1953 stoupl počet platících koncesionářů z necelých 500 na 2,6 milionu, přičemž počet diváků představoval podle odhadů až trojnásobek.² Strmě stoupající zájem o nové médium přiměl stranické i státní orgány, aby podnikly opatření, kterými by si nad dalším vývojem v ČST udržely maximální možnou kontrolu. Již 31. ledna 1964 schválilo Národní shromáždění zákon o ČST, ve kterém je formulována podřízenost Komunistické straně a vládě. Legislativně zaručená podřízenost ale rozhodně neznamenal servilitu. Od počátku 60. let televize navzdory stranickým příkazům a cenzurním zásahům dávala stále více prostor progresivním kulturním a uměleckým pořadům, aktuální publicistice a objektivnímu zpravodajství a měnila se tak v moderní kulturně-informační médium.

Pozitivní změny nastaly především v souvislosti s jmenováním Jiřího Pelikána³ ústředním ředitelem ČST v roce 1963. Pelikán upřednostňoval při výběru spolupracovníků profesní hledisko před stranickým klíčem. Jeho nejbližší tým tvořili v období Pražského jara programový náměstek Zdeněk Noháč, ředitel Televizního studia Praha Viktor Růžička, šéfredaktor Hlavní redakce publicistiky a

² Cysařová, J.: Televize a totalitní moc 1969 – 1975. Praha, ÚSD AV ČR 1998, str. 3.

³ Jiří Pelikán (* 7.2. 1923 Olomouc, + 26. 6. 1999 Řím) – významný český politik a novinář. Od roku 1946 patřil k čelným aktivistům komunistického mládežnického hnutí. V roce 1948 se stal poslancem Národního shromáždění a předsedou akčního výboru Národní fronty na vysokých školách, provádějícího poúnorové masové čistky v řadách vysokoškolských studentů a profesorů. Od roku 1949 člen ÚV KSČ a předsednictva ÚV ČSM a v padesátých letech zastával funkci předsedy Mezinárodního svazu studentstva. V roce 1963 jmenován do funkce ústředního ředitele ČST, odkud byl v září 1968 odvolán na sovětský nátlak. Poté přešel do diplomatických služeb jako rada čs. velvyslanectví v Římě. V září 1969 požádal v Itálii o politický azyl a roku 1977 získal italské občanství. Od roku 1970 vydával významný exilový časopis Listy. Po získání italského občanství působil v Italské socialistické straně, za kterou působil v letech 1979-89 v Evropském parlamentu. (zdroj: <http://www.totalita.cz>)

dokumentaristiky Arnošt Frydrych, vedoucí redaktor Televizních novin Kamil Winter, šéf oddělení Vysílání pro děti a mládež Miloš Volf a programový ředitel ostravského studia Jan Neuls.

Pelikánovo vedení zasahovalo až do března 1968, kdy padla veškerá cenzurní opatření, do tvůrčí svobody novinářů a obsahu vysílání minimálně. Ve zpravodajských a publicistických příspěvcích začali redaktoři oddělovat vládní a stranické oficiální informace od redakčních tak, aby bylo patrné, že jejich komentáře vyjadřují osobní názory jednotlivých novinářů. Do popředí se dostala i dříve tabuizovaná témata jako rehabilitace politických vězňů z 50. let, neobjasněná smrt ministra zahraničních věcí Jana Masaryka v roce 1948, zprávy o západním odboji za 2. světové války či ekonomické reformy socialistického hospodářství.

K nejoblíbenějším televizním relacím patřily v té době diskusní pořad „Mezi námi“ moderovaný Vladimírem Toskem, Ladislavem Danešem, Jiřím Rumlem a Jiřím Kantůrkem se sledovaností až 58% či Kontrola Zvědavé kamery, která se věnovala bývalým politickým vězňům, kterou sledovalo až 66% diváků. Celkem odvysílala televize v roce 1968 o více než 200 hodin zpravodajství a o 270 hodin publicistiky více než v předchozím roce⁴.

Maximální sledovanost ČST, která se v této době ještě připravovala na spuštění druhého programu a barevného vysílání, dosahovala ve všední den 50%, v sobotu a v neděli až sedmdesát procent. Programovému schématu začalo v tomto období dominovat stále více zpravodajství a publicistika. ČST tak v reformním roce 1968 přispěla nejen ke změně přístupu informování veřejnosti doposud přísně svázaného s nařízeními stranických orgánů, ale stala se i důležitým hybatelem společenských změn, které zastavila až srpnová okupace.

2.2. Srpnová okupace v ČST

Ovládnutí médií, zejména vlivných Československé televize (ČST) a Československého rozhlasu (ČsRo), bylo po okupaci země v noci z 20. na 21. srpna jedním z prvořadých cílů intervenčních armád. V obsazování budov obou institucí a paralyzaci vysílání obou institucí pomáhali okupantům především ministr spojů Karel

---

⁴ Tamtéž.

Hoffmann, který je nechal „odstříhnout“ od vysílacího signálu a šéf StB Viliam Šalgovič, který měl zlikvidovat veškerý odpor zaměstnanců v zabraných studiích.⁵ ČST ale v té době vysílala v provizorních podmínkách na více než 70 místech v Praze, což plány sovětského vedení značně komplikovalo.

Televizní vysílání bylo 21. srpna zahájeno již ve 4:30 ráno, když se do studia v pražské Měšťanské besedě sjelo několik zaměstnanců. Mezi nimi byli například šéfredaktor Televizních novin (TN) Kamil Winter, hlasatelka Kamila Moučková či vedoucí tvůrčích týmů TN Miroslav Sígl. Ten na osudné ráno vzpomíná: „Asi v 8:30 vtrhla do studia ozbrojená tlupa okupantů a za přítomnosti vedoucího pracovníka ČST Karla Kohouta bylo vysílání násilně přerušeno, všichni přítomní vyhnáni a televizní zařízení rozstříleno.“⁶ Ačkoliv se v brzké době podařilo vysílání znovu obnovit z kina Skaut ve Vodičkově ulici, v 11:40 se televizní signál opět odmlčel. Další náhradní vysílací prostory našli redaktoři na vysílači Cukrák, ve Výzkumném ústavu A.S. Popova v Praze 4, v rozestavěném objektu televize na Petřinách, v budově Svobodného vysílače v Tesle Hloubětín, ve studiích v Brně a Ostravě a na šumavském vysílači Klet'. Vysílání z provizorních podmínek pokračovalo až do 26. srpna, kdy se zaměstnanci dozvěděli o podpisu Moskevského protokolu.⁷

2.3. Odvolání ředitele ČST po podpisu Moskevského protokolu

Podepsáním Moskevského protokolu 26. srpna 1968 se českoslovenští představitelé zavázali k „opatřením, jako je ovládání médií s tím, aby plně sloužily věci socialismu. Přerušit v tisku, rozhlasě – televizi antisocialistická vystoupení, přerušit činnost různých skupin a organizací, stojících na antisocialistických pozicích. (...) Stranické a státní orgány upraví situaci v tisku, rozhlasě a televizi pomocí nových zákonů a opatření“.⁸ Kromě toho mělo dojít i k personálním změnám ve vedení tisku,

⁵ Mlynář, Z.: Mráz přichází z Kremlu, Mladá fronta, Praha 1990, str. 197.

⁶ Šedesátý osmý - Byli jsme při tom: Vzpomínky novinářů a publicistů, Klub novinářů pražského jara '68, Praha 1993, str. 70.

⁷ Při vstupu armád 21. srpna 1968 byli představitelé strany a vlády internováni v Moskvě. Pod hrubým nátlakem byl 26. srpna podepsán 25 představiteli KSČ a československé vlády Moskevský protokol. Jediný člen delegace, který protokol nepodepsal, byl František Kriegel. Moskevský protokol obsahoval zákaz činnosti „protisocialistických“ organizací, zákaz sociální demokracie, kontrolu tisku, personální změny ve vedení státu. Dále obsahoval příslib stažení Sovětské armády. V zájmu ale místo toho Sovětský svaz požadoval podpis dohody o pobytu sovětských vojsk. Tato dohoda byla podepsaná 16.10.1968 předsedou vlády Černíkem.

⁸ Končelík, J.: Řízení a kontrola hromadných sdělovacích prostředků v Československu v reformním roce 1968, rigorózní práce FSV UK, Praha 2000, str. 122.

rozhlasu a televize. Schválení tohoto bodu protokolu prakticky znamenalo, že v nejbližší době bude odvolán i ústřední ředitel ČST Jiří Pelikán.

Uvolnění Jiřího Pelikána z funkce už Sověti požadovali při dřívějších bilaterálních jednáních s československou delegací v Čierné nad Tisou, která se konala začátkem srpna.⁹ Po okupaci se stal ředitel televize ještě větším „trnem v oku“, když připustil, aby okupaci Československa mohli sledovat na obrazovkách i diváci v „západním bloku“. Kromě toho se snažil i jako poslanec Národního shromáždění a předseda jeho zahraničního výboru znemožnit interventům zastavení televizního vysílání.

V reakci na Moskevský protokol se již 28. srpna 1968 sešlo na schůzi předsednictvo ÚV KSČ (PÚV KSČ). Jedním z bodů jednání byl i tzv. „Plán pro nejbližší dny“ tajemníka ÚV KSČ Josefa Špačka, který mj. navrhoval „vytvořit při ministerstvu informací a kultury skupinu pro vyhodnocování veškerého tisku, rozhlasu a televize“¹⁰, jejímž úkolem by bylo upozorňovat na jeho prohřešky a dále personální změny ve vedení rozhlasu a televize. Na této schůzi byli přítomni i ředitel ČsRo Jiří Hejzlar a Jiří Pelikán. Ten na schůzi k schválenému návrhu prohlásil: „Řekl jsem se soudruhům Hejzlarům, že pokud jde o nás dva, nebudeme dělat žádné potíže s. Dubčekovi, Svobodovi, apod. My sami, i když nebudeme sedět v televizi, budeme se dále angažovat jako členové ÚV, jako komunisté, od toho není u nás ústupu.“¹¹

Již druhý den po schůzi se zaměstnanci ČST dohodli na společném prohlášení, ve kterém se za Pelikána plně postavili a designovaného vládního zmocněnce televize Bohumila Švece z ideologického oddělení ÚV KSČ se rozhodli akceptovat pouze vzhledem k mimořádné situaci.¹² PÚV však 17. září rozhodlo o uvolnění obou ředitelů z funkcí¹³ a 25. září je odvolala vláda.¹⁴ Rozhodnutí vlády nezměnil ani dopis celozávodního výboru a základní organizace KSČ v ČST ze 7. října adresovaný PÚV KSČ, vládě, Národnímu shromáždění a prezidentu republiky, ve kterém žádají vládu o přehodnocení rozhodnutí, neboť „dosavadní způsob řešení

⁹ Vančura, J. a kol.: Jiří Pelikán (1923-1999), Sborník, OPS Občanský dialog, Praha 2003, str. 46.

¹⁰ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Kapitulace (srpen – listopad 1968), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003. str 126.

¹¹ Tamtéž, str. 140.

¹² APF ČT, fond VE 1, a.j. 1431.

¹³ NA PÚV KSČ, fond 02/1, svazek 81., a. j.: 126, bod. 21.

¹⁴ ÚSD, Sb. KV. ČSFR, C III/260, Usnesení vlády ČSSR ze dne 25. září 1968 č. 347.

vyvolává dojem, že jde o opatření represivního charakteru,¹⁵ zvláště když podle nich byl „nejschopnější, jakého televize měla“.

2.4. Změny v ČST po srpnové okupaci

Řádné vysílání ČST, které bylo od 26. srpna přerušeno a budovy televize byly okupovány intervenčními vojsky, bylo obnoveno v plném rozsahu až 4. září (omezeně do té doby vysílalo pouze ostravské studio).

V té době už však vláda znovu zavedla cenzuru a při jejím předsednictvu dohlížel na obsah médií Úřad pro tisk a informace (ÚTI). Zásahy tohoto úřadu, novináři přezdívaným ÚTISK, do programu pocítili televizní pracovníci již několik dní poté co jim okupanti znovu umožnili vysílat. „Po návratu do Měšťanské besedy v září 1968 už v redakci TN působil zmocněnec Josef Vošahlík, který mi oznámil, že potom co jsme odvysílali v srpnu, už nemám v televizi co pohledávat. Pak také vyhrožoval, že když nepodám sám výpověď z ČST, tak už si nikde ani neškrtnu. Měl jsem tehdy tři malé děti, a tak jsem raději dal výpověď a nastoupil do ekonomické rubriky ČTK,“ vzpomíná Miroslav Sígl.¹⁶

I přes tehdejší snahu novinářů sledovat polednový trend a vysílat objektivní zpravodajství a publicistiku byly na pokyn ÚTI například staženy diskusní pořady Vladimíra Škutiny a Jiří Kantůrka „K otázkám dne“ a „Jsme s vámi, buďte s námi“ či publicistický magazín Zdeny Joskové a Ladislava Daneše „Jak se máte, co děláte“.¹⁷

Navzdory programovým ústupkům však vedení ČST v čele s vládním zmocněncem Bohumilem Švecem dále hájilo svobodu projevu a nijak výrazně neomezovalo své redaktory v jejich tvůrčí činnosti. Až do ledna roku 1969 byly personální změny minimální a většinou přímo nesouvisely s novými opatřeními PÚV KSČ v oblasti tisku, rozhlasu a televize. Po poradě s Bohumilem Švecem jmenoval nebo potvrdil 1. října ředitel Televizního studia Praha Viktor Růžička nové šéfredaktory jednotlivých oddělení televize, kteří byli bez výjimky známí jako zastánci reformy: Arnošt Frydrych (Hlavní redakce publicistiky a dokumentaristiky – HRPD), Roman Hlaváč (Hlavní redakce literárně dramatického vysílání) a Miloš Volf (Hlavní

¹⁵ APT ČT, nezařazeno.

¹⁶ Řízený rozhovor vedený Davidem Pilařem dne 10.4.2007

¹⁷ Cysařová, J.: Televize a totalitní moc 1969 – 1975. Praha, ÚSD AV ČR 1998., str. 20.

redakce vysílání pro děti a mládež). Jedinou personální změnou byla výměna šéfredaktora Televizních novin Kamila Wintera, který krátce po okupaci odjel do Anglie a požádal o roční dovolenou. Do jeho návratu byl vedením redakce pověřen Zdeněk Michalec. Toto personální složení vedení televize podpořil i vlivný celozávodní výbor KSČ v čele s předsedkyní Jarmilou Roháčovou, který podporoval jmenování vládního zmocněnce Bohumila Švece ústředním ředitelem.¹⁸ Jmenován ale nakonec nebyl.

Dne 8. listopadu přijalo PÚV KSČ usnesení o „některých opatřeních ke sdělovacím prostředkům“¹⁹, ve kterém bere na vědomí vládní dočasný zákaz na vysílání publicistických pořadů v ČST a ČSRo a zároveň pověřila předsedu vlády Oldřicha Černíka, aby „zabezpečil definitivní řešení“ jejich vedení. Černíkovo řešení spočívalo v odvolání dosud málo loajálního Bohumila Švece z funkce vládního zmocněnce a jmenování ústředním ředitelem Josefa Šmídmajera z úřadu předsedy vlády.

2.5. První vlna personálních změn v ČST (leden – červenec 1969)

Nově jmenovaný ředitel Josef Šmídmajer, který nastoupil do funkce začátkem prosince 1968, byl od počátku pod velkým politickým tlakem. Obsah televizních pořadů se pravidelně dostával na pořad schůzí stranických a státních orgánů, které mu ukládaly plnit závazné pokyny. I v této složité situaci však vedení i zaměstnanci televize tyto pokyny stále obcházeli, když se například zapojili proti kampani tehdejšího prvního tajemníka ÚV KSS Gustáva Husáka na odstranění „druhého muže Pražského jara“, předsedy parlamentu Josefa Smrkovského.

Hned začátek nového roku 1969 přinesl další řadu tvrdých nepopulárních opatření v ČST. Na schůzi PÚV KSČ 7. ledna byl schválen „Návrh opatření ke zlepšení stranického a státního řízení tisku, rozhlasu a televize“ tajemníka Josefa Kempného, který pro ČST mj. znamenalo povinné schvalování všech publicistických pořadů, zvýšenou kontrolu nad všemi ostatními pořady a v neposlední řadě i personální změny. „Je nutné provést nezbytná kádrová opatření, aby řízení sdělovacích prostředků bylo lépe stranicky zabezpečeno a byly odstraněny extrémní

¹⁸ APF ČT, fond VE 1, a.j. 1471.

¹⁹ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Kapitulace (srpen – listopad 1968), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003. str 476.

tendence," píše se v usnesení.²⁰ V důsledku tohoto opatření pak bylo od počátku ledna do dubna 1969 nahrazeno celkem 21 vedoucích pracovníků ČST (viz. Příloha č. I).

Tato represivní opatření znamenala prakticky definitivní konec tvůrčí svobody pro zaměstnance ČST. Po smrti Jana Palacha 19. ledna se tlak na cenzurní a personální opatření ještě zvýšil. Přispělo k tomu i odvysílání pořadu „Slovo ke dni – Štafeta televizních publicistů“ 22. ledna 1969, ve kterém deset významných televizních novinářů vyjádřilo svůj protest proti ústupkům československé vlády od principů polednové politiky a symbolicky se rozloučili s diváky. Mezi tyto osobnosti patřily: Vladimír Branislav, Ladislav Daneš, Jindřich Fairaizl, Arnošt Frydrych, Jiří Kantůrek, Karel Kyncl, Zdeněk Lavička, Karel Pech, Jiří Svejkský, Vladimír Škutina, Miloslav Tonninger a Vladimír Tosek.²¹ Jeden z desítky publicistů, dnes již zesnulý Karel Kyncl v pořadu mj. uvedl: „Čin Jana Palacha nás všechny ve své hrozné symbolice vzal za límec a kategoricky nutí přemýšlet o situaci v nové dimenzi. Nás občany této země, i naše politické představitele.“²²

Vysílání pořadu, v jehož průběhu rozčilený tajemník ÚV KSČ Lubomír Štrougal marně žádal okamžité přerušování vysílání,²³ vyvolalo okamžitou reakci vlády. Už 21. ledna vydala vláda pokyn Federálnímu výboru pro tisk a informace (FVTI), aby zakázal vystupovat na obrazovce Karlu Kynclovi (přeřazen z HRPD do studijního odboru), Kamile Moučkové (přeřazena z pozice moderátorky Televizních novin do dabingového studia), Jiří Kantůrkovi (převeden z HRPD do II. programu) a dalším. Kromě toho úřad nařídil Josefu Šmídmajerovi odvolání svého náměstka Zdeňka Noháče. Ten však nařízení obešel a místo Noháčova okamžitého propuštění ho jmenoval ředitelem připravovaného II. programu ČST a barevného vysílání. Ke stejnému datu 22. února byl odvolán i druhý z náměstků Jiří Beneš, který se stal ředitelem odborů. Do vedení ČST, na pozici náměstka pro koordinaci a pravidelné hodnocení programu byl naopak na nátlak FVTI dosazen Přemysl Kočí.

K personálním změnám ale nedocházelo jen na vedoucích pozicích a u z obrazovky veřejně známých osobností. Čistky probíhaly i na dalších postech, a to především v nejméně stranickými orgány kritizované Hlavní redakce Televizních novin

²⁰ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Normalizace (listopad 1968 – září 1969), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003. str 125.

²¹ Cysařová, J.: Televize a totalitní moc 1969 – 1975. Praha, ÚSD AV ČR 1998., str. 26.

²² Pokorný, M.: Karel Kyncl: Život jako román, Radioservis, Praha 2005. str. 160.

²³ ÚSD, Sb. KV ČSFR, C I/270 a dtto C V/25

(HRTN). V první z nich byli do července 1969 odvoláni: šéfredaktor HRTN Zdeněk Michalec a jeho zástupci Josef Vošahlík, Václav Kořínek a Vratislav Houdek. Na jejich místa byli dosazeni: šéfredaktor Josef Vlček²⁴ a zástupci Ota Výborný, Zdeněk Kropáč a do nové funkce šéfrežisér Miroslav Hladký. Bývalý šéfredaktor HRTN Kamil Winter byl k 31. březnu propuštěn z ČST. Celkově muselo odejít nebo bylo přeřazeno do července 1969 celkem 21 pracovníků ČST (viz. Příloha č. I).

Po nástupu Gustáva Husáka do funkce prvního tajemníka ÚV KSČ 17. dubna místo Alexandra Dubčeka se tlak na větší personální změny v ČST ještě zvýšil. Jejich horlivým iniciátorem byl především nový předseda ideologické komise ÚV KSČ Josef Kempný, který na zasedání PÚV KSČ 6. května předložil „Důvodovou zprávu k opatřením v oblasti sdělovacích prostředků“. „Tam, kde byla uskutečněna vedle opatření v politické rovině i opatření kádrová, bylo dosaženo nejpronikavějších výsledků, přechod k aktivní podpoře politiky se výrazně zrychlil,“ píše Kempný.²⁵

Jeho zpráva byla přijata a uložila mj. i řediteli ČST Josefu Šmídmajerovi a stranické organizaci KSČ v ČST, aby provedli „rozbor kádrového obsazení vedoucích míst v redakcích z hlediska požadavků vyplývajících z politické linie nového vedení strany a státu a na základě rozborů přijali potřebná organizační a kádrová opatření“²⁶

Na pokyn PÚV KSČ vypracoval sekretariát ústředního ředitele ČST „Rozborovou zprávu o politicko-ideovém působení ČST od listopadu 1968 a programových, organizačních a kádrových opatřeních.“, která byla 16. července odeslána ministrowi a předsedovi Výboru pro tisk a informace Jaroslavu Havelkovi. Zpráva však nespĺnila očekávání stranických orgánů a ústřední ředitel Josef Šmídmajer byl usnesením vlády ze 6. srpna odvolán a nahrazen novým mužem, novinářem, plně loajálním k novému stranickému vedení v čele s Gustávem Husákem.²⁷

---

²⁴ Josef Vlček přišel do funkce šéfredaktora HRTN z pozice šéfredaktora stranického týdeníku ÚV KSČ Hospodářské noviny (NA, PÚV KSČ, Fond 02/1, Svazek 93., Arch. Jednotka: 156, bod 1).

²⁵ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Normalizace (listopad 1968 – září 1969), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003, str 366.

²⁶ Tamtéž

²⁷ ÚSD, Sb. KV ČSFR, C I/270 a dtto C V/25

2.6. ČST po nástupu ústředního ředitele Jana Zelenky

Nástupem ústředního ředitele Jana Zelenky, dosavadního šéfredaktora týdeníku ÚV KSČ Květy, končí v ČST éra „osmašedesátníků“ a nastává období „nových kádrů“. Sám Zelenka s odstupem času charakterizoval období po jeho uvedení do funkce takto: „V televizi nebylo učiněno vůbec nic, naopak bývalé vedení televize mělo přímo direktivu kádry udržet, některé ty nejnápadnější kádry pouze odsunout z obrazovky...Všichni tak jak je znáte, jako prominenty té politické pravicové kampaně, ať už vzpomenu jen vám hrozně známá jména jako Kyncl, Škutina, Branislav, Svejkovský, Tonninger, Bednářová, Krejčí, Kantůrek, Nutz atd. to všechno tam sedělo a pracovalo a my stáli před situací vůbec nejdříve tu masu televizní, v Praze to znamená 2700 lidí, v celém Československu 5000 pracovníků, tuto masu od ní odloučit, kteří až do podzimu 1969 měli maximální, rozhodující vliv na její konání...do konce roku jsme museli zlikvidovat desítky prominentních vyloženě pravicových publicistů...tzn. blokovali jsme nejdříve Televizní noviny, aby dennodenně podávaly informace, které odpovídají naší politice...dělá se to do dneška ještě neprofesionálně, nemáme pro to připravené kádry.“²⁸ Tato Zelenkova slova, která zazněla na zasedání ideologické komise ÚV KSČ 17. června 1970, po necelém roce od jmenování do funkce dobře vystihují postup jeho vedení v otázce personálních změn.

Mezi nejbližší spolupracovníky Jana Zelenky patřil od počátku stávající programový náměstek Přemysl Kočí, který byl do funkce dosazen již v únoru 1969. Nový ředitel si s sebou také do ČST přivedl do dosud neobsazené funkce náměstka pro zpravodajství a publicistiku Vladimíra Soleckého. Toto nové vedení okamžitě prosadilo programové změny. Sám ředitel Zelenka začal den po nástupu moderovat pravidelné politické besedy „Pět u číše vína“ s představiteli nového Husákova vedení KSČ. Šéfrežisér HRTN Miroslav Hladký začal na objednávku vedení připravovat tendenční dokumenty, které měli diskreditovat reformy a představitele Pražského jara.²⁹ Jejich stoupenci ale dosud všechny pozice v ČST nevyklidili.

K dalšímu vážnému konfliktu mezi nimi a novým vedením televize došlo před prvním výročím invaze států Varšavské smlouvy do ČST. Hlasatelé a hlasatelky

²⁸ NA ÚV KSČ – ideolog. komise, sv. 1, a.j. 2, Příspěvek J. Zelenky na ideologické komisi ÚV KSČ 17. 6. 1970.

²⁹ Cysařová, J.: Televize a totalitní moc 1969 – 1975. Praha, ÚSD AV ČR 1998., str. 38

Televizních novin odmítli 21. srpna 1969 vystoupit na obrazovce a část zaměstnanců vstoupila do stávký. Ředitel krizovou situaci vyřešil tím, že narychlo povolal novou moderátorku a nařídil vysílat Televizní noviny ze záznamu. Spolu se dvěma příslušníky Veřejné bezpečnosti pak hlídal studio, aby vyloučil „nežádoucí vlivy“ ve vysílání.³⁰ Vzápětí po tomto incidentu odešel na vlastní žádost z ČST vedoucí hlasatelů Richard Honzovič a odvoláni byli ředitel pražského studia Viktor Růžička a šéfredaktor redakce HRPD Arnošt Frydrych, který byl převeden do uměleckých složek ČST.³¹ O dva měsíce později odešla z televize i předsedkyně celozávodního výboru KSČ Jarmila Roháčová, kterou nahradil Karel Kohout, který už předtím zastával i post ředitele studia Praha po Viktoru Růžičkovi. Ten také v prosinci 1969 rozhodl o odvoláních a jmenování 23 zaměstnanců ČST. Pracovní poměr byl tehdy rozvázán například s Kamilou Moučkovou, Jiřím Kantůrkem, Arnoštem Frydrychem.³² Výpověď dostal i někdejší Zelenkův přítel novinář Karel Kyncl, který už předtím měl zákaz vystupovat na obrazovce a pracoval ve studijním oddělení ČST. Jeho výpověď byla zdůvodněna takto: „Pro nesouhlasný postoj k současné politice KSČ a k opatřením ústavním orgánům, který vedl ke ztrátě důvěry potřebné k zastávání pracovního místa v tak politicky významné organizaci“.³³

2.7. Druhá vlna personálních změn v ČST (leden – prosinec 1970)

Podle dokumentu „Hodnocení práce stranické organizace ČST Praha za období let 1968-1969“ vydaným pro interní potřeby televize v lednu roku 1970 a bilancujícím změny po srpnové okupaci 1968 bylo pro nesouhlas se současnou politikou KSČ ze strany v televizi vyloučeno 19 členů a vyškrtnuto 81. Do emigrace odešlo celkem 136 zaměstnanců televize, přičemž z toho 17 členů strany.³⁴ Nástup Karla Kohouta do čela stranické organizace KSČ v ČST a dosazení Zelenkových lidí do jejího výboru byly dalšími kroky k zahájení personálních změn. Tím posledním bylo plenární zasedání ÚV KSČ 28.-30. ledna 1970, kde byl schválen „Dopis ÚV všem základním organizacím a členům strany o výměně stranických legitimací KSČ“,

---

³⁰ Tamtéž, str. 40.

³¹ APF ČT, fond VE 1, a.j. 1413.

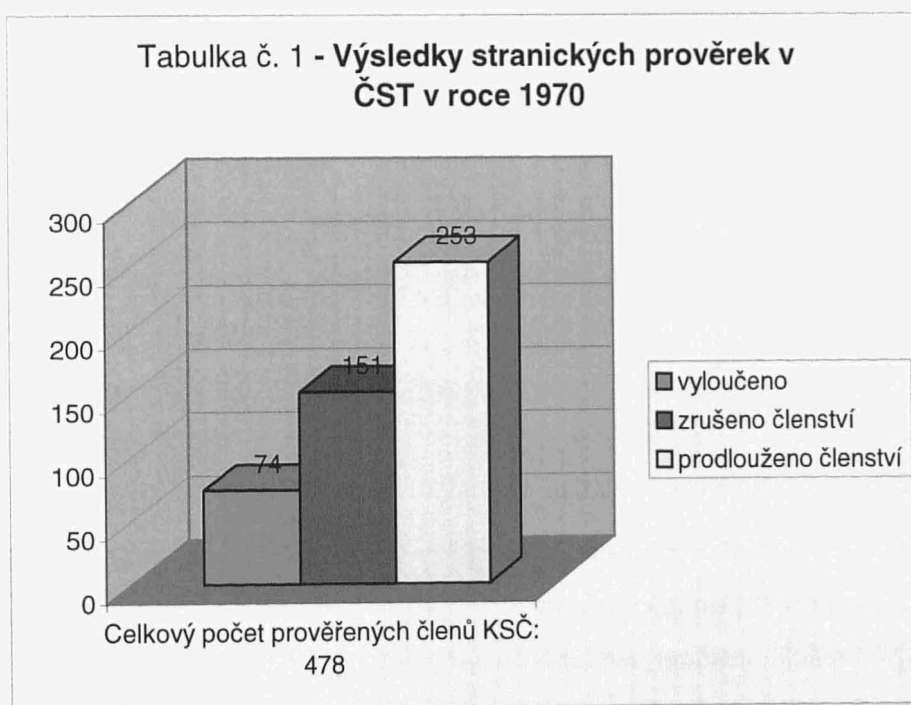
³² Tamtéž

³³ Pokorný, M.: Karel Kyncl: Život jako román, Radioservis, Praha 2005.str. 169

³⁴ APF ČT, fond VE 1, a.j. 1407

které posloužilo jako záminka k rozpoutání druhé vlny čistek.³⁵ Po tomto rozhodnutí byla v ČST okamžitě ustavena prověřovací komise ve složení: Jan Zelenka – předseda, Miroslav Pastyřík, Karel Šimon, Karel Kohout a Libuše Davidová pro televizní studio Praha. V Brně a Ostravě řídily prověrky krajské výbory KSČ.³⁶

Ještě před samotným zahájením prověrek bylo vyškrtáno ze seznamů členů stranické organizace 75 členů, kteří z KSČ odešli dobrovolně nebo emigrovali, a dalších 8 odešlo do důchodu nebo zemřelo. Komise tak prověřila celkem 478 pracovníků televize, přičemž 74 členů vyloučila z KSČ, u 151 zaměstnanců zrušila členství,³⁷ Zbylým 253 prověřeným byla legitimace vrácena. V procentuálním poměru ze všech členů KSČ v ČST bylo oproti stavu před lednem 1970 47,1 % členů ze strany vyloučeno nebo jim bylo zrušeno členství a dalším 52,9 % mohla být legitimace vyměněna.³⁸

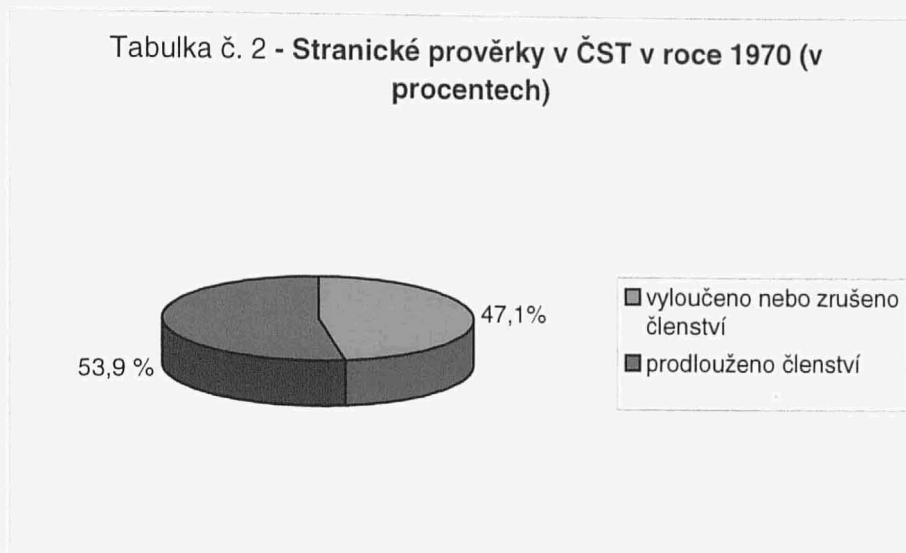
³⁵ Mencl, V. a kol.: Československo roku 1968 – 2. díl: Počátky normalizace, Parta, Praha 1993.

³⁶ Cysařová, J.: Televize a totalitní moc 1969 – 1975. Praha, ÚSD AV ČR 1998., str. 45.

³⁷ NA SÚV KSČ, sv. 59, a.j. 106.

³⁸ Cysařová, J.: Televize a totalitní moc 1969 – 1975. Praha, ÚSD AV ČR 1998., str. 45.

Tabulka č. 2 - Stranické prověrky v ČST v roce 1970 (v procentech)

Prověrky v ČST se však netýkaly jen členů KSČ, ale v neposlední řadě nestraníků. Od 2. do 30. září 1970 probíhala na základě rozhodnutí ústředního ředitele i „politická prověrka k očistě od pracovníků s pravicově oportunistickými, antisocialistickými a antisovětskými postoji“.³⁹ Konkrétní údaje o výsledcích této prověrky však nejsou k dispozici.

Výsledky čistek tvrdě zasáhly všechny redakce v ČST. Nejvíce postiženou byla HRPD, která byla po odchodu 60 zaměstnanců k 30. dubnu rozpuštěna. Z redakce HRPD pražského studia byli propuštěni nebo odešli na vlastní žádost novináři Jindřich Fairaizl, Vladimír Branislav, Otta Bednářová, Miloš Volf, Milan Tomsa, Ota Popp, Karel A. Krejčí, Oto Nutz, Jiří Svejkovský, Ladislav Daneš, Mário Ilk, Miloslav Tonninger a další. Jejich místa zaujali lidé, kteří byli ochotni se politicky angažovat ve prospěch nového vedení ÚV KSČ. Mezi nimi byli ve Zprávě o plnění realizační směrnice v oblasti tisku, rozhlasu a televize, kterou projednával sekretariát ÚV KSČ 17. června 1970 jmenováni: Balášová, Hotmar, Valtera, Rašín.⁴⁰ Kromě nich tvořil nový tým šéfrežiséra Miroslava Hladkého například Jaroslav Bouz a Karel Kohout.

Další výrazné změny proběhly v regionálních studiích. Ze studia ČST v Ostravě museli odejít ředitel Karel Dittler, vedoucí programu Jan Neuls, redaktoři

³⁹ APF ČT, nezařazeno. Rozhodnutí ústředního ředitele č. 13 z 2.9.1970.

⁴⁰ NA SÚV KSČ, fond 10/10, svazek 1, a.j. 2., bod 5.

Miroslav Učík, Oldřich Vlček, Luděk Eliáš, hlasatelé Ivan Šedivý a Eva Mudrová. V Brně například redaktor Luboš Popelka a další.⁴¹

Všechny tyto změny bilancuje „Závěrečná zpráva řídicí komise pro výměnu stranických legitimací v ČST, kterou poslal Jan Zelenka prvnímu tajemníkovi ÚV KSČ Gustávu Husákovi 11. listopadu 1970.⁴² Více než dvouletý proces personálních čistek byl tedy po dvou letech v ČST dokončen. Spokojenost s vývojem personálních změn v televizi i ostatních médiích vyjádřil na zasedání ÚV KSČ v prosinci roku i sám Husák: „K významnému úspěchu naší práce patří zásadní změna politicko – ideového zaměření obsahu novin a časopisů, rozhlasu i televize. Podařilo se nám tyto nástroje vytrhnout z rukou pravice, dát je služeb naší politiky.“⁴³

Kapitola 3: Personální změny v ČsRo

3.1. ČsRo před srpnovou invazí

Stejně jako ČST slavil rozhlas v květnu 1968 významné výročí. V dobu, kdy uplynulo 45 let od prvního vysílání Radiojournalu, plnil ČsRo úlohu důležité kulturní a politické instituce a vzhledem k 3,2 milionům koncesionářů měl i významný vliv na společenské dění v zemi. ČsRo vysílal na třech celostátních frekvencích, přičemž jeho vysílání zajišťovalo kromě pražské centrály i dalších 9 krajských studií. Celkem za rok 1968 rozhlas odvysílal 73 742 hodin programu,⁴⁴ což denně v průměru představovalo 202 hodin (93,6 hodiny z toho počtu činilo vysílání do zahraničí).

Podřízenost rozhlasu straně a vládě zaručoval zákon o Československém rozhlasu (17/ 1964 Sb.) z 31. ledna 1964. Od poloviny šedesátých let se však ČsRo měnil z nástroje masové propagandy na autonomní médium, které poskytovalo objektivní informace, neomezoval tvůrčí svobodu novinářů, a který se stal důležitým hybatelem demokratizačních změn. Stejně jako v televizi i do programu ČsRo stále více pronikala aktuální publicistika a kulturně-umělecké pořady. Při jejich výrobě

---

⁴¹ Cysařová, J.: Televize a totalitní moc 1969 – 1975. Praha, ÚSD AV ČR 1998., str. 48.

⁴² APF ČT, fond VE 1, a.j. 1471.

⁴³ Cysařová, J.: Televize a totalitní moc 1969 – 1975. Praha, ÚSD AV ČR 1998., str. 51.

⁴⁴ Ješutová, E., Nováková, J.: Normalizace v Československém rozhlasu, ÚSD AV ČR, Praha 1998, str. 3.

dostávali stále více příležitostí mladí novináři, kteří se nebáli informovat veřejnost i o dříve zapovězených tématech.

Brzdou těchto změn se ukázal být ústřední ředitel ČsRo Miloš Marko, který nejvyšší funkci zastával v rozhlasu od 25. ledna roku 1967.⁴⁵ Muž spjatý s konzervativními kruhy v KSČ se v průběhu Pražského jara netěšil podpoře zaměstnanců ani nového vedení KSČ v čele s Alexandrem Dubčekem, proto byl 25. července 1968 vládou odvolán a nahrazen „proreformním“ Zdeňkem Hejzlarem⁴⁶. K nejbližším spolupracovníkům nového ředitele patřili programový ředitel Rostislav Běhal, předseda celozávodního výboru KSČ Josef Henke, hlavní redaktorka III. programu Dagmar Maxová, šéfredaktor Hlavní redakce zpravodajství (HRZ) Jiří Kmoch, vedoucí vnitropolitické rubriky Karel Lánský, vedoucí zahraniční rubriky Čestmír Suchý a další.

K pilířům programu ČsRo tehdy patřily pořady Zrcadla kultury, ve kterém tehdy vystupovali novinářské osobnosti v čele s Jiřím Rumlem z časopisu Reportér, Dušanem Hamšíkem z Literárních listů a pracovníkem FITESu Antonínem J. Liehmem. V posluchači oblíbené relaci zaznívaly požadavky na úplnou tvůrčí svobodu novinářů a vymanění kultury z vlivu komunistické strany.⁴⁷ K dalším významným pořadům patřila hudební relace Houpačka moderovaná Jiřím Černým nebo diskusní Mikrofórum. Vysílání HRZ dávalo prostor „mužů Pražského jara“ a věnovalo se i dříve zakázaným tématům jako osobnost T. G. Masaryka, politické procesy 50. let či osvobození části československého území americkou armádou za 2. světové války.

Rozhlasové vysílání zajišťovalo 2700 zaměstnanců, z čehož 1500 pracovalo jako redaktoři v jednotlivých redakcích.⁴⁸ Rozhlas byl v této době společenským fenoménem, který sehrál podstatnou úlohu během i po srpnové intervenci

---

⁴⁵ Běhal, R.: Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Českého rozhlasu, Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a Český rozhlas, Praha 1993, str. 163.

⁴⁶ Zdeněk Hezlar (* 18. 7. 1921 Dobřany, + 6. 8. 1993 Stockholm) – významný československý politolog, pedagog a novinář. Od roku 1948 byl poslancem Národního shromáždění a předsedou Svazu české mládeže. V roce 1952 byl jako „protistranický živel“ zbaven funkcí a vyloučen z KSČ. Poté působil v dělnických profesích a později jako učitel. V roce 1968 se aktivně zúčastnil „obrodného“ procesu a po stranické rehabilitaci byl v červnu jmenován ústředním ředitelem Československého rozhlasu. V této funkci však nepřežil dlouho srpnovou sovětskou okupaci. Za proti okupační činnost rozhlasu a za své postoje byl odvolán a po krátkém působení na velvyslanectví ve Vídni odešel v roce 1969 do exilu ve Švédsku, kde pracoval v Ústavu pro mezinárodní politiku. (zdroj: <http://www.libri.cz/databaze>)

⁴⁷ Běhal, R. a kol.: Bílá místa rozhlasové historie, Sborník, Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, Praha 1999., str.29.

⁴⁸ Tamtéž, str. 28.

Československa armádami 5 států Varšavské smlouvy a stal se jedním nejvýznamnějších symbolů „Pražského jara“ i odporu proti okupantům.

3.2. Srpnová okupace v ČsRo

Zápas o ovládnutí rozhlasu začal během překvapivé invaze intervenčních vojsk do Československa v pozdních večerních hodinách 20. srpna 1968, kdy si ministr spojů Karel Hoffman pozval programového náměstka ústředního ředitele ČsRO Rostislava Běhala a náměstka pro Zahraniční vysílání Karla Hrabala a pověřil je odvysíláním prohlášení na obhajobu okupace. Když však Běhal Hofmannův pokyn odmítl splnit, vykonavatelem příkazu se měl stát bývalý ústřední ředitel ČsRo Miloš Marko. Ve studiu na Vinohradské však narazil na odpor zaměstnanců, kteří jeho pověření odmítali uznat.⁴⁹ Běhal zároveň o mimořádné situaci informoval hlavního redaktora HRZ Jiřího Kmocha. Na jeho vyzvání se do studia ČsRo na pražské Vinohradské třídě začali sjíždět redaktori a techničtí pracovníci zajišťující vysílání. Deset minut před druhou hodinou ranní začal rozhlas vysílat výzvu oznamující okupaci ČSSR.

Krátce poté přečetl do éteru hlasatel Vladimír Fišer Prohlášení PÚV KSČ o vstupu invazních vojsk na území Československa. Ve dvě hodiny ráno byly z příkazu Hoffmanna vypnuty vysílače, v provozu zůstal pouze tehdy rozšířený rozhlas po drátě. Bez terestrického signálu zůstal ČsRo až do 4:30 hodin, kdy bylo vysílání opět obnoveno. Ve studiu tehdy promlouvali k posluchačům hlasatelé Vladimír Fišer, Jiřina Krupičková, Ján Myždiak a redaktori Jeroným Janíček, Jindra Sobišková-Klímová, Karel Jezdinský, Jiří Ruml, Sláva Volný, Jiří Kmoch a Jiří Dienstbier.

V šest hodin ráno přišel další příkaz Karla Hoffmanna na okamžité zastavení vysílání. Zaměstnanci rozhlasu ho ale nerespektovali a vysílali dál až do 8. hodiny, kdy do budovy vtrhla sovětská vojska. Odmlčení ale trvalo pouhé dvě hodiny do deseti hodin, kdy začalo fungovat náhradní pracoviště v objektu „P“ na Žižkově. V dalších dnech těsně po okupaci až do 9. září, kdy sovětsí vojáci uvolnili poškozenou budovu ve Vinohradské, našli rozhlasoví pracovníci útočiště v náhradních studiích i v budově Armádního rozhlasu v Dykově ulici, kina Skaut u

---

⁴⁹ Běhal, R.: Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Českého rozhlasu, Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a Český rozhlas, Praha 1993, str. 163.

Karlova náměstí, studia v Opletalově ulici a v dalších prostorách v Plzni, Brna a Českých Budějovic.⁵⁰

Jeden z cílů okupantů – dostat vysílání rozhlasu za každou cenu pod kontrolu – tedy splněn nebyl. Zabránilo tomu mimořádné nasazení a obětavost zaměstnanců, kterým se podařilo informovat posluchače o všech důležitých událostech, odvysílat všechny zásadní projevy československých politiků bezprostředně po okupaci i projevy solidarity ze zahraničí. Vzhledem k této mimořádné situaci sehrál rozhlas v srpnových dnech nezastupitelnou úlohu v informování veřejnosti i nenásilné rezistenci proti okupačním silám.

3.3. Odvolání ředitele ČsRo po podpisu Moskevského protokolu

Spolu s ústředním ředitelem ČST Jiřím Pelikánem byl bezprostřední obětí Moskevského protokolu i ústřední ředitel ČsRo Zdeněk Hejzlar. Jeho odvolání, i když v den podpisu 26. srpna 1968 byl ve funkci teprve měsíc, se stalo jedním z důležitých požadavků sovětské delegace během moskevských jednání.⁵¹ Sovětům vadil především zákaz Hejzlarova vedení odvysílat zprávu na obhajobu okupace, odmítnutí dobrovolného předání vysílání pod kontrolu okupantů a vyjádření odporu vůči přítomnosti cizích armád v Československu.

O osudu Zdeňka Hejzlara rozhodlo PÚV KSČ na své schůzi 28. srpna, když přijalo „Plán pro nejbližší dny“ tajemníka ÚV KSČ Josefa Špačka, který mj. navrhoval i personální změny v rozhlase. Jako prostředník mezi ředitelem Hejzlarem a vládou byl jmenován 28. srpna vládní zmocněnec Odon Závodský, který měl zároveň uplatňovat přímý vliv vlády na řízení rozhlasu. Změny schválila vláda v usnesení č. 292 o dva dny později „Vláda dnes schválila některá mimořádná opatření, týkající se tisku, rozhlasu a televize, která odpovídají současné nenormální situaci, kdy je třeba uplatnit plně vliv vlády na rozhlas, televizi, ČTK,⁵² zdůvodňoval změny v rozhlasovém vystoupení předseda vlády Oldřich Černík.

Oba ředitelé ihned po podpisu Moskevského protokolu dávali najevo ochotu k odstoupení ve prospěch stabilizace poměrů v televizi a rozhlase. Tu potvrdil Hejzlar

⁵⁰ Ješutová, E., Nováková, J.: Normalizace v Československém rozhlase, ÚSD AV ČR, Praha 1998, str. 17.

⁵¹ Běhal, R.: Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Českého rozhlasu, Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a Český rozhlas, Praha 1993, str. 81.

⁵² Dienstbier, J., Lánský, K., Šilhán, V., Šimon, B.: Srpen 1968, Práce, Praha 1990, str. 91.

i 9. září na setkání vedení rozhlasu se zaměstnanci poté, co se zaměstnanci vrátili na svá pracoviště v hlavní budově na Vinohradské třídě. „My rozhlasoví pracovníci jsme našli porozumění i pro dohody, kterých naše delegace v Moskvě dosáhla jako základ normalizace poměrů naší vlasti. Budeme tedy pokračovat v podpoře politiky naší strany v nových podmínkách, i když všichni víme, že tyto podmínky budou vyžadovat velkou kázeň, odpovědnost a promyšlenost, a jsem přesvědčen, že se mezi našimi pracovníky sotva najde , kdo by pro to neprojevil smysl,“⁵³ řekl na shromáždění zaměstnanců Hejzlar. Na stejném shromáždění promluvil i tajemník ÚV KSČ a účastník Moskevských dohod Zdeněk Mlynář: „My jsme v protokolu dál jednoznačně prohlásili, že provedeme některé změny ve vnitropolitických otázkách. Největší zájem vzbuzují otázky dvě: cenzura a kádrová opatření. Jak je to s cenzurou to víte. Jak je to s kádrovými opatřeními? Není podepsána žádná dohoda o žádném jménu. Jsou ovšem tři kategorie kádrových problémů, to říkám otevřeně. Jsou lidé, jejichž setrvání v určitých funkcích by v nové situaci prostě ztěžovalo nebo přímo bránilo jednat za podmínek, za kterých nyní jednat jediné můžeme. Je naší věcí, jakým způsobem to budeme řešit a doposud, jak víte, se to dělo dohodou, po politickém projednání. Umístění těchto lidí se bude řešit.“⁵⁴

Definitivní ortel padl nad Zdeňkem Hejzlarem 17. září, kdy ÚV KSČ rozhodlo o jeho uvolnění z funkce a 25. září ho odvolala vláda. Poté Hejzlar nastoupil na diplomatický post ve Vídni.

3.4. Změny v ČsRo po srpnové okupaci

Po nuceném třítydenním vyhnání předaly 9. září okupační jednotky rozhlasovou centrálu na Vinohradské třídě vedení ČsRo. Po odchodu Zdeňka Hejzlara přistoupil pod tlakem ÚTI a nově ustaveného Vládního výboru pro tisk a informace vládní zmocněnec Odon Závodský k některým opatřením v organizaci programu. Kromě omezení živého vysílání, které dávalo prostor k obcházení cenzury, musely být kopie veškerých materiálů odvyšlání v krajských studiích posílány ke kontrole do Prahy. Písemné texty jednotlivých příspěvků byly přísně kontrolovány a musely být schváleny šéfredaktorem příslušného oddělení. Ve

⁵³ Tamtéž, str. 96.

⁵⁴ Dienstbier, J., Lánský, K., Šilhán, V. , Šimon, B.: Srpen 1968, Práce, Praha 1990, str. 101-102.

studiích působili inspektoři ÚTI a přísně sledovali, zda-li se předložený písemný text shoduje s mluveným slovem. V případě, že byla odhalena odchylka, inspektor zabránil vysílání celého pořadu a musel být vysílán náhradní hudební program.⁵⁵

Opatření vládního zmocněnce se však týkaly i personálních změn, které se týkaly především novinářů, kteří v prvních dnech po 21. srpnu nejhlasitěji protestovali proti okupaci. Těmto zaměstnancům bylo zakázáno nebo omezeno vystupovat ve vysílání, „aby vedení státu nekomplikovali prostor pro jednání s okupačními silami“.⁵⁶

K „rebelům“ tehdy patřily například reportéři mezinárodního oddělení Jiří Dienstbier a Karel Jezdinský, kteří byli „uklizeni“ na místa zpravodajů ve Washingtonu respektive v Bělehradu. Jejich kolegyně z redakce Věra Šťovíčková byla pověřena řízením sítí zahraničních korespondentů ČsRo. Dosavadní zahraniční zpravodaj v Moskvě Luboš Dobrovský byl odvolán a Karel Kyncl (redaktor mezinárodní rubriky) dokonce k 1. říjnu z rozhlasu odešel.⁵⁷

O jedenáct dní později byl rozvázán pracovní poměr s redaktorem zemědělské rubriky Slávou Volným, jehož hlas už za měsíc zazněl ve vysílání Rádia Svobodná Evropa. Vzápětí po tomto vystoupení se od něj vedení i zaměstnanci rozhlasu veřejně distancovali a jeho základní organizace ho vyloučila z KSČ.⁵⁸ Jeho případ budil ještě dlouho poté pozdvižení i u nejvyšších stranických představitelů. „Je pro nás zajímavé jak Sláva Volný to, co hovořil v pražském rozhlasu před srpnem, může dále vykládat ve vysílačce placené Američany. Cožpak jsme tak naivní nebo otupělí, abychom si mohli myslet, že za americké peníze může Sláva Volný podporovat nějaký skutečný socialismus?“, prohlásil na schůzi ÚV KSČ 16. ledna 1969 jeho člen Antonín Kapek.⁵⁹

Nová opatření znamenala podstatný zásah do vysílání. Vzhledem k drastickému zvýšení počtu předtáčených pořadů přestala stačit výrobní kapacita pracovišť a počet vysílacích hodin musel být redukován. Navíc povinnost šéfredaktorů osobně schvalovat a podepisovat všechny texty určené k vysílání způsobila problém, že šéfredaktoři byli plně vytíženi čtením textů a nezbyval jim čas na koncepční práci. Z tohoto důvodu byl zaveden systém tzv. dežurných, kteří od šéfredaktorů schvalovací povinnosti postupně přebírali. Dalšími změnami bylo

⁵⁵ Ješutová, E., Nováková, J.: Normalizace v Československém rozhlase, ÚSD AV ČR, Praha 1998, str. 24.

⁵⁶ Pokorný, M.: Karel Kyncl: Život jako román, Radioservis, Praha 2005, str. 155

⁵⁷ Ješutová E., Nováková J.: Normalizace v Československém rozhlase, ÚSD AV ČR, Praha 1998, str. 25.

⁵⁸ A ČRo, f. ČsRo., nezařazeno, Zápis z 22. schůze vedení dne 13.11.1968.

⁵⁹ Vondrová J., Navrátil J.: KSČ – Kapitulace (srpen – listopad 1968), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003, str. 170.

výrazné zvýšení počtu pořadů od autorů ze socialistických zemí, což narazilo na silný odpor posluchačů. Kvůli cenzurním zásahům byli z vysílání dočasně stahovány populární pořady jako Mikrofórum, Kolotoč, Živá slova, Nedělní poznámka a celá řada dalších.⁶⁰ Po rozhodnutí PÚV KSČ 8. listopadu byli z nařízení vlády staženy publicistické pořady.⁶¹

Tyto programové novinky si vyžádaly i patřičné personální změny. Náměstek pro program Rostislav Běhal jmenoval 11. prosince do čela literárně-dramatického vysílání Jiřího Horčičku a do funkce šéfrežiséra Josefa Henkeho. Ten po svém jmenování rezignoval na post předsedy celozávodního výboru KSČ, v němž ho nahradil dosavadní místopředseda Vladimír Příkazský.⁶² Tyto personální změny však byly pouze dílčí a přímo nesouvisely s novými opatřeními PÚV KSČ v oblasti tisku, rozhlasu a televize. Větším organizačním i programovým změnám bránily i dosud nevyjasněné kompetence vládního zmocněnce Odon Závodského a neustálé odkládání jmenování nového ústředního ředitele. Tuto dlouhodobě neudržitelnou situaci si uvědomovali i členové ÚV KSČ, kteří 6. ledna 1969 pověřili předsedu vlády Oldřicha Černíka jmenovat ihned ústředního ředitele ČsRo.⁶³

3.5. ČsRo pod vedením Odon Závodského (leden – červen 1969)

Úřadujícím ústředním ředitelem byl Odon Závodský jmenován vládou 30. ledna 1969. V době jeho oficiálního uvedení do úřadu se však stupňoval politický tlak ze strany ÚV KSČ na programové a personální změny. Ačkoliv od 7. ledna, kdy PÚV schválilo „Opatření ke zlepšení stranického a státního řízení tisku, rozhlasu a televize“ ÚV KSČ ze 7. ledna, která znamenala povinné schvalování publicistických pořadů a zvýšení kontroly ostatních pořadů, se „neposlušným“ redaktorům podařilo odvysílat dvě podstatná vystoupení vybočující z těchto opatření. Nejprve hlasatel Jiří Ruml přečetl 17. ledna dopis studenta Jana Palacha na rozloučenou, pak hudební publicista Jiří Černý zařadil do vysílání pořadu Houpačka píseň „Jdi domů, Ivane“.

⁶⁰ Ješutová, E., Nováková, J.: Normalizace v Československém rozhlase, ÚSD AV ČR, Praha 1998, str. 27.

⁶¹ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Kapitulace (srpen – listopad 1968), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003, str. 476.

⁶² Ješutová, E., Nováková, J.: Normalizace v Československém rozhlase, ÚSD AV ČR, Praha 1998, str. 29.

⁶³ NA PÚV KSČ, Fond 02/1, Svazek 88., Arch. Jednotka: 142, Bod. 9.

Tyto „prohřešky“ znamenaly okamžité vyřazení Jiřího Rumla z hlasatelské služby a rozvázání externí spolupráce s Jiřím Černým.⁶⁴

Den po jmenování Odonu Závodského úřadujícím ústředním ředitelem 31. ledna, vedení rozhlasu schválilo dokumenty Základní koncepce programové činnosti ČsRo v českých zemích a Základní politickou koncepci ČsRo, ve kterých se přihlásilo k podpoře politiky ÚV KSČ přijaté na listopadovém plénu. Dalším opatřením byly organizační změny v řízení rozhlasu. Vedení ekonomicko-provozního oddělení bylo odděleno od programového. Do nového programového vedení byli jmenováni: programový náměstek ústředního ředitele Rostislav Běhal, šéfredaktor politického zpravodajství Jiří Kmoch, šéfredaktor politického vysílání František Hon, ředitel hudebního vysílání Jiří Štilec, šéf slovesné umělecké výroby Jiří Horčička, šéfredaktor vysílání pro děti a mládež Ferdinand Smrčka, hlavní redaktorka III. programu Dagmar Maxová, ředitel studií v krajích Arnošt Silan a vedoucí studijního oddělení a průzkumu Jarmila Votavová. Vedením ekonomicko-provozního oddělení byl pověřen Rudolf Běhal, náměstek ústředního ředitele pro ekonomiku a správu Jiří Šimr a náměstek Miloš Junek pro techniku.⁶⁵

V březnu 1969 schválilo Federální shromáždění ČSSR zákon⁶⁶, který při ČÚTI ustanovil založení konzultačního střediska, které by kontrolovalo „aby hromadnými sdělovacími prostředky nebyly zveřejňovány informace, které jsou v rozporu s důležitými zájmy vnitřní i zahraniční politiky státu“. V rozhlase stejně jako v dalších médiích začali působit odpovědní redaktori, kteří posuzovali materiál připravený k vysílání s pravomocí pozastavit sporný pořad. Cenzura byla nadále uplatňována i „Opatřením o Československém rozhlase“ vydaným ředitelem Závodským, v němž byla zakotvena povinnost striktně dodržovat základní politickou koncepci programu. Součástí tohoto nařízení bylo i toto ustanovení: „Bude znovu posouzena činnost všech vedoucích pracovníků, vedoucích směn a středních kádrů a podle potřeby provedena opatření do 20. dubna 1969.“⁶⁷

Po nástupu nového vedení ÚV KSČ v čele s Gustávem Husákem v dubnu 1969 provedl ředitel ČsRo další personální změny. K 1. květnu byli staženi z vysílání další účastníci proti okupačního vysílání. Redaktor a komentátor vnitropolitického

⁶⁴ Ješutová, E., Nováková, J.: Normalizace v Československém rozhlase, ÚSD AV ČR, Praha 1998, str. 33.

⁶⁵ A ČRo, f. ČsRo, nezařazeno, Stanovisko vedení k mimořádným opatřením 24. ledna 1969.

⁶⁶ Zákon 127/1968 Sb. O některých přechodných opatřeních v oblasti tisku a ostatních hromadných sdělovacích prostředků.

⁶⁷ Ješutová, E., Nováková, J.: Normalizace v Československém rozhlase, ÚSD AV ČR, Praha 1998, str. 32.

oddělení Jeroným Janíček byl přeřazen do redakce Třetího programu, kde měl za úkol redigovat besedy s hosty a hledat nové programové typy. Jeho kolega z vnitropolitického oddělení byl „uklizen“ do redakce stanice Československo. Bývalý moskevský korespondent Jan Petránek byl jmenován na místo zpravodaje ČsRo v Londýně. Na toto místo již ale nikdy nenastoupil. Petránkova kolegyně ze zahraniční rubriky Věra Šťovíčková byla pověřena studijní přípravou na služební cestu do Vietnamu.⁶⁸

Vedení ČsRo v čele Odonem Závodským prosazovalo neutrální opatrnickou taktiku s cílem příliš neprovokovat vládu a nejvyšší stranické vedení, na druhou stranu se bránilo důsledně uplatňovat závěry listopadové rezoluce ÚV KSČ. První větší personální změny v rozhlase proto oproti ČST nastaly až o několik měsíců později. Dne 12. června 1969 vydala Federální vláda ČSSR usnesení č. 133 k další politice vlády vůči médiím, které mj.uložilo řediteli ČsRo předložit vládě do 15. června rozbor „kádrového obsazení vedoucích míst a souhrnnou zprávu o provedených organizačních a kádrových opatření.“⁶⁹

Závodským navrhovaná opatření ale vláda nepřijala a odvolala ho 20. června z funkce. Novým ústředním ředitelem jmenovala Bohuslava Chňoupek, člena ideologické komise ÚV KSČ, kterého pověřila, aby „zabezpečil výměnu vedoucích pracovníků rozhlasu, za ty, kteří budou poslušni nové, husákovské linii a kteří budou ochotni provést čistky v programových i technických složkách.“⁷⁰

3.6. První vlna čistek v ČsRo (červen – prosinec 1969)

Nový ředitel Chňoupek začal okamžitě plnit své pověření. Do prosince 1969 postupně odvolal z funkce prvního náměstka Rostislava Běhala (o rok později byl propuštěn) a náměstka pro oblast publicistiky a zpravodajství Igora Kratochvíla (propuštěn v roce 1970). Novými náměstky se stali bývalý vedoucí zahraničního vysílání ČsRo Karel Hrabal, který v připravovaném rozdělení Českého a Slovenského rozhlasu zastával funkci ředitele Českého rozhlasu a později i Miloš Marko jakožto ředitel Slovenského rozhlasu.

⁶⁸ Ješutová, E., Nováková, J.: Normalizace v Československém rozhlase, ÚSD AV ČR, Praha 1998, str. 25.

⁶⁹ Tamtéž, str. 35.

⁷⁰ Běhal, R.: Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Českého rozhlasu, Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a Český rozhlas, Praha 1993, str. 105.

Mezi další odvolané vedoucí pracovníky se zařadili: Josef Balvín – šéfredaktor Hlavní redakce literárně-dramatické (propuštěn z ČsRo v roce 1970), Jiří Kmoch – šéfredaktor politického zpravodajství (propuštěn 1970), Karel Lánský - vedoucí vnitropolitické rubriky HRZ (propuštěn 1970), Dagmar Maxová – hlavní redaktorka III. Programu (popuštěna 1971), šéfredaktor vysílání pro děti a mládež Ferdinand Smrčka (propuštěn 1971) a další. Do nově vytvořené organizační struktury ČsRo nastoupili na jejich místa: Václav Hons – šéfredaktor Hlavní redakce literárně-dramatické, Josef Skála – šéfredaktor politického vysílání, Pavel Nykles – vedoucí programového ústředí (nově vytvořená funkce), Vladimír Vipler – ředitel zahraničního vysílání, Svatopluk Dolejš – vedoucí vysílání pro děti a mládež.⁷¹

Pozice v ČsRo	Funkce v rozhlasu v dubnu 1969	Funkce v rozhlasu v lednu 1970
Ústřední ředitel ČsRo	Odon Závodský	Bohumil Chňoupek
Náměstek ředitele ČsRo	Rostislav Běhal	Karel Hrabal
Náměstek ředitele ČsRo	Igor Kratochvíl	Miloš Marko
Náměstek ředitele ČsRo	Jiří Šimr	
Náměstek ředitele ČsRo	Miloš Junek	
Náměstek ředitele ČsRo	Josef Balvín	
Šéfredaktor politického vys.	Jiří Kmoch	Josef Skála
Šéfredaktor vys. pro děti a mládež	Ferdinand Smrčka	Svatopluk Dolejš
Šéfredaktor hudebního vys.	Jiří Štílec	Jiří Štílec
Šéfredaktor literárně-dramatického vysílání	Josef Balvín	Václav Hons
Ředitel zahraničního vysílání	Karel Hrabal	Vladimír Vipler
Šéfredaktor III. programu	Dagmar Maxová	Pavel Nykles ⁷²
Předseda CZV KSČ v ČsRo	Vladimír Příkazský	Pavel Nykles

Z řadových redaktorů byli z rozhlasu mj. propuštěni redaktori mezinárodní rubriky: Jan Petránek, Jiří Dienstbier a Karel Jezdinský, který zůstal jakožto zahraniční korespondent v emigraci a později se stal komentátorem Rádia Svobodná Evropa.

⁷¹ NA PÚV KSČ, Fond 02/1, Svazek 135., Arch. Jednotka: 213, bod 6.

⁷² Pavel Nykles byl jmenován do nově vytvořené funkce vedoucího programového ústředí.

První velkou obtíží, se kterou se Chňoupkovo vedení chtělo vypořádat, bylo první výročí srpnových událostí. Většina „problémových“ zaměstnanců byla poslána na nucenou dovolenou a všem zaměstnancům pracujícím v hlavní budově vysílání na Vinohradské třídě bylo uděleno volno. Vysílání zabezpečovala malá skupina pracovníků loajální ústřednímu řediteli. Její členové byli uvedeni na zvláštních seznamech opravňující ke vstupu do budovy, kterou hlídaly jednotky Veřejné bezpečnosti, Lidových milic a Pohraniční stráže. Pro případ nouze bylo připraveno i náhradní rozhlasové studio.

Nové vedení ČsRo také vydalo 5. listopadu prohlášení, „kterým se co nejrozhodněji distancuje od vysílání rozhlasu v roce 1968 i později, kdy ani po odvolání Zdeňka Hejzlara z funkce ústředního ředitele nedokázalo přejít tehdejší vedení k aktivní, angažované podpoře politiky KSČ“⁷³

Na konci roku 1969 ztratili reformisté řadu vedoucích postů v rozhlase, přesto nebyli definitivně poraženi. Své pozice drželi na nižších pozicích a v celozávodním výboru KSČ. Navíc jen málo zaměstnanců bylo plně loajálních k novému vedení a bylo ochotno stoprocentně plnit jeho příkazy. Dalším plánovaným krokem ředitele Chňoupka bylo vyměnit celozávodní výbor KSČ a odstranit „pravicové exponenty“ na v nižších patrech vedení ČsRo.

3.7. Druhá vlna čistek v ČsRo (leden – prosinec 1970)

K obměně celozávodního výboru KSČ došlo na konci prosince 1969. Pod tlakem vedení ČsRo i ÚV KSČ podal výbor v čele s Vladimírem Příkazským demisi. Poté byl zvolen nový výbor v čele s vedoucím programového ústředí Pavlem Nyklesem, který byl plně loajálním s normalizátory. I když nový výbor se setkal pouze s malou podporou řadových zaměstnanců, padla poslední překážka k uskutečnění razantních personálních změn.

Jednou z cest jak se zbavit „neposlušných“ zaměstnanců, kteří se odmítali jakkoliv angažovat ve prospěch normalizačních změn byla ztráta vysílacích časů. Nejčastěji byla tato metoda uplatňována v politickém vysílání ČsRo. Jeho šéfredaktor Josef Skála zavedl 15. února 1970 funkce samostatných komentátorů. Do těchto

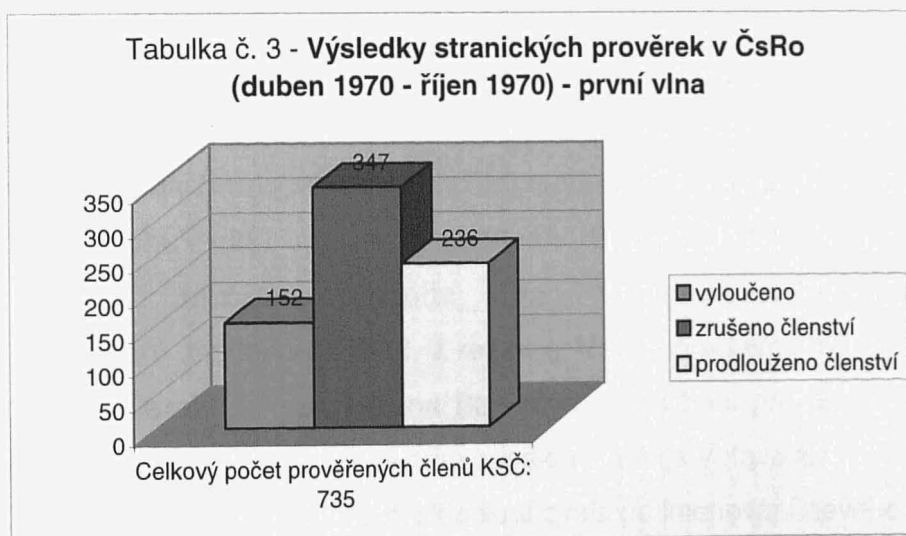
---

⁷³ Ješutová, E., Nováková, J.: Normalizace v Československém rozhlase, ÚSD AV ČR, Praha 1998, str. 37.

funkcí byli jmenováni pouze loajální redaktoři, kteří přijímali instrukce přímo od šéfredaktora Skály a kteří se byli ochotni angažovat ve prospěch normalizace. Ti redaktoři, kteří instrukce odmítali, přicházeli o vysílací časy a tím i o práci. Dalším způsobem při likvidaci „nepohodlných“ bylo přeřazení z redaktorské pozice na méně kvalifikovanou i placenou práci do dokumentačního oddělení, archivu, apod.

Nejvíce zaměstnanců však odešlo během procesu výměny stranických legitimací, který zahájil otevřený dopis všem komunistům zveřejněný ve všech hlavních denících v lednu 1970. Čistka v stranické organizaci ČsRo začala 7. dubna 1970, kdy řídicí komise v čele s ústředním ředitelem Bohuslavem Chňoupkem zahájila prověrky. Do 28. května 1970 obdrželo nové stranické legitimace asi 200 členů z původních 735. Ostatním bylo dočasně pozastaveno členství a po předložení žádosti byli zváni na pohovory s prověřkovými komisemi. O pohovory s prověřkovými komisemi nakonec požádalo 283 z 535 členů, kteří měli pozastavené členství. Po skončení prověrek zůstalo v KSČ 236 členů z původních 735 členů, na vyloučení ze strany bylo řídicí komisí navrženo 152 členů a na zrušení členství 347 pracovníků.⁷⁴

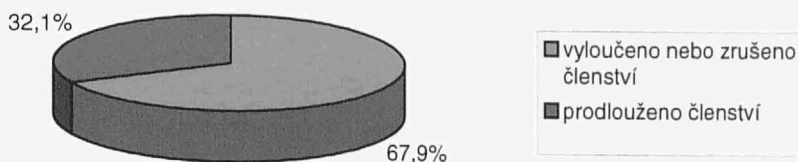

V procentuálním poměru ze všech členů KSČ v ČsRo bylo oproti stavu před lednem 1970 67,9 % členů ze strany vyloučeno nebo jim bylo zrušeno členství a dalším 32,1 % mohla být legitimace vyměněna.⁷⁵

⁷⁴ A ČRo, f. ČsRo, nezařazeno.

⁷⁵ Tamtéž.

Tabulka č. 4 - Výsledky stranických prověrek v ČsRo
(duben 1970 - říjen 1970) - první vlna (v procentech)

Zrušení členství v komunistické straně zároveň pro spoustu zaměstnanců rozhlasu znamenalo i propuštění ze zaměstnání v rozhlase. Celkem k 1. říjnu 1970, kdy byla dokončena první část stranických prověrek, muselo odejít z rozhlasu 341 komunistů.⁷⁶

V sítu čistek uvázli a z rozhlasu museli postupně odejít mj. pracovníci redakce společenských věd: Marta Bekerusová, Josef Branžovský, Věra Horká, Mojmír Klánský, Míla Semerádová, Jan Skála, Helena Šleisová, a další. Ze zemědělské rubriky odešli např. novináři Vladimír Hončík, Čeněk Pražák a Jindra Sobíšková-Klímová. V mezinárodní redakci dostali výpovědi Ludvík Čermák, Luboš Dobrovský, Růžena Drozdová, Jaroslav Jírů či Věra Šťovíčková. Stejný osud čekal i novináře ze zahraničního vysílání Jana Vinaře, Bedřicha Utitze, Irenu Petřinovou, Jiřího Hanáka, Miroslava Dezorta, Ruth Majerovičovou-Kotíkovou, Martu Chejlavovou, Věru Jandovou a další. Z redakce Třetího programu byli mj. propuštěni Václav Cibula, Jaroslav Pour, Helena Bauerová. Z oddělení pro děti a mládež byli vyhozeni mj. Eva Kopecká, ze studijního oddělení Jarmila Votavová.

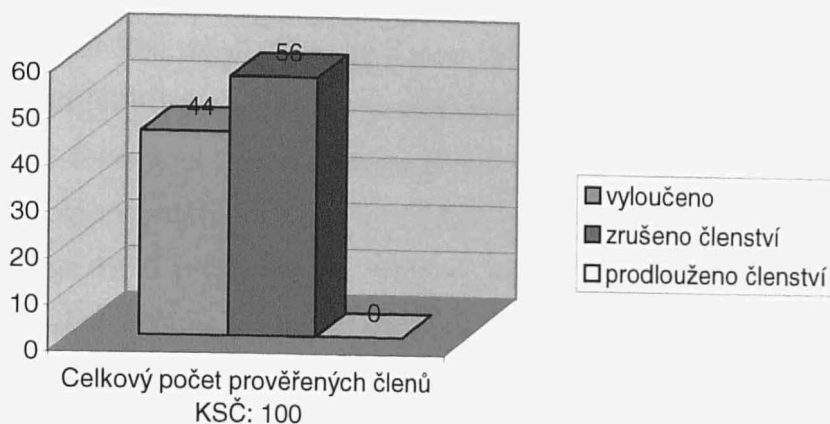
Druhá část stranických prověrek pokračovala po jmenování nového ústředního ředitele ČsRo Jána Riška 7. září 1970, který ve funkci vystřídal Bohuslava Chňoupka odcházejícího na post československého velvyslance v Moskvě.⁷⁷ Od 1. října 1970 neprošlo přes pohovory dalších 100 členů KSČ, přičemž 44 bylo přímo vyloučeno a 56 bylo zrušeno členství. Zůstat mohli jen dostatečně prověřeni zaměstnanci, kteří

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Běhal, R.: Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Českého rozhlasu, Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a Český rozhlas, Praha 1993, str. 105.

podle interního dokumentu ČsRo byli „pro rozhlas zatím těžko postradatelní pro svoje odborné schopnosti, a kteří nenarušovali proces konsolidace a normalizace v rozhlasu.“⁷⁸

Tabulka č. 5 - Výsledky stranických prověrek v ČsRo (říjen 1970 - leden 1973) - druhá vlna

Tabulka č. 6 - Výsledky stranických prověrek v ČsRo (říjen 1970 - leden 1973) - druhá vlna (v procentech)

Další početnou skupinou propuštěných zaměstnanců byli emigranti, kterých do konce roku 1970 bylo 86. Z tohoto počtu pracovalo v ústředí ČsRo v Praze 46, ve studiu v Bratislavě 32 a dalších pět v ostatních krajských studiích. Mezi emigranty bylo celkem 32 redaktorů (20 z centrály ČsRo v Praze, 10 z Bratislavy a 2

⁷⁸ A ČRo, f. ČsRo, nezařazeno.

z krajských studií). Vůči těm postupoval odpovědný personální odbor ČsRo podle pokynů dříve přijatého usnesení vlády ČSSR č. 104/69 o postupu vůči občanům, kteří po 21. srpnu 1968 zůstali v cizině. Těmto zaměstnancům byl po vyjádření neochoty vrátit se zpět okamžitě zrušen pracovní poměr.⁷⁹

K nejznámějším případům z rozhlasu emigrujících novinářů patřil redaktor zemědělské rubriky Sláva Volný nebo režisér zpravodajských a publicistických pořadů ČsRo Pavel Pecháček. Oba už v roce 1968 začali spolupracovat s Rádiem Svobodná Evropa (RFE) a stali se tak „nepřáteli státu“. Z brněnského studia odešel do emigrace mj. také agent komunistické Státní bezpečnosti (StB) Pavel Minařík, později proslulý plánem atentátu na mnichovskou centrálu Svobodné Evropy.⁸⁰

Od 1. října 1970 probíhaly na základě „Příkazu ústředního ředitele č.1 na politicko-organizační zajištění vládního usnesení č. 202 o zásadách dokončení očisty státního aparátu“ i čistky mezi nestraníky.⁸¹ V čele řídicí prověřkové komise, která vydávala pracovní hodnocení zaměstnanců a rozhodovala o jejich dalším osudu stál nový ústřední ředitel ČsRo Ján Riško. Do skončení čistek v roce 1973 bylo z 2155 tehdejších zaměstnanců propuštěno dalších 49 propuštěno, 26 přeřazeno do nižší funkce a podmíněčně ponecháno ve funkcích dalších 109 pracovníků.⁸²

Výsledky personálních změn i vývoj v ČsRo po roce 1968 si pochvaloval ústřední ředitel Ján Riško ve sborníku Padesát let Československého rozhlasu a 25 socialistického rozhlasu, vydaném v roce 1973: „Československý rozhlas se postavil hned v létě 1969 po porážce pravicových a oportunistických sil a po nástupu nového stranického vedení mezi nejangažovanější bojovníky za politiku Komunistické strany Československa, založené na principech marxismu-leninismu a přátelství se Sovětských svazem a ostatními zeměmi socialistického společenství,“ píše Riško ve svém příspěvku.⁸³

⁷⁹ Ješutová, E., Nováková, J.: Normalizace v Československém rozhlase, ÚSD AV ČR, Praha 1998, str. 47.

⁸⁰ Minaříkův útěk do Německa zinscenovala rozvědka 5. září 1969 s cílem proniknout do RFE, což se podařilo. Po svém návratu do ČSSR v lednu 1976 byl totalitním režimem i médii oslavován a vyznamenán Řádem rudé hvězdy.

⁸¹ A ČRo, f. ČsRo, nezařazeno.

⁸² Ješutová, E., Nováková, J.: Normalizace v Československém rozhlase, ÚSD AV ČR, Praha 1998, Dokument č. 10.

⁸³ Riško, J. a kol.: Padesát let Československého rozhlasu a dvacet pět let socialistického rozhlasu, Československý rozhlas, Praha 1973., str. 125.

Kapitola 4: Personální změny v Rudém právu

4.1. Rudé právo před srpnovou invazí

Nad vydáváním Rudého práva, tiskového orgánu ÚV KSČ, držela od roku 1948 absolutní moc rozhodující politická síla v zemi komunistická strana, která jeho obsah podřizovala potřebám státní moci a stranického aparátu. Základním úkolem tohoto privilegovaného stranického deníku bylo vyvolávat a udržovat masový souhlas veřejnosti s politikou komunistické strany. Rudé právo stejně jako další stranický tisk sloužilo jako „hlásná trouba“ politiky ÚV KSČ s povinností zveřejňovat stranou přijatá usnesení a dokumenty.

Rudé právo bylo k 1. lednu 1968 jednoznačně nejmasovějším periodikem v zemi. Ve všední den vycházel stranický deník v nákladu v průměru 913 000 výtisků. Sobotní vydání Rudého práva bylo dokonce v průměru tištěno v 1 034 000 kusech. Podle tehdejších odhadů stranických orgánů počet čtenářů dosahoval dvojnásobku až trojnásobku a počet prodaných výtisků podobně jako u ostatních titulů v té době stoupal.⁸⁴ V redakci deníku tehdy pracovalo celkem 95 redaktorů, u nichž se členství v KSČ vyžadovalo.⁸⁵

V době nástupu Alexandra Dubčeka do funkce prvního tajemníka ÚV KSČ 5. ledna 1968, který na tomto postu vyměnil nepopulárního Antonína Novotného, bylo vedení stranického deníku v rukou konzervativního šéfredaktora Oldřicha Švestky. „Byl to ortodoxní člen strany, tvrdého konzervativního jádra, tehdejší terminologií řečeno „oddaný marxista-leninovec“. Při prosazování stranických usnesení byl velmi nekompromisní, ačkoliv vzhledem ke své tělesné konstituci působil jako dobrácký hromotluk. Nebyl však kariérista, nebyl chtivý majetku a myslím, že osobně byl poctivý a do jeho výbavy nepatřily podrazy. Na druhé straně dokázal být tvrdý vůči lidem, o nichž se domníval, že škodí straně a jdou proti ní,“ charakterizuje Švestkovu osobnost jeho pozdější nástupce na postu šéfredaktora Jiří Sekera.⁸⁶ Do šéfredaktorova tábora odpůrců reformy patřily i novináři Jan Fojtík, Zdeněk Hoření, Miroslav Moc, Rudolf Kostka, František Ryba. Tito redaktori, kteří byli členy vedení

⁸⁴ NA PÚV KSČ, fond 02/1, Svazek 93., Arch. Jednotka: 156, bod 1.

⁸⁵ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení 17. září 1969 č. 1

⁸⁶ Přímý rozhovor s Jiřím Sekerou vedený dne 31.3.2007

novin, sledovali nástup Dubčekových lidí k moci a jejich reformy s určitou distancí. Svědčí o tom například skutečnost, že o Dubčekově přelomovém projevu na oslavách 20. výročí Vítězného února, kde mluvil i o předtím tabuizovaných tématech jako rehabilitace vězňů z 50. let nebo tvůrčí svoboda pro umělce a novináře, nepřineslo Rudé právo 26. února 1968 ani zmínku.⁸⁷ Přesto Rudé právo muselo jakožto stranický orgán dávat novému vedení prostor k publikování stanovisek a názorů.

Rezervovaný postoj zaujalo konzervativní křídlo KSČ i Rudého práva k Národním shromážděním schváleném tiskovém zákonu č. 84/1968 Sb., který zrušil cenzuru v médiích, a který Švestkovo vedení Rudého práva chápalo jako „zásadní ústup od principu vedoucí úlohy strany.“⁸⁸ Přesto se v redakci projevovali i umírnění zastánci reformní politiky, do kterého patřili mj. novináři Jaroslav Opavský, Emil Šíp a Zdislav Šulc nebo Ivan Synek. „Komunistická strana Československa vychází ze zásady, že je nezadatelným právem každé socialistické země, každé komunistické strany, aby sama určila, jaké formy výstavby socialismu zvolí ve své zemi, jaké skloubení národních a internacionálních zkušeností považuje za nejadekvátnější zájmům své země i celého hnutí. Stručně řečeno, ona odpovídá za osudy socialismu ve své zemi před svým lidem, a tím i za jeho internacionální vyznění. Nikdo nemůže žádné straně předepisovat, co je a co není její internacionální povinností,“ obhajuje Synek reformní proces v článku „O specifické cestě k socialismu“ zveřejněném v Rudém právu 19. dubna 1968.⁸⁹

Reformní křídlo v Rudém právu získávalo i přes odpor šéfredaktora Oldřicha Švestky stále větší vliv na obsah novin. „Před mým příchodem do Rudého práva v červnu 1968 proběhla v redakci změna zástupců šéfredaktora, kterou si vynutila převládající část redakce, které šlo o to, aby tento tiskový orgán začal účinně podporovat demokratizační proces v KSČ. Namísto Jana Fojtíka, Karla Douděry a Františka Ryby se funkce zástupce šéfredaktora ujali lidé, jimž dala redakční většina důvěru. Byli to Zdislav Šulc (první zástupce šéfredaktora), Emil Šíp a Jaroslav Opavský,“ vzpomíná na změny v redakci tehdy dodatečně jmenovaný zástupce šéfredaktora Jiří Sekera.⁹⁰

⁸⁷ Končelík, J.: Řízení a kontrola hromadných sdělovacích prostředků v Československu v reformním roce 1968, rigorózní práce FSV UK, Praha 2000, str. 45.

⁸⁸ Končelík, J.: Cenzura v Československu v letech 1948 až 1989, Interní materiál, ÚSD, Praha 2000.

⁸⁹ Hoppe, J.: Pražské jaro v médiích – Výběr z dobové publicistiky, Doplněk, Brno 2004, str. 155.

⁹⁰ Přímý rozhovor s Jiřím Sekerou vedený dne 31.3.2007.

Několik dní před srpnovou intervencí rezignoval na post hlavního zástupce šéfredaktora a vedoucího vnitropolitického oddělení pro neshody s Švestkou Zdislav Šulc. Oldřich Švestka proto předložil ÚV KSČ, jehož byl i on sám členem, „Návrh na změny ve vedení redakce Rudého práva“, v němž požadoval jmenovat do funkcí jeho zástupců konzervativce Zdeňka Hořeního (bývalého moskevského zpravodaje), Miroslava Moce (bývalého bonnského zpravodaje) a Rudolfa Kostku (ekonomického komentátora) a na pozici prvního zástupce šéfredaktora uvolněnou odstoupením Šulce navrhl Jiřího Sekeru.⁹¹ Těmito kroky chtěl Švestka do vedení novin dosadit své lidi a zároveň povýšením Sekery uspokojit proreformní křídlo. Miroslav Moc byl zároveň pověřen řízením vnitropolitického oddělení. Švestkův návrh PÚV KSČ schválilo.

4.2. Srpnová intervence a krize v Rudém právu

Krátce poté, co se 20. srpna v pozdních večerních hodinách objevily informace o překročení československých hranic okupačními vojsky, se začali sjíždět redaktoři Rudého práva do sídla redakce v pražské ulici Na Poříčí. Dorazil i šéfredaktor Švestka, který byl jedním z autorů tzv. zvacích dopisů a spolu s Vasilem Bilakem a dalšími konzervativními politiky později stál u zrodu tzv. „Dělnicko-rolnické“ vlády, která se neúspěšně snažila převzít na sebe veškerou politickou moc v zemi. „Švestka přišel v noci, seděl, hlavu v dlaních, u svého šéfredaktorského stolu, na nic nereagoval, místo odpovědi jen zamručel, odmítl vytisknout zvláštní vydání s prohlášením předsednictva ÚV KSČ,⁹² vypráví zprostředkovaně o situaci v Rudém právu člen sekretariátu ÚV KSČ D. Havlíček. A právě toto Švestkovo odmítnutí otisknout dokument odsuzující okupaci Československa způsobilo vzpuru části redaktorů v Rudém právu proti němu. Reformní křídlo v čele s prvním zástupcem šéfredaktora Jiřím Sekerou přestalo respektovat Švestkovy příkazy a vzalo vedení do novin do svých rukou.

Po čtvrté hodině ranní 21. srpna 1968 vnikly do redakce intervenční jednotky a požadovali po novinářích, aby ji okamžitě opustili. To však reformní skupina i

⁹¹ NA PÚV KSČ, fond 02/1, Svazek 79., Arch. Jednotka: 118, Bod. 6

⁹² Havlíček, D.: Jaro na krku. Zázitky ze zákulisí sekretariátu ÚV KSČ od června do prosince 1968. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha 1998, str 156 a 157.

Švestkovi příznivci odmítli. V redakci začal vnitroredakční boj, v němž žádná strana se nechtěla vzdát svých pozic. „V redakci se v tu noc pohyboval dříve svržený zástupce šéfredaktora Jan Fojtík. Pamatuji si, že zuřivě cloumal ruským vojáčkem, na němž řinčely zbraně a granáty s tím, proč sem lezli, protože jsme si to prý mohli vyřídit sami, tahle to ale bylo – křičel Fojtík – celé zvorané,“ popisuje počátek mocenského boje v Rudém právu Jiří Sekera.⁹³

Většina novinářů příkaz okupantů odmítla uposlechnout a setrvala na svých místech až do 13. hodiny, kdy byla redakce okupanty vyklizena. „Musíme dočasně přerušit vydávání našeho listu a doufáme, že ne na dlouho. Rudé právo bude bezvýhradně podporovat Dubčekovo vedení, bojovat za suverenitu našeho státu, za právo naší komunistické strany ve své zemi hledat vlastní cestu budování socialismu. Hlavním heslem obrodného procesu socialismu bylo vrátit socialismu lidskou tvář! Tomu zasvětíme všechno své úsilí. Víme, stejně jako vy všichni, že socialismus lidský se nedá budovat ve stínu dělových hlav. Žádáme rezolutně představitele intervenujících států, aby odvolali svá vojska z našeho území!“, píše se v Prohlášení kolektivu Rudého práva 21. srpna 1968⁹⁴. Redaktoři tak začali vydávat noviny z náhradních prostor. Už další den požadovali okamžité odvolání šéfredaktora Oldřicha Švestky po delegátech mimořádného vysočanského sjezdu ÚV KSČ. Na setkání se vzbouřenými redaktory Rudého práva v areálu podniku Auto-Praga vzpomíná ve svých pamětech i D. Havlíček: „Zatímco jsem čekal, objevili se ve vrátnici odbojní redaktory RP Jiří Sekera, Emil Šíp, Zdislav Šulc, a že musím jít s nimi. Vrátný kamsi zavolal a už to šlo. Sekera byl prozatímně jmenován novým šéfredaktorem RP, Šíp s Šulcem byli jeho zástupci.“⁹⁵

4.3. Vnitroredakční boj v Rudém právu

V Moskevském protokolu se českoslovenští představitelé zavázali, že provedou změny v oblasti periodického tisku a ostatních médií. Jedním z těchto opatření byly i personální změny v čele „neposlušných“ novin, rozhlasu a televize.

⁹³ Přímý rozhovor s Jiřím Sekerou vedený dne 31.3.2007.

⁹⁴ Rudé právo, roč. 48, č. 231, zvláštní vydání, 21. srpna 1968.

⁹⁵ Tamtéž, str. 158.

Tyto změny projednávalo na své schůzi 28. srpna 1968 PÚV KSČ, které spolu s faktickým odvoláním ředitele ČST Jiřího Pelikána a ČsRo Zdeňka Hejzlara pověřilo prvního tajemníka Alexandra Dubčeka k provedení změn ve vedení Rudého práva.⁹⁶ O tři dny později byl na další schůzi vedení strany odvolán z funkce šéfredaktora Oldřich Švestka a jmenován do funkce šéfredaktora stranického týdeníku Tribuna (nahradil J. Valentu) a na jeho místo byl jmenován Jiří Sekera.⁹⁷ S funkcí šéfredaktora Rudého práva bylo spojeno i členství v ÚV KSČ, kam byl Sekera dodatečně kooptován.

Jmenování Jiřího Sekery do čela redakce fakticky znamenalo porážku konzervativního křídla v Rudém právu. Přesto příznivci bývalého šéfredaktora nehodlali dobrovolně podstoupit novému vedení své pozice. Na dramatický vnitroredakční boj si na zasedání PÚV KSČ 6. září stěžoval tajemník Vladimír Mlynář: „S Rudým právem jsou problémy. Situace je taková, že redakce byla do 20. srpna a je dosud v dezolátním stavu. Máme tam velmi malou část rozumného aktivu. Polarizovalo se to tam extrémně. Vedení Rudého práva se má vytvořit z lidí, kteří v Rudém právu nejsou, a redakční radu doplnit o členy PÚV KSČ. Bude třeba s nimi pracovat.“

Mlynářovo vystoupení přimělo ÚV KSČ k urychlenému řešení a personálním změnám, jejichž cílem bylo ukončit boj dvou nepřátelských táborů v redakci a stabilizovat situaci v nejvlivnějším stranickém periodiku. Na další schůzi 18. září PÚV KSČ oficiálně do funkcí zástupců šéfredaktora potvrdilo Sekerova stoupence a prozatímního zástupce Zdislava Šulce a jmenovala nového zástupce Stanislava Pošustu z kulturního odboru ÚV KSČ.⁹⁸ I přes tyto změny však ve funkcích zástupců šéfredaktora zůstali až do odvolání 17. října Švestkovi stoupenci Zdeněk Hoření, Miroslav Moc a Rudolf Kostka.⁹⁹ K tomuto datu přišla za odvolané zástupce i částečná náhrada v osobě Jaroslava Kořínka, který předtím vykonával post zástupce šéfredaktora stranického týdeníku Nová mysl. Vedení redakce bylo 4. listopadu doplněno posledním zástupcem a dalším Sekerovým člověkem Emilem Šípem.¹⁰⁰

Rozsáhlé změny se ale netýkaly jen vedoucích pracovníků Rudého práva. Sekretariát ÚV schválil dne 18. září přijetí do redakce novináře: Bartoše, Belecha,

⁹⁶ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Kapitulace (srpen – listopad 1968), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003. str. 128.

⁹⁷ Tamtéž, str. 136.

⁹⁸ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 17.9.1968.

⁹⁹ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 17.9. 1968.

¹⁰⁰ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 4.11. 1968.

Hodaňovou, Kloudu, Matouška, Pukla, Slováka, Lipavského, Bočka a Křečkovou a rozhodla o uvolnění: Hochmana, Bednaříka, Kotka, Patery, Šturmy a Franka.¹⁰¹

Tato rozsáhlá redakční obměna měla za cíl odstranit z redakce konzervativce a příznivce bývalého šéfredaktora Švestky. Řada jemu blízkých redaktorů přešla do konce prosince roku 1968 do redakce Tribuny, dalšího stranického časopisu Květy a další periodik. Mezi odcházejícími do Tribuny byli například kromě bývalého zástupce šéfredaktora Zdeňka Hořeního i další členové širšího vedení, vedoucí oddělení vědy Josef Sršeň a sekretář redakce Miloslav Vítek.

Až do listopadového pléna ÚV KSČ se Rudé právo plně angažovalo ve prospěch reformy a obrany svobody projevu v tisku. Svědčí o tom mj. i článek „Pro politiku a čestnou a perspektivní“ šéfredaktora Jiřího Sekery uveřejněný v deníku 22. září: „Vývoj věcí – tragické nedorozumění, jež vzniklo mezi Československem a pěti dalšími socialistickými zeměmi – postavil mnohého z nás před největší životní dilema. Řešíme ho v sobě a rozum vítězí nad pocity. Rozum, který není v tomto případě oportunistus, pro zdůvodňování úhybů, pro zrazování ideálů, které jsou pro nás nedotknutelné.“¹⁰²

Od 5. října se také významně změnila organizační struktura novin. Podobně jako ostatní deníky zrušilo Rudé právo nedělní vydání novin a začalo vydávat novou sobotní přílohu Haló na sobotu pod vedením redaktora O. Mračna (později byl nahrazen J. Jirkou). V prvním čísle nové přílohy se redakce obrací na čtenáře: „Milí čtenáři, přicházíme k vám – vaše Haló sobota – dnes poprvé. Ráda bych se vám líbila, ráda bych vám byla dobrou společnicí pro konec týdne. A tak, až si mne přečtete, napište mi: Co se vám líbilo (i to, co ne), co byste na mých stránkách ještě rádi viděli – a vůbec. Pro toho, kdo dělá první krůček do života, je rada přátel, nadevšechno. Nedivte se mi tedy, že se na vaše dopisy moc těším. Vaše Haló sobota.“¹⁰³

Od listopadu začínají představitelé ÚTI i PÚV KSČ více tlačit na šéfredaktora Sekeru, aby Rudé právo nezveřejňovalo polemiky s některými kritickými články o Pražském jaru, které byly zveřejněny médii v socialistických státech, jehož armády okupovaly Československo. Usnesení PÚV KSČ z 8. listopadu o některých opatřeních ke sdělovacím prostředkům se mj. píše: „PÚV KSČ ukládá J. Sekerovi,

¹⁰¹ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 26.9. 1968. Křestní jména i pracovní zařazení novinářů nejsou uvedena.

¹⁰² ¹⁰² Hoppe, J.: Pražské jaro v médiích – Výběr z dobové publicistiky, Doplněk, Brno 2004., str. 279.

¹⁰³ Rudé právo, příloha Haló na sobotu, 5. října 1968, č. 1, roč. 1.

šéfredaktorovi Rudého práva a ostatním šéfredaktorům ostatních časopisů vydávaných ÚV a jeho zařízeními, aby stranický tisk aktivněji než dosud podporoval proces normalizace vztahů s ostatními zeměmi Varšavské smlouvy.¹⁰⁴

4.4. Rudé právo od listopadového do dubnového pléna

Listopadové plénum ÚV KSČ mj. přijalo dokument „Hlavní úkoly strany v nejbližším období“. Toto usnesení nejenže významně ztížilo možnost udržení reformem, ale také významně omezilo svobodu projevu médií a vzneslo požadavky na personální změny. V přijatém dokumentu se mj. píše: „V případech, kdy pracovníci sdělovacích prostředků nerespektují základní zájmy státu a socialismu a politiku svých organizací, je nutno důsledně vyvodit organizační kádrové závěry. (...) Tisk, rozhlas a televize jsou především nástrojem prosazování politiky strany a státu.“¹⁰⁵

Část redakce Rudého práva se vzápětí připojila k aktivu 1080 československých novinářů, kteří se v reakci na plénum sešli 18. listopadu v pražské Lucerně, aby „upozornili vedení strany i státu a celou veřejnost na nebezpečný vývoj, který hrozí tím, že by spojení lidu s jeho představiteli mohlo být úplnou likvidací svobody slova a projevu tragicky ochromeného.“¹⁰⁶ Důsledky přijatého usnesení ÚV KSČ, jež znamenalo významný krok k posílení konzervativních sil uvnitř strany, významně ovlivnilo i fungování Rudého práva. Znamenalo nejen zesílení cenzury ze strany ÚTI, ale i tlak na personální změny. Jednou z jejich prvních obětí byl vedoucí vnitropolitického oddělení Václav Vrabec, muž, který se později 8. ledna 1970 ocitl na tzv. Černé listině novinářů (viz. Příloha II.), kteří nemohli vykonávat své povolání a několik let poté i signatářem Charty 77. Vrabce odvolal 21. listopadu 1968 Sekretariát ÚV KSČ. Nahradil ho František Zdobina, který do funkce nastoupil 9. ledna 1969.¹⁰⁷ I přes tyto represivní změny bylo vedení Rudého práva i ostatních periodik za „nedostatečná opatření“ kritizovány nejvyššími vládními i stranickými představiteli.

¹⁰⁴ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Kapitulace (srpen – listopad 1968), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003. str 48.

¹⁰⁵ Rudé právo, 15. a 19. listopadu 1968, č. 310 a 314, roč. 48., Hlavní úkoly strany v nejbližším období, článek Respektovat leninské pojetí tisku a Rezoluce listopadového pléna ÚVKSC (odd. B. Rozvoj socialistické demokracie a upevňování vedoucí úlohy KSČ ve společnosti).

¹⁰⁶ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Kapitulace (listopad 1968 – září 1969), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003. str 476.

¹⁰⁷ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 4.11. 1968.

Předseda vlády Oldřich Černík ve svém příspěvku na zasedání ÚV KSČ 12. prosince žádal důraznější změny: „Určitým problémem zatím je ohlas listopadové rezoluce mezi pracovníky masových komunikačních prostředků. Označil bych ho za váhavý. (...) Je nutné vypracovat jasný kádrový pořádek, zajišťující vliv strany v nich, zvýšit úlohu základních organizací v komunikačních prostředcích. Celá tato oblast musí být komplexně posouzena za aktivní účasti vedoucích komunistů, kteří na těchto úsecích pracují. To vyžaduje začít neprodleně a promyšleně na každém stupni řízení stranické práce.“¹⁰⁸

Další kritika vedení Rudého práva od PÚV KSČ přišla 6. ledna 1969, kdy byl schválen návrh tajemníka ÚV KSČ Josefa Kempného na politicko-organizačních opatření ke zvýšení účinnosti stranického a státního řízení tisku. V něm Kempný mj. požaduje „udělat pořádek hlavně ve stranickém deníku Rudé právo“ a ukládá uložit „vedení Rudého práva vypracování zprávy o situaci v redakci a návrhy opatření ke zlepšení účinnosti deníku jako tiskovému orgánu ÚV a zároveň zajistit operativní styk redakce s vedoucími orgány KSČ při realizaci denní informační činnosti strany.“¹⁰⁹

Následná Sekerova zpráva detailně rozebírá tehdejší personální obsazení redakce, předkládá seznam článků na podporu listopadové rezoluce ÚV KSČ, informuje o aktivech komunistů v Rudém právu a navrhuje celou řadu dalších opatření.¹¹⁰ „Kempného pověření bylo výrazem narůstající netrpělivosti s naším manévrováním a nepřizpůsobivosti novin vůči tvrdému normalizačnímu kurzu. Pokud vím, tak v této době nás ještě nenutili k personálním opatřením,“ komentuje zprávu Jiří Sekera.¹¹¹ Z redakce však v tomto období odcházeli poslední „věrní“ bývalého šéfredaktora Švestky. Už 9. ledna 1969 odešel z redakce konzervativní člen ekonomické rubriky Miloslav Vykuka, kterého počátkem února následoval i Sekerův odpůrce a bývalý sesazený zástupce šéfredaktora Rudého práva Rudolf Kostka, který odešel na Úřad vlády ČSR. K 1. únoru také do redakce přicházejí z redakce Mladé fronty Miloslav Hájek do vnitropolitického oddělení a Stanislav Studený do sekretariátu redakce.¹¹²

Další výtky na adresu vedení Rudého práva přišla 5. února v hodnotícím usnesení PÚV, které plnění lednových politicko-organizačních opatření ke zvýšení

¹⁰⁸ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Normalizace (listopad 1968 – září 1969), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003, str. 56 a 57.

¹⁰⁹ Tamtéž, str. 92.

¹¹⁰ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zpráva šéfredaktora Jiřího Sekery k situaci v Rudém právu.

¹¹¹ Přímý rozhovor s Jiřím Sekerou vedený dne 31.3.2007.

¹¹² NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 27.1. 1969.

účinnosti stranického a státního řízení tisku a zabývá se situací v médiích po úmrtí studenta Jana Palacha. „Rudé právo a stranický tisk mají více bojovat za politiku strany, příslušné státní orgány mají udělat vše potřebné, aby sdělovací prostředky nenarušovaly, ale i aktivně podporovaly politiku vlády.(...) Považovali jsme za nezbytné přijmout v souladu s platným právem a se zásadami stranického řízení tisku taková politická a organizační opatření, aby i na tomto úseku byla prosazena listopadová rezoluce ÚV KSČ.“¹¹³

Po tomto usnesení přišly v Rudém právu i první personální změny. K 1. březnu 1969 z redakce odcházejí nejméně loajální zástupci reformního křídla A. Petřina a J. Veselý z vnitropolitického oddělení a do redakce přicházejí nové posily. Do redakce Haló na sobotu je přijata R. Bursová a novým členem ekonomické rubriky se stal M. Polívka. Zástupce šéfredaktora Emil Šíp je vyslán jako korespondent Rudého práva do Washingtonu. Poslední výraznější personálním zásahem až do začátku dubna 1969 je pověření J. Lipavského vedením oddělení společenských věd.¹¹⁴

Dlouhodobá kritika ze strany nejvyšších stranických orgánů i postupná ztráta pozic reformistů v čele strany přiměla počátkem dubna 1969 šéfredaktora k podání návrhu na svoji rezignaci. Jeho rozhodnutí bylo projednáváno i 1. dubna na schůzi výkonného výboru PÚV, které si vyslechlo i Sekerovo osobní zdůvodnění: „Zdá se mi, že je to nad mé síly. Přitom mám největší vůli straně pomoci. Prosím, abyste můj návrh zvážili. Za těchto podmínek nemůžu dělat funkci šéfredaktora Rudého práva,“ řekl na schůzi šéfredaktor Sekera a zároveň vyjádřil přesvědčení, že se necítí již být na tuto funkci dostatečně kvalifikován.¹¹⁵ Výkonný výbor PÚV KSČ vzal jeho slova na vědomí.

O den později schválilo PÚV KSČ „Zprávu o dodržování opatření na úseku tisku a návrh dalších opatření“ předloženou tajemníkem Josefem Kempným, v níž jsou navrženy změny v čele Rudého práva. Dosavadní zástupce šéfredaktora Emil Šíp byl odvolán a bylo potvrzeno jeho vyslání na místo washingtonského zpravodaje. Na místa zástupců šéfredaktora byli jmenováni dosavadní dopisovatel v Bonnu Miroslav Moc, dosavadní korespondent ČTK v Bonnu Otakar Svěřčina, dosavadní

¹¹³ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Normalizace (listopad 1968 – září 1969), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003, str. 216.

¹¹⁴ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 27.2. 1969.

¹¹⁵ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Normalizace (listopad 1968 – září 1969), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003, str. 276.

vedoucí Rudého práva v Bratislavě Karel Douděra a Jaroslav Kořínek, který už stejnou funkci zastával od října 1968.¹¹⁶ V nově vytvořené personální struktuře měl Miroslav Moc odpovídat za vnitropolitickou rubriku, Otakar Svěřčina za zahraničně-politickou, Jaroslav Kořínek za ekonomickou a Karel Douděra za zpravodajskou. Schválené změny počítaly i s dodatečným jmenováním zástupce šéfredaktora odpovědného za kulturní rubriku. V návrhu se počítalo i s vytvořením nové redakční rady složené ze zástupců šéfredaktora a z delegátů PÚV Karla Neuberta a Jozefa Lenárta, který se zároveň stal jejím předsedou.¹¹⁷

Dosazením konzervativců do čela Rudého práva tak končí v Rudém právu možnost alespoň částečně svobodného vyjadřování názorů. Ještě 4. dubna tiskne Rudé právo protest SČN „Stanovisko k situaci, v níž se republika nachází“, v němž novináři protestují proti politickému vývoji v ČSSR, k zavádění cenzury a zastavování některých titulů. Pak už jsou možnosti reformního křídla prosadit svá stanoviska den ode dne horší. Poslední ranou je odvolání šéfredaktora Jiřího Sekery dne 17. dubna 1969.¹¹⁸

4.5. Předání moci v Rudém právu po dubnovém plénu

V následující den 18. dubna, kdy rezignoval první tajemník ÚV KSČ Alexander Dubček, skončil jako šéfredaktor Rudého práva i Jiří Sekera. V „Důvodové zprávě ke změnám stranického tisku, kterou opět pro PÚV KSČ vypracoval tajemník Josef Kempný, je zdůrazněno, že v deníku „byl oslaben vliv strany“ a Sekera je v ní ostře kritizován: „Nedokázal před lednem prosazovat progresivní proudy a naopak dal prostor protisocialistickým a protistranickým útokům zprava.“¹¹⁹

Kempný ve své zprávě navrhuje, aby do čela Rudého práva a dalších stranických periodik byli jmenováni „novinářské osobnosti, které dokáží při plném respektování čtenářských zájmů redigovat komunistické noviny a časopisy tak, že budou odpovídat politické linii listopadové rezoluce, že neustoupí z pozic marxismu-

¹¹⁶ NA PÚV KSČ, Fond 02/1, Svazek 91., Arch. Jednotka: 151, Bod. 2.

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Normalizace (listopad 1968 – září 1969), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003, str. 285.

¹¹⁹ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Normalizace (listopad 1968 – září 1969), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003, str. 354.

leninismu a svedou vítězně nadcházející ideový boj s protisocialistickými a protistranickými názory.¹²⁰

Po schválení této zprávy vyhovělo ÚV KSČ Sekerově žádosti o uvolnění z funkce a na jeho místo byl jmenován jeho dosavadní zástupce Miroslav Moc. Při jednání o změnách ve vedení Rudého práva se Sekery však významně zastal rovněž odstoupivší a později perzekuovaný člen ÚV KSČ František Kriegel¹²¹: „Z toho, co jsem slyšel od soudruha Sekery, nabývám spíše dojmu, že nejde o uvolnění soudruha na jeho žádost, zejména mám-li v paměti znění usnesení PÚV, jako spíše o odvolání soudruha Sekery.“ Ve svém projevu Kriegel rovněž zmínil, že se doslechl o odstranění dalších 17 redaktorů Rudého práva z redakce a varuje před dalším vývojem v tisku. „Když to vidím dohromady, tak vidím soudruzi, tady velmi výrazný úder proti tisku a úder proti sdělovacím prostředkům. Prosím ÚV, aby velmi vážně uvážil, zda tento krok, místo aby prospěl straně, nepoškodí stranu. Zda tento krok neoddělí stranu od veřejnosti, od pracujících mas, zda nevyvolá náladu, že je najednou přerušeno pouto mezi stranou a veřejností.“¹²²

Na Kriegelův projev však ostře zareagoval nově zvolený první tajemník ÚV KSČ Gustáv Husák: „Část našich soudruhů se strašně angažuje za svobodu. I zde jsme slyšeli některé tyto věci ve vystoupeních. Nepůjdu v tom na konkréta. Jedni jsme za svobodu a druzí jsme pravděpodobně kati svobody. Soudruh Kriegel je pravděpodobně nositel svobody a demokracie a my jsme tu asi nějakí tupí reakcionáři, kteří budou dusit tisk.“¹²³

Jméno Jiřího Sekery¹²⁴ zmizelo z neznámého důvodu z tiráže Rudého práva už 14. dubna 1969. Od 18. dubna 1969 je v tiráži u kolonky vedoucí redaktor uveden Miroslav Moc. Na titulní straně deníku je v tento den otištěno „Provolání ústředního výboru KSČ“, ve kterém se mj. píše: „Objevily se různé opoziční proudy, které zneužívajíce demokratických svobod a vytyčujíce různá pseudoradikální a

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ František Kriegel po okupaci 21.8.1968 státy Varšavské smlouvy odmítl jako jediný československý politik podepsat tzv. Moskevský protokol. Jako jeden ze čtyř poslanců Národního shromáždění hlasoval 18. října 1968 proti přijetí smlouvy o dočasném pobytu sovětských vojsk na území ČSSR. V důsledku svých postojů byl vyloučen 30. května 1969 z ÚV KSČ i z KSČ a 16. října 1969 byl zbaven poslaneckého mandátu ve Sněmovně lidu Federálního shromáždění. V sedmdesátých letech byl činný v opozičním hnutí, v roce 1977 podepsal Chartu 77. (<http://www.totalita.cz>)

¹²² Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Normalizace (listopad 1968 – září 1969), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003, str. 340.

¹²³ Tamtéž, str. 344.

¹²⁴ Jiří Sekera se stal od 15. května 1969 šéfredaktorem týdeníku ÚV KSČ Hospodářské noviny, odkud byl 1.4. 1970 odvolán. Poté se 8. ledna 1971 ocitl na tzv. „Černé listině“ novinářů, kteří nesměli vykonávat své povolání.

demagogická hesla, usilovaly cílevědoměji ne o rozvoj, ale o rozklad socialistické společnosti. (...) Jejich snahou bylo zanést za vydatné podpory některých publicistů nedůvěru v síly komunistické strany v její schopnost řešit současné problémy a v konečných důsledcích tak diskreditovat socialismus jako takový.“¹²⁵

V duchu tohoto provolání převzal redakci Rudého práva Miroslav Moc. „Byl typickou ukázkou partajního kariéristy, bezskrupulózního člověka, ovládaného touhou po moci a po významné pozici v partajní hierarchii. Po svém nástupu okamžitě začal psát úvodníky nadepsané jednoslovnými titulky, vyznačující se nevybíravými útoky na kdekoho, s kým si „zdravé síly“ ve straně považovaly za nutné vyřídit účty. Moc byl jedním z nejmilitantnějších představitelů těchto „zdravých sil“,“ vzpomíná na svého nástupce Jiří Sekera.¹²⁶

Už začátkem května 1969 došlo k prvním personálním změnám. Do pozice vedoucího vnitropolitického oddělení byl dosazen Stanislav Oborský. Jeho předchůdce František Zdobina a dosavadní redaktor Karel Vaněk se stali zástupci vedoucího. Redakci dále opustili na vlastní žádost reformní novináři: Jaroslav Boček, Miloš Fiala, Milena Mášová, Jaroslav Opavský, Jiří Šmíd a Lubomír Vaculík. Do vnitropolitického oddělení byl naopak přijat redaktor Josef Mašín.¹²⁷

4.6. Slovo do vlastních řad

Na květnové schůzi PÚV 6. května 1969 tajemník Kempný pochválil změny, které nastaly ve stranickém tisku po přijetí jeho dubnové zprávy. „V centrálně vydávaném tisku byly provedeny zásadní kádrové změny ve vedení redakcí, které umožní obejít se bez cenzury a přejít od dosavadního způsobu informování k bojovné stranické publicistice.(...) Tam, kde byla uskutečněna vedle opatření v politické rovině i opatření kádrová, bylo dosaženo nejpronikavějších výsledků, přechod k aktivní podpoře politiky se výrazně zrychlil.“¹²⁸

Kromě personálních opatření na vedoucích pozicích v tisku bylo dalším cílem ÚV KSČ získat pro změny podporu i mezi řadovými novináři. K tomu posloužila výzva

¹²⁵ Rudé právo, 18. dubna 1969, č. 81, roč. 49, str. 1. Provolání ÚV KSČ.

¹²⁶ Příímý rozhovor s Jiřím Sekerou vedený dne 31.3.2007

¹²⁷ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 8.5. 1969.

¹²⁸ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Normalizace (listopad 1968 – září 1969), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003, str. 365. a 366.

„Slovo do vlastních řad“, uveřejněná v Rudém právu, v níž se 350 novinářů vyjádřilo podporu novému vedení komunistické strany. V prohlášení se mj. uvádí, že po lednu 1968 se novináři jako celek postavili za iniciativu ÚV KSČ, ale že nyní nemohou souhlasit s tím, že boj za polednovou politiku se změnil v diskreditaci celé strany. Dále se ve výzvě akcentuje, že závěry květnového pléna byly většinou novinářů ignorovány a že pracovníci sdělovacích prostředků se aktivně zapojili do protisovětské kampaně. Signatáři sice nepovažují administrativní a personální opatření, která se začala uplatňovat, za principiální opatření, ale za nezbytná. Vyslovili jen obavy, aby tato opatření nepadla na všechny, tj. i na ty, kteří „v historické zkoušce politických postojů a charakterů se ctí obstáli“. „Jsme přesvědčeni, že se s tímto naším prohlášením ztotožní všichni čestní novináři, jimž osud této země není lhostejný – komunisté i nestraníci. Chceme vynaložit všechny síly pro aktivní podporu politiky KSČ založenou na polednových principech, jak byla formulována listopadovou rezolucí a jak ji zajišťují opatření přijatá na dubnovém zasedání ÚV KSČ,“ píše se v závěru výzvy.¹²⁹

Prohlášení, které zahájilo rozsáhlé čistky mezi novináři ve všech redakcích československých médiích, podepsali z redakce Rudého práva: Jiří Ambrož, Josef Bečvář, Zdeněk Belech, Karel Douděra, Miloslav Hájek, Jaroslav Kořínek, Karel Lorenz, Jaroslav Matoušek, Miroslav Moc, Oldřich Mračno, Stanislav Oborský, Ladislav Pacovský, František Ryba, František Sailer, Jiří Stano, Tivedar Suchánek, Otakar Svěřčina, Jiří Svoboda, Václav Švadlena, Zvonimír Šupich, Karel Vaněk a Oldřich Zábojník (viz. Příloha III.).

PÚV KSČ zaujalo k výzvě stanovisko, „že v úsilí o konsolidaci podpoří politiku KSČ většina novinářů“, a výzvu pochválilo.¹³⁰

4.7. První vlna čistek v Rudém právu (duben – prosinec 1969)

Personální i organizační opatření provedené v Rudém právu po dubnovém plénu ÚV KSČ a změny obsahu zaměřeném proti demokratizační politice Pražského jara se negativně promítly do nákladu novin. Průměrný náklad sobotního vydání oproti lednu 1968 dramaticky poklesl z 1 034 000 výtisků na 760 000 kusů v květnu

¹²⁹ Rudé právo, 17. května 1969, č. 81, roč. 49, str. 1. Slovo do vlastních řad.

¹³⁰ Ocenění „Slova do vlastních řad“. Z komuniké ze zasedání PÚV KSČ 20. 5. 1969. Rudé právo, 21. 5. 1969. In.: Končelík, J.: Řízení a kontrola hromadných sdělovacích prostředků v Československu v reformním roce 1968, rigorózní práce FSV UK, Praha 2000, str. 162.

1969. V důsledku toho se oproti roku 1968 snížila i ekonomická výnosnost titulu.¹³¹ Přesto vedení ÚV KSČ ve své „Zprávě o plnění Realizační směrnice a další úkoly ideologické činnosti strany“ přijaté PÚV 17. června 1970, která mj. i bilancuje změny od dubna do září roku 1968, vyjadřuje na vývojem v tomto období plnou spokojenost: „Rudé právo se jako první stranický deník jasně postavilo za pozice nového vedení KSČ. Řadou článků odhalovalo taktiku pravicových a antisocialistických sil.“¹³²

Z popudu normalizačního šéfredaktora Miroslava Moce opustilo od dubna do září roku 1969 25 redaktorů, zatímco na jejich místo přišlo 12 nových k vedení redakce loajálních novinářů.¹³³ Nejpodstatnější změny nastaly na místech vedoucích oddělení rubrik. (Viz. Tabulka č.1)

Pozice v Rudém právu	Vedoucí rubriky v dubnu 1969	Vedoucí rubriky v září 1969
Vedoucí ekonomické rubriky	Miloš Štefek	Jan Lipavský
Vedoucí kulturní rubriky	Miloš Vacík	Jan Kliment
Vedoucí vnitropolitické rubriky	František Zdobina	Stanislav Oborský
Vedoucí zpravodajské rubriky	František Ryba	František Ryba
Vedoucí sportovní rubriky	Josef Davídek	Zvonimír Šupich
Vedoucí zahraniční rubriky	Ota Václavík	Jiří Stano

Z odvolaných vedoucích rubrik museli do konce roku 1969 odejít novináři Miloš Štefek (odešel mimo tisk, do podniku Geometal Praha) a Miloš Vacík (stal se redaktorem odborářského týdeníku Svět práce). Ve vnitropolitické rubrice se František Zdobina stal zástupcem šéfa rubriky Stanislava Oborského, v oddělení sportu zůstal na pozici řadového redaktora Josef Davídek a Ota Václavík ze zahraniční sekce se stal stálým korespondentem Rudého práva v Berlíně.¹³⁴

Během srpna roku 1969, když se blížilo první výročí srpnové okupace byla situace oproti ČST a ČsRo v Rudém právu odlišná. V této době již většina

¹³¹ Otáhal, M., Nosková, A., Bolomský, K.: Svědectví o duchovním útlaku 1969/1970 – Dokumenty, ÚSD AV ČR - Maxdorf, Praha 1993, str. 96.

¹³² Tamtéž.

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ NA PÚV KSČ, Fond 02/1, Svazek 135., Arch. Jednotka: 213, Bod. 6.

představitelů reformního křídla, která by mohla podle tehdejšího vedení deníku „provokovat“, již z redakce odešla nebo byla odstavena na méně kvalifikovaná i placená místa do archivu, písárny či na pozice v administrativě novin. Obsah deníku navíc před odesláním do tiskárny schvaloval šéfredaktor Moc nebo jeho zástupci, tudíž možnost, že by do tisku pronikl „závadný“ text byla v tomto případě prakticky vyloučena. Přesto v souladu se zprávou „Zaměřené a hlavní úlohy ideologické práce strany, státních orgánů a sdělovacích prostředků v období výročí srpnových událostí“, schválenou ÚV KSČ v červnu 1969, přijalo vedení Rudého práva některá opatření především v souvislosti s expedicí novin do tiskárny.¹³⁵

V souvislosti s opatřeními k 21. srpnu 1969 byli z běžné redakční práce vyčleněni redaktoři Jiří Stano, Stanislav Oborský, Miloš Hájek, Karel Vaněk, Jiří Svoboda, kteří se zabývali pouze přípravou článků schvalujících okupaci, kritických k Pražskému jaru a napadajících jeho představitele.¹³⁶

Po mimořádných srpnových opatřeních následovaly od září 1969 v Rudém právu další organizační a personální změny i na řadových redaktorských postech. Z deníku byli propuštěni redaktoři Bartoš, Belech, Málek, Rendlová, Sobotková, Šíp, Šetlík, Šmolík, Štefek, Tomíšek, Vacík.¹³⁷ Z redakce dobrovolně odešli z vnitropolitické rubriky Jiří Franěk (do deníku Zemědělské noviny), ze zahraniční René Frühauf (do deníku Práce), Novými posilami deníku se stávají Petr Čekotylo (ekonomická rubrika), Vladislav Dvořák (vnitropolitická rubrika), Jan Hrobař (zahraniční rubrika), Josef Šrom (zahraniční rubrika) a Vladimír Hrouda (kulturní rubrika).¹³⁸

K dalším změnám došlo koncem listopadu i na vedoucích místech v Rudém právu. Od 1. prosince 1969 odešel zástupce šéfredaktora Otakar Svěrcina, který byl vládou jmenován na místo ústředního ředitele ČTK a nahradil ho navrátilivší se Zdeněk Hoření z redakce stranického časopisu Tribuna. S ním se vrátil na místo vedoucího sekretariátu i Miloslav Vítek, jenž nahradil Stanislava Studeného. Ten byl povýšen na pozici vedoucí sobotní přílohy Haló na sobotu, kde nahradil Jindřicha Jirku sesazeného na běžný redaktorský post do ekonomické rubriky.¹³⁹

¹³⁵ Tůma, O. a kol.: Srpen 69 – Edice dokumentů, ÚSD AV ČR a Maxdorf, Praha 1996. str. 106.

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 6.1. 1970. – Jsou uvedena pouze příjmení propuštěných redaktorů.

¹³⁸ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 21.11. 1969.

¹³⁹ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 1.12. 1969.

Na přelomu roku 1969 byli i obměněni zahraniční zpravodajové. Z Varšavy byl na žádost mezinárodního oddělení ÚV KSČ odvolán Josef Doležal, který poté nastoupil do ekonomické rubriky.¹⁴⁰ V Moskvě totéž postihlo Antonína Michálka, jenž se vrátil do vnitropolitického oddělení (na jeho místo nastoupil Josef Mašín). Poslední změnou byl přesun bejrútského korespondenta Marcela Brožíka do redakce stranického časopisu Květy, o který vedení Rudého práva požádal jejich šéfredaktor Karel Valtera. Začátkem ledna 1970 byl zároveň z bulharské Sofie odvolán na základě stížnosti bulharské vlády pro údajnou urážku bulharského lidu společný zpravodaj Rudého práva a ČTK Viliam Majkút.¹⁴¹

4.8. Druhá vlna čistek v Rudém právu (leden – prosinec 1970)

Na schůzi širšího vedení Rudého práva 6. ledna 1970 informoval šéfredaktor Miroslav Moc své podřízené, že Městský výbor KSČ v Praze už v prosinci 1969 navrhl zahájit stranické šetření s některými bývalými redaktory Rudého práva. Jednalo se o reformní novináře: Zdislava Šulce, Zbyňka Málka, Miloše Štefka, Emila Šípa, Jiřího Šmída, Miloše Fialu, Jaroslava Opavského, Václava Vrabce, Miloše Vacíka a Václava Kotka. Členství těchto novinářů v KSČ jim bylo poté v následném prověřkovém řízení odebráno.¹⁴² Koncem ledna začaly prověrky i pro dosud zaměstnané redaktory Rudého práva. Stranické čistky řídil šéfredaktor Miroslav Moc společně se svým zástupcem Zdeňkem Hořením a předsedou redakční rady Jozefem Lenártem. Každý odpovědný vedoucí oddělení musel napsat zprávu, jež posuzuje práci každého redaktora rubriky, analyzuje jeho postoje v článcích po roce 1968 a hodnotí jeho loajalitu k vedení redakce.

Ještě před dokončením stranických prověrek v Rudém právu, které skončily k 31. srpnu 1970, vydalo ÚV KSČ 17. června bilanční Zprávu o plnění Realizační směrnice a další úkoly ideologické činnosti strany, ve které se konstatuje: „Je však nutno počítat s tím, že po pohovorech budou muset ještě další redaktoři z redakce odejít. V současné době je většina redakčních oddělení poměrně konsolidována,

¹⁴⁰ Na Doležalovo místo varšavského korespondenta nastoupil od 1. dubna 1970 společný zpravodaj Rudého práva a slovenského deníku Pravda Karol Hullman.

¹⁴¹ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 1.12. 1969.

¹⁴² NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 22.4. 1970.

s výjimkou kulturní rubriky, kde je většina stav krajně neuspokojivý. Potíže jsou také v zahraničním oddělení.“¹⁴³

Od dubna 1970 musejí opustit redakci další novináři. V kulturní rubrice nebyla vyměněna legitimace mj. Václavu Strakovi. V ekonomickém oddělení dostávají výpověď Petr Čekotylo, Jindřich Jirka, Věra Hodaňová, Miroslav Polívka. Jako částečná náhrada přichází Stanislav Stibor (dosud redaktor vojenského časopisu Atom) a Zdena Štěpánková (dosud dopisové oddělení). V zahraniční rubrice neprošel sítem stranických čistek Přemysl Tvaroh, který byl odvolán z postu korespondenta ve Washingtonu a „pro pasivitu a malou politickou a novinářskou angažovanost“ vyškrtnut ze strany a propuštěn (nahradil ho nový zpravodaj Miloš Krejčí). Stejný osud postihl i pařížského zpravodaje Karla Práška (na jeho místo byl dosazen Alois Volf) a berlínského Otu Václavíka.¹⁴⁴ Dále ze zahraničního oddělení museli odejít Bořivoj Homola, Josef Doležal, Antonín Michálek a Josef Šrom byl přeřazen do dokumentačního oddělení. Do rubriky jako nový redaktor přešel z Haló soboty Jan Varta a z redakce Tribuny Karel Faix. Ve sportovní sekci byl vyhozen Zdeněk Paulů a jeho místo zaujal zasloužilý mistr sportu a dosavadní asistent na ČVÚT Jaroslav Staněk. Ve zpravodajském oddělení odešla Věra Michálková a místo ní přišel dosavadní elév Blahoslav Braun. V nejostřeji sledované vnitropolitické rubrice neprošel čistkami bývalý vedoucí rubriky František Zdobina, jehož vystřídala Jarmila Houfová.¹⁴⁵

Větším změnám už zabránilo jen kritická personální situace, která během čistek nastala. Podle zprávy Vasila Bilaka „Výběr a výchova kádrů pro práci ve sdělovacích prostředcích“, kterou předložil PÚV KSČ 27. července 1970 chybělo k plnému stavu v redakci Rudého práva 15 redaktorů.¹⁴⁶ Novináře, kteří v redakci zůstali, bylo nutné motivovat k „větší angažovanosti“ i větším výkonům novými pracovními smlouvami, jež jim také zajišťovaly vyšší mzdy. Další cestou k doplnění prázdných míst po výpovědích „politicky nespolehlivým“ byl nábor mladých novinářů a jejich výchova v nově založených novinářských školách. Už 31. srpna 1970 po skončení prověrek v Rudém právu naléhal na schůzi širšího vedení šéfredaktor Miroslav Moc na své podřízené: „Vedoucí oddělení mají neustále věnovat pozornost

¹⁴³ Otáhal, M., Nosková, A., Bolomský, K.: Svědectví o duchovním útlaku 1969/1970 – Dokumenty, ÚSD AV ČR - Maxdorf, Praha 1993, str. 96.

¹⁴⁴ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 26.5. 1970.

¹⁴⁵ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 31.8. 1970.

¹⁴⁶ NA PÚV KSČ, Fond 02/1, Svazek 135., Arch. Jednotka: 213, Bod. 6.

novým kádrům.“ Šéfové rubrik se měli podle něj také dále zaměřit na zkvalitňování stavu, klást důraz na nové platové úpravy a vytváření nových smluv se stávajícími redaktory.“¹⁴⁷

Kapitola 5: Personální změny v ostatních médiích

5.1. Československá tisková kancelář (ČTK)

Společenské uvolnění šedesátých let v Československu se výrazně promítlo i do fungování Československé tiskové kanceláře (ČTK). Po lednu 1968 se postupně stala agentura svobodným médiem s velkým vlivem na zpravodajství ostatních médií. Od roku 1962 stál v čele agentury konzervativní ředitel Miroslav Sulek, muž, který do se do vedení agentury dostal na základě politických kritérií bez jakékoliv předchozí agenturní praxe. Ve vedení ČTK však získával stále větší vliv jeho náměstek, zastánce reformy Lubomír Fišer. Kvůli údajnému neprůhlednému hospodaření byli však Sulek i Fišer v červnu 1968 posláni na dovolenou. Vedením ČTK byl dočasně pověřen bývalý korespondent ČTK v Moskvě a dosavadní šéfredaktor domácího zpravodajství Jindřich Suk. Ředitel Sulek i náměstek Fišer však až do srpnové intervence odvolání nebyli.¹⁴⁸

Během okupace, v noci z 20. na 21. srpna, se ředitel Sulek, spjatý s konzervativními kruhy v KSČ, pokoušel prosadit do zpravodajství ČTK text tzv. Žádosti některých členů ÚV KSČ o poskytnutí sovětské vojenské pomoci proti kontrarevolučním silám. Sloužící redaktor Jaroslav Lažanský však Sulkův příkaz k uveřejnění zprávy odmítl splnit a tento zvací dopis zveřejnila až následující den sovětská agentura TASS.¹⁴⁹ Po zabránění sídla ČTK v pražské Opletalově ulici okupanty se redaktoři přesunuli na náhradní pracoviště, navázali spojení s redakcemi československých i zahraničních médií a vydávali letáky „Svobodná ČTK hlásí“ s podtitulkem „Okupanti ven, svobodu Československu“, které byly kolportovány po

¹⁴⁷ NA Fond ASYN, nezařazeno, Zápis ze schůze širšího vedení Rudého práva dne 31.8. 1970.

¹⁴⁸ NA PÚV KSČ, Fond 02/1, Svazek 109., Arch. Jednotka: 181, Bod. 19.

¹⁴⁹ Majstr ,J. a kol.: ČTK – včera, dnes a zítra, ČTK, Praha 1998. str. 16.

celé Praze. Do obsazené a zničené budovy ČTK se mohli její zaměstnanci vrátit až po několika týdnech.¹⁵⁰

Po podepsání Moskevského protokolu byl 28. srpna 1968 na schůzi PÚV KSČ ředitel Sulek odvolán a na jeho místo byl jmenován Jindřich Suk. Na rozdíl od sesazení reformních ředitelů ČST a ČsRo Jiří Pelikána respektive Zdeňka Hejzlara však Moskva jistě Sulkovo odvolání nepožadovala.¹⁵¹ Miroslav Sulek se ale rozhodnutí PÚV KSČ nejdříve odmítal podvolit. Ještě 6. září 1968 Vladimír Mlynář požadoval urychlené řešení na uklidnění situace v ČTK. „Je třeba dořešit postavení soudruha Sulka, který se považuje za ředitele ČTK,“ řekl na nejvyšší stranické schůzi Mlynář.¹⁵²

Vedení nového ředitele Jindřicha Suka se po 28. srpnu 1968 snažilo vyhrocenou situaci mezi většinovým reformním křídlem a Sulkovými příznivci uklidnit. I přes tlak ze strany nejvyšších stranických orgánů, vlády i ÚTI se snažilo hájit svobodu redaktorů a nezasahovat do zpravodajského servisu agentury. Nedochozelo ani k významným politicky vynuceným personálním změnám. Přesto se Sukovo vedení snažilo politicky neprovokovat nejvyšší státní představitele i okupanty. Svědčí o tom zpráva PÚV KSČ o situaci v ČTK 24. listopadu 1969 zdůvodňující odvolání ředitele Suka. „Za působení ústředního ředitele Jindřicha Suka došlo po srpnu 1968 k normalizaci činnosti ČTK. Bylo obnoveno spojení se socialistickými agenturami, agentura nepodléhala tlaku pravicově oportunistických sil, byla politicky nejkonsolidovanější.“ Podle zprávy však vedení ČTK podcenilo politické přesvědčení zaměstnanců, u nichž neexistovala „žádná politická angažovanost“. Nejhorším proviněním Sukova vedení je podle zprávy zmrazení procesu personálních změn a tím i odmítnutí listopadové rezoluce ÚV KSČ a nesouhlas s jeho novým vedením po dubnu 1969. „Tento rozpor nemůže zůstat bez nepříznivého vlivu na obsah zpravodajství, na výběr, řazení a interpretaci zpráv, ať už to vedení ČTK připouští nebo nepřipouští, ať příslušný zaměstnanec jedná úmyslně nebo podvědomě (..) Vedení nenašlo odvahu provést hlubší analýzu a opatření.“¹⁵³

Od 1. prosince 1969 nastoupil do čela ČTK po odvolaném Jindřichu Sukovi bývalý zahraniční zpravodaj ČTK a dosavadní zástupce šéfredaktora Rudého práva

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ Končelík, J.: Cenzura v Československu v letech 1948 až 1989, Interní materiál, ÚSD AV ČR, Praha 2000.

¹⁵² Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Kapitulace (srpen – listopad 1968), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003. str. 283.

¹⁵³ NA PÚV KSČ, Fond 02/1, Svazek 109., Arch. Jednotka: 181, bod 19.

Otakar Svěřčina. Nový ústřední ředitel okamžitě zahájil čistky odvoláním náměstků a vedoucích jednotlivých redakcí. O své posty tak přišli mj. náměstek Milan Bretyš, vedoucí domácí redakce Jiří Volf nebo vedoucí ekonomické redakce Vladimír Brabec. Po prověrkách členů KSČ i nestraníků, které probíhaly v ČTK od ledna 1970 museli agenturu opustit ti, kteří se výrazně angažovali v roce 1968. Mezi nimi byli například novináři: Vladimír Babnič, Vlasta Beňačková, Florence Doležalová, Jiří Goldšmíd, Jan Hála, Dušan Havlíček, Zdeněk Hruša, Karel Jirásek, Olga Klímová, Karel Král, Jan Krčmář, Jaroslav Lažanský, Vojtěch Maxa, Jiří Pechar, Přemysl Prokop, Dušan Provazník, Miroslav Sígl, Hanuš Štern, Věra Suková, Matuš Šnirc, Ruth Tosková, Olga Valentová, Ivan Vávra, Slavomil Vosecký, Petr Zemek. Všichni jmenovaní se od 8. ledna 1971 ocitli na tzv. „černé listině“ novinářů, kteří po tomto datu nemohli vykonávat své povolání (viz. Příloha II.).¹⁵⁴

Ve „Zprávě o plnění Realizační směrnice a další úkoly ideologické činnosti strany“, kterou schválilo ÚV KSČ 17. června 1970, je hodnoceno vedení ČTK v čele s Otakarem Svěřčinou takto: „Podařilo se mu zmobilizovat zdravé síly a v poměrně krátké době vytvořit předpoklady, aby všechny redakce ČTK angažovaně pomáhaly realizovat politiku nového vedení.“¹⁵⁵ Po skončení prověrek tedy nové vedení v čele s Otakarem Svěřčinou mělo prostor k prosazování politiky konsolidace a normalizace ve zpravodajské činnosti.

5.2. Ostatní deníky

5.2.1. Vývoj denního tisku během Pražského jara a prvních let normalizace

Na počátku roku 1968 vycházelo v Československu celkem 16 celostátních a krajských deníků a večerníků. Po srpnové okupaci se jejich počet postupně zvýšil k 30. červnu 1970 až na 19 titulů.¹⁵⁶ V českých zemích kromě deníku Rudé právo, vydávaném ÚV KSČ, byly k dostání také celostátní deníky: Práce (vydavatel -

¹⁵⁴ in Klub novinářů Pražského jara – členský zpravodaj. 23. října 1992. roč. III., č. 6, str. 1.-8. Novináři na černé listině.

¹⁵⁵ Otáhal, M., Nosková, A., Bolomský, K.: Svědectví o duchovním útlaku 1969/1970 – Dokumenty, ÚSD AV ČR - Maxdorf, Praha 1993, str. 114.

¹⁵⁶ NA Byro ÚV KSČ, Fond 02/07, Svazek 37, Arch.jednotka 62, bod 7.

Revoluční odborové hnutí), Zemědělské noviny (Ministerstvo zemědělství ČSSR), Svobodné slovo (Československá strana socialistická), Lidová demokracie (Československá strana lidová), Československý sport (Československý svaz tělesné výchovy a sportu), Mladá fronta (Socialistický svaz mládeže) a na základě usnesení PÚV KSČ z 6. května 1969 bylo od 1. ledna 1970 obnoveno i vydávání armádního deníku Obrana lidu (Československá lidová armáda), který doposud vycházel jako týdeník.¹⁵⁷ Kromě celostátních titulů tiskly deníky i jednotlivé krajské výbory KSČ: Večerní Praha (Praha), Svoboda (střední Čechy), Pravda (západní Čechy), Průboj (severní Čechy), Pochodeň (východní Čechy), Jihočeská pravda (jižní Čechy), Nová Svoboda (severní Morava), Rovnost (jižní Morava). K tomu ještě další deníky vycházely na Slovensku.

V období Pražského jara deníky téměř bez výjimky podporovaly reformy, které prosazovalo vedení ÚV KSČ a hrály významnou úlohu při demokratizačním procesu. Během srpnové intervence okupanti obsadili redakce všech deníků, přesto se jim jejich redaktory nepodařilo umlčet. Novináři z deníků se stali významnými činiteli při organizování národního odporu a svým dílem přispěli k tomu, že se nepodařilo naplnit politický scénář interventů. Přesto svým vlivem v těchto dnech zaostávali za rozhlasem a televizí. Noviny vycházely v často improvizovaných podmínkách, přičemž jejich výroba se kvůli omezeným výrobně-technickým prostředkům opožďovala. Největším problémem deníků v těchto dnech byl v té době nedostatek neobsazených tiskáren a problémy s distribucí. Tyto nesnáze potvrzuje i skutečnost, že jediným deníkem, který 21. srpna 1968 otiskl zprávu o okupaci ve svém řádném vydání a dostal se do distribuce byla Mladá fronta.¹⁵⁸ Ostatní deníky vyšly téhož dne pouze ve zvláštních vydáních a byly šířeny kameloty. O odhodlání novinářů z deníků i dalších médií postavit se okupantům a hájit polednové reformy svědčí i řada svědectví pamětníků. Na tuto dobu například vzpomíná v publikaci „Šedesátý osmý – Byli jsme při tom“ i tehdejší redaktor deníku Práce Jan Štern: „To by byl prachsprostý útěk, protože my jsme vzbudili v půlmilionu čtenářů naději a neměli jsme právo je nechat na holičkách. Kdybychom hned po obsazení odešli, nebyl by to protest, ale dezerce.“¹⁵⁹

¹⁵⁷ NA PÚV KSČ, Fond 02/1, Svazek 102., Arch. Jednotka: 169, bod 7.

¹⁵⁸ Šedesátý osmý – Byli jsme při tom: Vzpomínky novinářů a publicistů, Klub novinářů pražského jara '68, Praha 1993, str. 30.

¹⁵⁹ Tamtéž, str. 14.

V posrpnových dnech komplikovaly život redaktorům v denících zásahy do obsahu nově zřízeným ÚTI, direkce Vládního výboru pro tisk a informace či nový tiskový zákon č. 127/1968 Sb. Snaha ÚV KSČ i vlády dostat média pod kontrolu narazila na otevřený odpor novinářů a mnohé redakce pokyny kontrolních a cenzurních orgánů ignorovaly. Prvním impulsem pro personální změny v redakcích deníků byl „Plán ke zvýšení účinnosti stranického a státního řízení tisku rozhlasu a televize,“ předložený tajemníkem Josefem Kempným PÚV KSČ 6. ledna 1969.¹⁶⁰ Návrh, jenž počítal se zavedením předběžné cenzury pomocí „kádrových opatření“ si vyžádalo několik dílčích personálních změn, přesto až do nástupu Husákova vedení KSČ k moci zůstala většina šéfredaktorů i řadových redaktorů v denících na svých pozicích. Po 17. dubnu 1969 však nastaly první zásadní personální změny. Do konce roku 1969 byli odvoláni všichni téměř šéfredaktoři a další vedoucí pracovníci v denících. Na rozdíl od časopisů neohrožily denní tisk zákazy vydávání a ani nemusely do září 1969 projít povinnou přeregistrací, jejichž výsledek určovalo Byro ÚV KSČ pro stranickou práci v českých zemích. Členové Byra pak prověřili výši a nárok novin na finanční dotace a později jim „podle politické způsobilosti“ i přidělovali kvóty na množství papíru určeného k tisku. Důležitým faktorem pro fungování jednotlivých deníků bylo kromě politické stránky i ekonomické kritérium, které kladlo důraz především na výnosnost titulu. „Finanční náklady na periodický tisk musí být zásadně uhrazovány z příjmů za tento tisk, cena musí krýt výrobní náklady,“ píše se v usnesení „Zpráva o přípravě struktury periodického tisku ČSR na rok 1971“, která byla ÚV KSČ schválena v prosinci roku 1970.¹⁶¹ V personálních otázkách došlo k největším obměnám novinářů v denících v roce 1970, kdy v jednotlivých redakcích probíhaly prověrky straníků i nestraníků.

5.2.2. Práce

Deník Práce, tiskový orgán Ústřední rady Revolučního odborového hnutí (ÚR ROH), vycházel k 1. lednu 1968 v průměrném nákladu 302 tisíc výtisků.¹⁶² Jeho vedení v čele s šéfredaktorem Ladislavem Velenským a jeho zástupci Milošem Odcházelem a Eduardem Zahrádkou patřilo před srpnovou okupací k neaktivnějším

¹⁶⁰ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Normalizace (listopad 1968 – září 1969), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003, str. 475-477.

¹⁶¹ NA Byro KSČ, fond 02/07, svazek 37, arch.j.62, bod 7.

¹⁶² NA PÚV KSČ, fond 02/1, svazek 93., arch. jednotka: 156, bod 1.

zastáncům polednové politiky. Už 21. ledna 1968 otiskla Práce přelomový článek člena ÚV KSČ Josefa Smrkovského „Oč dnes jde“¹⁶³, který naznačoval budoucí reformní kurz a následně 27. června manifest „Dva tisíce slov“¹⁶⁴, jenž požadoval prohloubení demokratizačního procesu v ČSSR. Po srpnové okupaci patřila Práce k jejím nejčinnějším odpůrcům. Redaktoři Práce často odmítali plnit pokyny cenzorů a proti jejich článkům často protestovaly nejvyšší stranické špičky. O oblíbenosti deníku mezi čtenáři svědčí i nárůst průměrného nákladu na 340 tisíc kusů¹⁶⁵. Po nástupu Gustáva Husáka do vedení strany byl 17. května 1969 odvolán ÚR ROH šéfredaktor Ladislav Velenský a na jeho místo nastoupil dosavadní redaktor ekonomické rubriky Jan Vančura, který rovněž patřil mezi reformní novináře. Šéfredaktor Vančura vydržel na svém postu necelé tři měsíce, když ho 8. července nahradil konzervativec Bedřich Kačírek. Ten byl po svém nástupu do redakce i iniciátorem čistek mezi novináři. Od 2. září byli odvoláni zástupci šéfredaktora Miloš Odcházel a Eduard Zahrádka, když na jejich místa přišli zástupce René Frühauf a do nové funkce hlavního sekretáře Karel Augustin. Personální změny pokračovaly i po prověrkách straníků i nestraniků do konce roku 1970. Během této doby museli z redakce mj. odejít novináři: Jiřina Brejchová, Vilém Dolejška, Vladislav Holotík, Jan Jiříček, Václav Kraus, Jan Štern, Josef Vávra a další.

5.2.3. Mladá fronta

Deník Mladá fronta (MF), vydávaný organizací Socialistický svaz mládeže (SSM), byl k 1. lednu 1968 tištěn v průměrném nákladu 269 tisíc výtisků, který se v k únoru 1969 zvýšil až na 310 tisíc kusů.¹⁶⁶ Během Pražského jara zastával vedoucí pozici šéfredaktor Jaromír Hořec. Podobně jako deník Práce vystupovala MF v této době svými články na podporu reformu a Dubčekova vedení ÚV KSČ. Stejně jako Práce zveřejnila MF 27. června 1968 manifest „Dva tisíce slov“ žádající prohloubení demokratizace v ČSSR. Po srpnové okupaci místo Hořce (zakladatele listu z roku 1945), který přešel do čela akademického časopisu Univerzita Karlova, pokračoval v reformním kurzu i nový šéfredaktor Miroslav Jelínek a jeho zástupci

¹⁶³ „Oč dnes jde?“ in in Hoppe, J.: Pražské jaro v médiích – Výběr z dobové publicistiky, Doplněk, Brno 2004, str. 29.

¹⁶⁴ „Manifest Dva tisíce slov“ in Hoppe, J.: Pražské jaro v médiích – Výběr z dobové publicistiky, Doplněk, Brno 2004., str. 219.

¹⁶⁵ NA PÚV KSČ, fond 02/1, svazek 93., arch. jednotka: 156, bod 1.

¹⁶⁶ NA PÚV KSČ, fond 02/1, svazek 93., arch. jednotka: 156, bod 1.

Richard Böhnel a Jan Řežábek. Krátce po dubnovém plénu ÚV KSČ v roce 1969 byl šéfredaktor Miroslav Jelínek 23. května odvolán a nahrazen loajálnějším Zdeňkem Domkářem. Ani ten však nesplňoval očekávání vedoucích představitelů ÚV KSČ a od 2. prosince 1969 byl sesazen na místo zástupce nového šéfredaktora Libora Batrly.¹⁶⁷ Od května 1969 do konce roku 1970 museli v rámci čistek v redakci MF odejít mj. novináři: Marie Hlavicová, Miloslav Heller, Ljuba Horáková, Karel Šiktanc a další.

5.2.4. Zemědělské noviny

Zemědělské noviny, vydávané Ministerstvem zemědělství ČSSR, vycházely na počátku roku 1968 v průměrném nákladu 234 tisíc výtisků, který se v únoru 1969 zvedl až na 305 tisíc výtisků.¹⁶⁸ V čele vedení novin stál v průběhu Pražského jara šéfredaktor Zdeněk Fořt a jeho zástupce A. Hobrland. I Zemědělské noviny podporovaly nástup reformistů a po srpnové okupaci se postavily na obranu polednové politiky. Po změně vedení ÚV KSČ v dubnu 1969 byl 1. července Zdeněk Fořt odvolán a nahrazen konzervativcem z redakce stranického týdeníku Tribuna Miloslavem Vykukou¹⁶⁹. Od nástupu nového šéfredaktora probíhali v redakci personální změny, přičemž z redakce museli odejít například: Karel Jára, Mojmír Klánský, Jiří Štych či Vlasta Volná.

5.2.5. Svobodné slovo

Deník Svobodné slovo, orgán Československé strany socialistické (ČSS), vycházel k 1. lednu 1968 v průměrném nákladu 149 tisíc kusů, přičemž k 1. únoru 1969 vystoupal až na 264 tisíc výtisků.¹⁷⁰ Novináři ve Svobodném slovu se stejně jako většina kolegů v ostatních denících postavila za polednové reformy i proti intervenci okupačních mocností. Na rozdíl od ostatních deníků nemělo společně s Lidovou demokracií na obsah deníku přímý vliv ÚV KSČ. Do obsahu deníku a personálních otázek mohlo zasahovat pouze ÚV ČSS podřízené ÚV NF v čele

¹⁶⁷ NA PÚV KSČ, fond 02/1, svazek 135., arch. jednotka: 213, bod 6.

¹⁶⁸ NA PÚV KSČ, fond 02/1, svazek 93., arch. jednotka: 156, bod 1.

¹⁶⁹ Miloslav Vykuka byl do ledna roku 1969 redaktorem ekonomické rubriky Rudého práva, odkud odešel do Tribuny.

¹⁷⁰ NA PÚV KSČ, fond 02/1, svazek 93., arch. jednotka: 156, bod 1.

s předsedou Evženem Erbanem. To ve svých důsledcích znamenalo, že k větším personálním změnám docházelo oproti většině ostatních médií až se zpožděním. Čistky mezi novináři ve Svobodném slově začaly až v průběhu roku 1970, přičemž jejich první obětí byl 1. června reformní šéfredaktor Jiří Pavlis, kterého nahradil Jan Machoň. Po prověrkách museli z redakce odejít mj. novináři: Pavel Krása, Ladislav Sprock, Emil Škaloud a další.

5.2.6. Lidová demokracie

Lidová demokracie, deník Československé strany lidové (ČSL), byla tištěna v počátku roku 1968 v nákladu 151 tisíc výtisků a podobně jako u ostatních deníků u ní k 1. únoru 1969 prudce stoupl náklad na 218 kusů.¹⁷¹ Většina novinářů z Lidové demokracie hájila postoje sympatizující s polednovým reformním hnutím a rovněž i po okupaci ve svých článcích hájila jeho postoje. Podobně jako Svobodné slovo nebylo orgánem ÚV KSČ, ale ÚV ČSL, tudíž organizační a personální změny nastaly v Lidové demokracii oproti jiným periodikům s určitým zpožděním. V souvislosti s prověrkami musel 1. června 1970 odstoupit šéfredaktor František Touška, jehož vystřídal Rostislav Petera. Čistkami v redakci neprošli mj. novináři: Pavel Grym, Karel Procházka, Alena Smetanová či Rudolf Ströbinger.

5.2.7. Obrana lidu

Obrana lidu, orgán Československé lidové armády (ČSLA), vycházela od roku 1962 pouze jako týdeník. Její průměrný náklad činil k 1. lednu 1968 271 tisíc výtisků a k 1. únoru 1969 se dokonce zvedl až na 297 tisíc kusů.¹⁷² Vedení týdeníku v čele s šéfredaktorem Josefem Polcarem a jeho zástupcem Jaroslavem Homutou sledovalo v průběhu Pražského jara i po srpnové okupaci reformní kurz a postavilo se za cíle polednové politiky. Po nástupu Husákova vedení KSČ k moci byla změněna periodicita Obrany lidu z týdeníku na deník. „Velení armády i politické orgány ČSLA v současné složité situaci postrádají v současné struktuře vojenského tisku vojenský deník, který by umožňoval denně přenos informací z armádního centra

---

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² NA PÚV KSČ, fond 02/1, svazek 93., arch. jednotka: 156, bod 1.

do jednotek a naopak," píše se v usnesení PÚV KSČ z 6. května 1969.¹⁷³ Ke změně periodicity však došlo až od 1. ledna 1970. Podle zmíněného usnesení měla být nově utvořená redakce deníku složena výhradně z vojáků z povolání a nikoliv z civilních novinářů. V rámci plnění usnesení byl už 19. července 1969 odvolán šéfredaktor Josef Polcar, jehož na postu vystřídal Jiří Ambrož. Ještě před změnou periodicity přibyl k Jaroslavu Homutovi od 6. prosince 1969 další zástupce šéfredaktora Vlastimil Nesrsta. Další personální změny probíhaly po politických prověrkách v průběhu roku 1970. V této době museli z redakce mj. odejít novináři: Ervín Bělák, Bohuslav Rupeš nebo Ladislav Svoboda.

5.2.8. Československý sport

V Československém sportu byl v období Pražského jara i po srpnové okupaci šéfredaktorem Vladimír Novák a jeho zástupcem Gustav Vlk. Většina redakce úzce tematicky zaměřeného deníku podporovala reformní politiku Pražského jara a vystupovala proti srpnové okupaci. V redakci však působili i konzervativně zaměření novináři v čele se zástupcem šéfredaktora Gustavem Vlkem. Ten mj. v době tzv. Hokejových událostí, kdy českoslovenští hokejisté v březnu 1969 na mistrovství světa ve Švédsku dvakrát porazili sovětskou reprezentaci a v Praze vypukly oslavy, které se změnily v protest proti okupaci, ostře tyto projevy celonárodního odporu odsuzoval. „Už tehdy dával najevo svou nechuť k hokejové euforii redaktor Československého sportu Gustav Vlk. Stále jsme rozplétali možnosti další odvety, jak to Rusům zase ukážeme. A tehdy vstoupil nevrle do hovoru: „Jak dlouho jim ten srpen máme odplácet?“ Nastalo ticho. "Pořád," už jsem měl na jazyku. "Pořád." Ale spolkl jsem to, když jsem se podíval na zachmuřenou, už opět bolševicky zocelenou tvář budoucího soudruha šéfredaktora," vzpomínal na Gustava Vlka publicista a dlouholetý redaktor Mladé fronty Václav Pacina.¹⁷⁴ Po nástupu Husákova vedení KSČ k moci byl šéfredaktor Vladimír Novák odvolán a na jeho místo nastoupil právě Gustav Vlk.

¹⁷³ NA PÚV KSČ, Fond 02/1, Svazek 102., Arch. Jednotka: 169, bod 7.

¹⁷⁴ http://hokej.idnes.cz/reprezentace.asp?r=reprezentace&c=A040325_111628_reprezentace_rav

5.2.9. Krajské a regionální deníky

Na počátku roku 1968 vycházelo v českých zemích celkem 8 krajských deníků a večerníků, které vydávaly jednotlivé krajské výbory KSČ (KV KSČ). V době Pražského jara i po srpnové okupaci se většina těchto deníků hlásila k demokratizačním změnám a podporovala Dubčekovo vedení KSČ. Po dubnovém plénu v roce 1969 začaly první personální změny v jednotlivých KV KSČ ve všech republikových krajích a s tím souvisely i změny na postech ve vedení jednotlivých listů. Výměna šéfredaktorů krajských deníků začala už v květnu a probíhala až do konce června 1969. K dalším personálním změnám docházelo v roce 1970 v rámci procesu výměny stranických legitimací. V některých denících jako například v hradecké *Pochodni* musela odejít až polovina redaktorů. Po skončení čistek se většina redakcí potýkala s nedostatkem zkušených novinářů a doplňovala je začátečníky absolvující krátkodobé novinářské kurzy.¹⁷⁵

V pražském večerníku KV KSČ **Večerní Praha** byl v květnu 1969 odvolán šéfredaktor Vladislav Jisl. Z redakce postupně do konce roku 1970 museli odejít mj. novináři: Vladimír Černý, Jiří Fabinger, Jiří Hás, Václav Král, Josef Laštůvka, Olga Šulcová či Václav Vopička. V plzeňské **Pravdě** dostali výpovědi šéfredaktor Jan Vencovský (odvolán 5. května 1969) či redaktorka Anna Fiedlerová-Linhartová. Z nejvíce odchody postižené hradecké **Pochodně** byli propuštěni šéfredaktor: Miroslav Bednář a jeho zástupce Oldřich Enge (od 4. června 1969 řídil redakci Václav Šolc) a dále mj. novináři: Vítězslav Boukal, Karel Brodský, Pavel Hříšný, Zdeněk Klíč, Hana Klímová, Josef Rodr, Otakar Rydlo, Evžen Štefan či Karel Tylš. V ústeckém **Průboji** neprošli čistkami: šéfredaktor Egon Friess (21. března 1969 byl nahrazen Miroslavem Kindlem) a jeho zástupci Jaromír Klener a Radovan Brychta (vystřídal je jediný nový zástupce Jaroslav Duchek) a mj. novináři Jindřich Beránek, Milada Berková, Josef Bursík, Jaroslav Haidler, Karel Preisler, Vlasta Svobodová, Miloslava Tauerová či Jiří Zelinka. V **Jihočeské pravdě** byli odvoláni 17. května 1969 šéfredaktor Jaroslav Šesták a jeho zástupce Václav Procházka a řízením redakce byl pověřen Jaroslav Bezděčka. Do konce roku 1970 odešli také mj. z deníku: Miroslav Hanzlíček, František Hešík, Boris Jachnin, Zdeněk Mráz, Zdeněk

¹⁷⁵ Otáhal, M., Nosková, A., Bolomský, K.: Svědectví o duchovním útlaku 1969/1970 – Dokumenty, ÚSD AV ČR - Maxdorf, Praha 1993, str. 98.

Šmaus či Bořivoj Valníček. Ve středočeské **Svobodě** vystřídal šéfredaktora Jindřicha Fučíka (odvolán 23. května 1969) Oldřich Jendrulek. Po ročním výročí srpnové okupace byl 27. srpna 1969 odvolán i Fučíkův zástupce Zdeněk Matoušek. V jihomoravské **Rovnosti** ztratili zaměstnání šéfredaktor Bohumil Marčák a jeho zástupce Jiří Šigut a mj. novináři Zdeněk Chmel, Bohumil Kabourek, Květa Koželuhová, Lubomír Selinger nebo Pavel Švihnos. V severomoravské **Nové svobodě** došlo na rozdíl od ostatních krajských deníků k odvolání šéfredaktora až po prověrkách v roce 1970, kdy musel odejít Ladislav Bublík. Spolu s ním museli Novou svobodu opustit například redaktori Karel Filípek či Ivan Kubíček.¹⁷⁶

Personální změny probíhaly i v redakcích 65 okresních novin. „Krajské a okresní deníky byly v letech 1968 a 1969 ve velké míře zneužity proti zájmům strany a byly nositeli pravicového oportunistu. Po dubnovém plénu došlo ke kádrovým opatřením, které situaci v těchto sdělovacích prostředcích do značné míry stabilizovaly,“ píše se v usnesení Byra ÚV KSČ v prosinci roku 1970.¹⁷⁷ K nejvíce čistkami postiženým okresním redakcím patřily například Krkonošská pravda, Beroun či Karvinské noviny.

5.3. Ostatní tisk

5.3.1. Vývoj ostatního tisku během Pražského jara a prvních let normalizace

Na počátku roku 1968 vycházelo v českých zemích 334 úředně registrovaných periodicky vycházejících titulů.¹⁷⁸ Na jaře téhož roku, kdy došlo ke zrušení předběžné cenzury, se cenzurní opatření vztahovala na všechna média bez výjimky. Režim však vůči nim uplatňoval dvojí přístup. Tituly určené užšímu okruhu čtenářů jako například kulturně-politické týdeníky, vědecké revue se řídily heslem přijatým na XII. sjezdu KSČ v roce 1962: „Kritika chyb a veřejná polemika je přípustná a bez ní není možný pokrok.“¹⁷⁹ Jejich čtenáři si tak mohli přečíst i kritické materiály, které přispívaly k prosazování reformních myšlenek a do značné míry i utvářely veřejné mínění. Naopak vůči aktuálnímu zpravodajství v denících byla i nadále uplatňována

¹⁷⁶ NA PÚV, fond 02/1, svazek 135., arch. jednotka: 213, bod 6.

¹⁷⁷ NA Byro KSČ, fond 02/07, svazek 37, arch.j.62, bod 7.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Hoppe, J.: Pražské jaro v médiích – Výběr z dobové publicistiky, Doplněk, Brno 2004, str. 9.

nekompromisní cenzurní politika. Po nástupu Dubčekova vedení KSČ k moci v lednu 1968 však tyto bariéry znemožňující svobodu v tisku začaly padat. Komunistická strana se tak vzdala práva řízení a kontroly periodického tisku a média přestala být mocenským nástrojem režimu. Úplné zrušení cenzury bylo poté legislativně stvrzeno zákonem č. 84/1968 Sb. garantující „nepřípustnost cenzury“. Především kulturně-politické časopisy se v této době chopily iniciativy a začaly otevírat dříve politicky tabuizovaná témata (např. záhadná smrt ministra zahraničních věcí Jana Masaryka v roce 1948) a dokonce volat po vzniku opozičních stran. Tento demokratický vývoj násilně přerušila až okupace 21. srpna 1968.

Po podepsání Moskevského protokolu začaly i první represe vůči některým titulům. Od 30. srpna 1968 bylo dočasně zastaveno vydávání časopisů Literární listy a Student. Téhož dne bylo i PÚV KSČ schválilo usnesení o mimořádných opatřeních ke kontrole tisku a byl zřízen cenzurní orgán ÚTI. Do svobodného fungování časopisů zasahoval i Vládní výbor pro tisk a informace a nový tiskový zákon č. 127/1968 Sb., který znovu zaváděl cenzuru. Přesto se řada časopisů odmítla direktivám cenzorů podřídit a ostře vystupovala proti opětovnému zavádění cenzury. Na trhu se objevily i nové tituly Zítřek, Obroda, Politika či znovu povolená Tvář, jejichž redaktoři dávali ostře najevo nesouhlas s novými opatřeními.

Od listopadu 1968 však začaly stále větší restriktce směrem k redakcím „problémových“ časopisů. Od 9. listopadu byly na jeden měsíc zastaveny týdeníky Reportér a Politika. Další utužení poměrů nastalo 6. ledna, poté co PÚV přijalo návrh tajemníka Josefa Kempného, který počítal se zostřením cenzury a personálními změnami ve vedení redakcí. Až do nástupu Husákova vedení ÚV KSČ 17. dubna 1969 však vedení většiny časopisů ovládali reformní komunisté, kteří se direktive ze strany stranických, vládních i cenzurních orgánů snažili obcházet. Už v dubnu 1969 bylo definitivně zastaveno vydávání časopisů Politika a Zítřek a další periodika Listy a Reportér obdržely výstrahu, že napříště budou vycházet jen v případě, že „jejich činnost bude zcela v souladu se socialistickými cíli naší společnosti.“¹⁸⁰ V květnu byly zrušeny časopisy Studentské listy, Reportér, MY 69, Plamen a Svět v obrazech. Všechny týdeníky i další tituly s nižší periodicitou musely během roku 1969 navíc projít povinnou přeregistrací, jež se stala záminkou pro další rušení „neposlušných“ časopisů. Od května 1969 do konce roku 1970 tak bylo zastaveno vydávání dalších

¹⁸⁰ Hoppe, J.: Pražské jaro v médiích – Výběr z dobové publicistiky, Doplněk, Brno 2004, str. 18.

53 titulů.¹⁸¹ Od 1. ledna 1970 začala navíc fungovat nová organizační struktura periodického tisku, která počítala s přidělováním finančních dotací jednotlivým časopisům podle politických kritérií, prosazovala slučování podobně zaměřených titulů a zavádění kvót na spotřebu papíru jednotlivým časopisům.¹⁸²

Dalšími z kroků, kterým KSČ chtěla dosáhnout převzetí médií plně do své moci, byly personální změny. Už od dubna 1969 probíhaly změny ve vedení stranických časopisů, které následovaly výměny v kulturně-politických týdenících, armádních periodikách a dalším tisku. Proces personálních změn vrcholil prověrkami straníků i nestraníků v médiích, který začal v lednu 1970. V červnu stejného roku už byly dokončeny čistky v redakcích všech časopisů s výjimkou tiskovin, které vydávaly strany Národní fronty ČSL a ČSS a redakcích odborného, zájmového a církevního tisku.¹⁸³ Prověrky v těchto titulech pokračovaly do konce roku 1970 a v průběhu roku 1971. Na schůzi ideologické komise ÚV KSČ 17. června 1970 vyjádřil uspokojení s průběhem čistek její člen Jan Fojtík: „Pravice se opírala o sdělovací prostředky, kterých se začala zmocňovat ještě před lednem 68, v uplynulém roce byla této opory zcela zbavena a tyto prostředky slouží výhradně straně a společnosti.“¹⁸⁴ Po skončení čistek se stejně jako deníky i časopisy potýkaly s nedostatkem kvalifikovaných a zkušených novinářů. Odcházející redaktory v té době většinou nahrazovali mladí nezkušení novináři absolvující pouze krátkodobé kurzy na novinářských školách.

5.3.2. Stranický tisk

Kromě Rudého práva, u něhož je vývoj personálních změn podrobně rozpracován v kapitole č. 3, probíhaly výměny vedoucích pracovníků dalších stranických titulů již od dubna 1969.

K vůbec první změně došlo ve stranickém společenském týdeníku **Květy**, odkud ještě týž měsíc musel odejít šéfredaktor Václav Stuchl. Na jeho pozici ho nahradil bývalý šéfredaktor Večerní Prahy a Kulturních novin Jan Zelenka. Proti jeho

¹⁸¹ NA Byro KSČ, fond 02/07, svazek 37, arch.j.62, bod 7.

¹⁸² Tamtéž.

¹⁸³ Otáhal, M., Nosková, A., Bolomský, K.: Svědectví o duchovním útlaku 1969/1970 – Dokumenty, ÚSD AV ČR - Maxdorf, Praha 1993, str. 92.

¹⁸⁴ Tamtéž. Str. 28.

jmenování drtivá většina z 12 stálých redaktorů protestovala a později hromadně podávala výpovědi. Jan Zelenka tak musel od začátku svého působení budovat úplně novou redakci. Po výměně stranických legitimací v roce 1970 zůstali v časopise jen 2 novináři z původní redakce. Ve vedení nezůstal ani Jan Zelenka, který byl 6. srpna 1969 jmenován do funkce ústředního ředitele ČST. Zelenku na postu vystřídal Karel Valtera. Z politických důvodů museli z Květů mj. odejít novináři Michal Sedloň, Milan Smolík, Jindřich Hilčr, Miloslav Tyller nebo Jaroslav Maršálek.

V satirickém týdeníku **Dikobraz** byl po dubnovém plénu 1969 odvolán šéfredaktor Antonín Růžička a řízením redakce byl pověřen J. Bešta. Situaci v časopise charakterizuje 17. června 1970 bilanční zpráva ideologické komise ÚV KSČ: „Do konce března byl časopis v rukách pravice, pak nastala „pacifikace“, ale časopis stále nerealizuje realizační směrnici květnového pléna ÚV.“¹⁸⁵

Redakce ekonomického týdeníku **Hospodářské noviny** se během Pražského jara jednoznačně nepostavila k politice Dubčekova vedení KSČ. V jeho čele stál konzervativní šéfredaktor Josef Vlček, který na jaře 1969 odešel do křesla šéfredaktora HRTN v ČST. Na jeho místo nastoupil v květnu 1969 sesazený šéfredaktor Rudého práva Jiří Sekera. Ten však neprošel stranickými prověrkami, byl vyloučen z KSČ a 1. dubna 1970 odvolán i z funkce šéfredaktora. Poté jeho post zaujal Jiří Jelínek.¹⁸⁶

Stranický týdeník **Život strany** ovládali až do září 1969 reformisté v čele se šéfredaktorem Miroslavem Kárným a jeho zástupcem Milošem Kolískem. Po zářijovém plénu ÚV KSČ, které rozhodlo o dalších personálních změnách v redakcích, vystřídali Kárného s Kolískem na vedoucích postech Josef Valenta a do křesla jeho zástupce bývalý ředitel ÚTI a ČÚTI Josef Vohnout. Během stranických prověrek většina členů redaktorů neobdržela znovu stranickou legitimaci a redakce se potýkala s nedostatkem zkušených redaktorů. Z tohoto důvodu musel být změněn formát listu a periodicita z týdenní na čtrnáctidenní.¹⁸⁷

Komunistický ideologický měsíčník **Nová mysl** se před i po srpnové okupaci stavěl za Dubčekovo reformní vedení KSČ. V jeho čele stál šéfredaktor Karel Růžička, kterého 22. dubna 1969 nahradil pracovník Ústavu politických věd ÚV KSČ Jan Fojtík. „Časopis již dlouhou dobu neplní funkci, která mu ve struktuře stranického

---

¹⁸⁵ Tamtéž. str. 97.

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ Tamtéž.

tisku přísluší. Neangažuje se v boji s protisocialistickými a protistranickými názory, velmi málo dělá na podporu konkrétní politiky vedení strany," píše se v usnesení PÚV KSČ zdůvodňující Růžičkovo odvolání.¹⁸⁸ Fojtík zůstal v čele listu jen do listopadu 1969, kdy přešel do diplomatických služeb. Jeho místo zaujal konzultant ideologického oddělení ÚV KSČ Ladislav Hrabovský.¹⁸⁹

Kulturně-politický týdeník **Politika**, jehož první tři čísla vyšla v srpnových dnech 1968 v letákovém vydání a pro své články kritické vůči „prosovětským“ ústupkům na reformní politice ÚV KSČ si získal mezi čtenáři během krátké doby své existence značnou popularitu. Post šéfredaktora časopisu zastával Alois Svoboda. V týdeníku publikovali například také mj. novináři a umělci: František Šámálik, Karel Bartošek, Miloš Hájek nebo Ludvík Pacovský. Politika se od samého začátku musela potýkat s dočasnými zákazy vydávání. Poslední číslo nese datum 3. dubna 1969. Od 22. dubna 1969 přestala Politika vycházet definitivně a nahradila ji **Tvorba**. Do čela Tvorby byl jmenován usnesením PÚV KSČ ze stejného dne Jiří Hájek. Nástupce Politiky ale nebyl v uměleckých kruzích, většinou nakloněným reformním snahám, dobře přijat. Vedení redakce obtížně nacházelo renomované autory, kteří by byli ochotni přispívat do normalizačního týdeníku. V hodnotící bilanční zprávě ideologické komise ÚV KSČ z 17. června se mj. píše: „Redakce je vystavena ostrému bojkotu, obtížně se jí daří rozšiřovat počet spolupracovníků i odběratelů.“¹⁹⁰

Týdeník **Tribuna** začal vycházet od 1. ledna 1969. Šéfredaktorem dosud připravovaného listu byl od 31. srpna 1968 Oldřich Švestka, jenž byl krátce předtím odvolán ze stejného postu v Rudém právu.¹⁹¹ Švestka ve své nové funkci kolem sebe soustředil bývalé představitele konzervativního křídla Rudého práva Zdeňka Hořeního, Josefa Sršně či Miloslava Vítka. Tribuna byla od svého vzniku týdeníkem, který stál téměř osamoceně proti všem ostatním médiím nakloněným reformám v KSČ. „Byla od svého založení listem, který soustřeďoval kolem sebe zdravé síly ve straně. Zpočátku bojovala redakce úplně osamoceně. Po květnovém plénu pokračovala v odhalování pravicově oportunistických tendencí a jejich nositelů ve straně. Má významnou zásluhu na názorovém sjednocování strany na marxisticko-

¹⁸⁸ NA PÚV KSČ Fond 02/1, Svazek 92., Arch. Jednotka: 154, Bod. 13.

¹⁸⁹ NA PÚV KSČ Fond 02/1, Svazek 108., Arch. Jednotka: 179, bod 23.

¹⁹⁰ Otáhal, M., Nosková, A., Bolomský, K.: Svědectví o duchovním útlaku 1969/1970 – Dokumenty, ÚSD AV ČR - Maxdorf, Praha 1993, str. 92.

¹⁹¹ Vondrová, J., Navrátil, J.: KSČ – Kapitulace (srpen – listopad 1968), ÚSD AV ČR, Doplněk, Brno 2003. str 211.

leninských principech," uvádí opět hodnotící zpráva ideologické komise ze 17. června 1970.¹⁹²

V měsíčníku **Otázky míru a socialismu** neprošla stranickými čistkami mj. redaktorka Anna Hodková.

5.3.3. Kulturní a literární časopisy

Kulturní a literární časopisy sehrály v demokratizačním procesu Pražského jara podstatnou úlohu. Již od roku 1962 se v nich objevovaly kritické stati, které kritizovaly společenský vývoj v zemi, a které často znepokojovaly špičky KSČ. K nejvýznamnějším z těchto titulů patřily Literární noviny (vydávané Svazem československých spisovatelů), které již před Pražským jarem víceméně suplovaly opoziční list. Po zákazu Literárních novin (LN) a likvidaci jejich redakce po sjezdu Svazu československých spisovatelů v červnu 1967 se vedení ÚV KSČ v čele s prezidentem Antonínem Novotným snažilo získat čtenáře LN založením nového nástupnického časopisu Kulturní noviny. V jeho čele stál dosavadní šéfredaktor Květů a budoucí normalizační ředitel ČST Jan Zelenka. Nový časopis však nebyl kulturní obcí přijat a ocitl se na okraji zájmu čtenářů. Po pádu Antonína Novotného ze všech funkcí v lednu 1968 si však spisovatelé z okruhu bývalých LN vymohli navrácení svého titulu pod novým názvem **Literární listy**. Nulté číslo Literárních listů vyšlo 22. února 1968. V čele stál tehdy šéfredaktor Dušan Hamšík a jeho autorské zázemí tehdy tvořili: Ludvík Vaculík, Jiří Lederer, Ivan Klíma, Václav Havel, Milan Kundera, Pavel Kohout, A. J. Liehm, Jan Procházka, Eduard Goldstücker, Petr Chudožilov a další. Týdeník měl v období Pražského jara velký vliv na veřejné mínění v českých zemích. Vůbec nejvyššího nákladu dosáhl 27. června 1968, kdy byl v obsahu čísla zveřejněn manifest „Dva tisíce slov“.¹⁹³ V tu dobu byl už šéfredaktorem Milan Jungmann, který nahradil odcházejícího Dušana Hamšíka. Ten stál v čele časopisu až do jejich úplně posledního čísla 15. srpna 1968. Po srpnové okupaci a podepsání Moskevského protokolu, který obsahoval přímý pokyn k „ovládnutí sdělovacích prostředků“ a zastavení „antisocialistických a antisovětských

¹⁹² Otáhal, M., Nosková, A., Bolomský, K.: Svědectví o duchovním útlaku 1969/1970 – Dokumenty, ÚSD AV ČR - Maxdorf, Praha 1993, str. 97.

¹⁹³ Hoppe, J.: Pražské jaro v médiích – Výběr z dobové publicistiky, Doplněk, Brno 2004, str. 20.

vystoupení“,¹⁹⁴ byly Literární listy společně s týdeníkem Student zastaveny. Vydavatel Literárních listů Svaz československých spisovatelů (SČSS) začátkem září 1968 požádal Ministerstvo kultury ČSSR o udělení povolení k vydávání nástupnického časopisu s názvem Listy. Bývalý šéfredaktor Literárních listů Milan Jungmann v knize „Literárky – můj osud“ na tuto dobu vzpomíná: „Celé dva měsíce se vlekla registrace nového orgánu svazu Listy, neboť jsme se rozhodli dát i tímto zrušením starého titulu najevo, že nastala jiná situace.“¹⁹⁵ První číslo **Listů** vyšlo 7. listopadu 1968 prakticky se stejným autorským kolektivem, ke kterému přibyli i spisovatelé Jaroslav Seifert nebo Jan Trefulka. Nástupnický titul se těšil mezi čtenáři značné popularitě podobné jako u jeho předchůdce. V únoru 1969 dosáhl náklad Listů 240 tisíc výtisků.¹⁹⁶ Po nástupu Husákova vedení ÚV KSČ upadly Listy v nemilost a 15. května 1969 vyšlo jejich poslední číslo.

Mezi další významné tituly vydávané SČSS patřila **Tvář**. První dva ročníky tohoto literárního měsíčníku vyšly již v letech 1964 a 1965. Časopis byl znovu obnoven 27. září 1968, když jeho registraci povolilo Ministerstvo kultury ČSSR ještě před srpnovou okupací. Funkci šéfredaktora Tváře zastával Jan Nedvěd a předsedou redakční rady byl Václav Havel. V jejím autorském kolektivu působili např. Bohumil Doležal, Ladislav Hejránek, Jan Lopatka, Emanuel Mandler či Josef Topol. Po dubnu 1969 stihl Tvář stejný osud jako Listy, když jim byla odebrána registrace k vydávání titulu.

Časopisem, jenž se stal během Pražského jara nositelem nejen reformních, ale i demokratických proudů ve společnosti, byl i **Host do domu**, vydávaný brněnskou pobočkou SČSS. V průběhu Pražského jara stál v čele literárního měsíčníku Jan Skácel, jehož posléze vyměnil Jan Trefulka. Do listu přispívali autoři Milan Uhde, Pavel Švanda či Antonín Přidal. Časopis vycházel do roku 1970, kdy byl zastaven. Stav krátce před zrušením časopisu popisuje i hodnotící bilanční zpráva ideologické komise ÚV KSČ z 17. června 1970, která si stěžuje na skutečnost, že jsou zde stále „publikovány práce pravicových oportunistů.“¹⁹⁷

Měsíčník pro kulturu, literaturu a život **Plamen**, vydávaný SČSS, patřil rovněž k periodikům, která nejaktivněji podporovala reformní proces. Post šéfredaktora

¹⁹⁴ Hoppe, J.: Pražské jaro v médiích – Výběr z dobové publicistiky, Doplněk, Brno 2004, str. 16.

¹⁹⁵ Jungmann, M.: Literárky – můj osud, Atlantis, Brno 1999, str. 297.

¹⁹⁶ Hoppe, J.: Pražské jaro v médiích – Výběr z dobové publicistiky, Doplněk, Brno 2004, str. 20.

¹⁹⁷ Otáhal, M., Nosková, A., Bolomský, K.: Svědectví o duchovním útlaku 1969/1970 – Dokumenty, ÚSD AV ČR - Maxdorf, Praha 1993, str. 99.

zastával Karel Kostroun, jeho zástupcem byl Miroslav Drápal a v čele redakční rady působil Josef Škvorecký. V redakci Plamenu pracovali mj. autoři Karel Kosík, Milan Kundera či Antoník Hulík. Vydávání Plamene bylo zastaveno v květnu 1969.

Literárně-kritický dvouměsíčník **Orientace**, spadající rovněž do portfolia časopisů SČSS byl spolu s Hostem do domu zakázán až na konci roku 1970. Vedoucím redaktorem byl nejprve publicista Milan Schulz, kterého v roce 1969 nahradil Jaroslav Putík a mezi kmenové autory přispívající do listu patřili mj. Jan Patočka, Jiří Šotola či Ivan Dubský.

Na seznam kulturních a politických časopisů, které byly zastaveny v průběhu roku 1969 se také zařadily mj. časopisy **Analogon**, **Sešity pro literaturu a umění**, **Filmové a televizní noviny** či **Divadelní noviny**.¹⁹⁸

5.3.4. Společenské a politické časopisy

Jedním ze symbolů Pražského jara byl i týdeník **Reportér**, vydávaný od roku 1966 Svazem československých novinářů. Reportážní a společensko-politický magazín se už v průběhu ledna a února 1968 postavil za zrušení cenzury a stal se propagátorem demokratizačních změn. V jeho čele stál do března roku 1968 Adolf Hradecký. Do redakčního kolektivu tehdy mj. patřili Jiří Ruml, Jiří Lederer, Jiří Hanák, Jiří Hochmann, Jiří Seydler či Irena Petřinová. V dubnu 1969 přechodně nahradil Stanislav Budín ve funkci šéfredaktora Hradeckého, který se do vedení listu opět vrátil v červenci 1968. Pod Budínovým vedením časopis mj. vystupňoval kritiku vůči nejvyšším představitelům SSSR v čele s Leonidem Brežněvem. Po uveřejnění jedné z karikatur na obálce Reportéra zesměšňující jeho osobu žádal generální tajemník ÚV KSSS na bilaterálních jednáních s československými politiky mezi 29. červencem až 2. srpnem 1968 v Čierné nad Tisou jeho okamžité zastavení. K dočasnému zastavení však došlo až usnesením PÚV KSČ z 9. listopadu 1968. K definitivnímu zrušení činnosti Reportéra došlo po nástupu Husákova vedení ÚV KSČ k moci 6. května 1969.

Týdeník pro politiku, ekonomiku, vědu a kulturu **Zítřek** vydávaný nakladatelstvím Melantrich spadající pod ČSS začal vycházet 9. října 1968. Časopis

---

¹⁹⁸ Tamtéž.

vedený šéfredaktorem Vladimírem Novotným patřil podobně jako Reportér k nejaktivnějším obhájcům reformy a stavěl se proti ústupkům československých politiků vůči okupantům. Do redakčního kolektivu patřili mj. novináři Michal Lakatoš, Jindřiška Smetanová či Sylva Daníčková. Už před nástupem Husákovy vedení KSČ k moci rozhodl 6. dubna 1969 ÚV ČSSR o zastavení vydávání Zítřku.

Společenský a reportážní týdeník **Mladý svět** vydávaný ÚV ČSM patřil v průběhu Pražského jara i po srpnové okupaci s nákladem 300 tisíc výtisků k nejčtenějším týdeníkům v Československu.¹⁹⁹ Na rozdíl od jiných týdeníků časopis nebyl po dubnu 1969 zastaven za cenu důsledné personální čistky. Kromě šéfredaktora Ctibora Čítka dostali z redakce výpověď mj. Leoš Nebor, Jitka Hauptvogelová či Ljuba Horáková.

V měsíčníku **MY 68** respektive **MY 69** ze stejného vydavatelství byl vůdčími osobnostmi šéfredaktor Vladimír Mates a redaktor Jan Procházka, který v průběhu Pražského jara ve svých článcích zastával nekompromisní postoje vůči sovětskému modelu socialismu. V redakci působili také autoři Karel Šmíd, Petr Feldstein, Petr Prouza, Dušan Brabec, Josef Mladějovský, Michal Novotný, Jiří Tvrzník a další. Časopis byl zastaven 15. května 1969.

Týdeník mladé inteligence **Student** byl jako jeden z prvních časopisů angažovaných ve prospěch reformy Pražského jara zastaven už po podepsání Moskevského protokolu 30. srpna 1968. Šéfredaktorem, který po zrušení časopisu dosud vydávaném ÚV ČSM odešel do měsíčníku MY 68, byl Petr Feldstein. Z rozpuštěné redakce dále odešli mj. Karel Kovanda, Alexandr Kramer, Vladimír Kusín, Tomáš Pěkný či Hana Vondřichová. Většina redakce přešla do následnických **Studentských listů**, které byly zastaveny 6. května 1969.

5.3.5. Ostatní vybrané časopisy

K ostatním časopisům, které hrály významnou úlohu v období Pražského jara i po srpnové okupaci patřil například i odborářský týdeník **Svět práce**, odkud dostal výpověď šéfredaktor Jan Drda. Periodikum bylo po povinné přeregistraci všech tiskovin s výjimkou deníků v průběhu roku 1969 zastaveno. Z dalšího titulu

¹⁹⁹ Hoppe, J.: Pražské jaro v médiích – Výběr z dobové publicistiky, Doplněk, Brno 2004, str. 19.

vydávaného ÚR ROH čtrnáctideníku **Odborář** musel odejít šéfredaktor Bohuslav Černohlávek.

Z ekonomických titulů museli z časopisu **Zahraniční obchod** mj. odejít redaktori Milan Dubský, Miroslav Chýle a Václav Holý, z týdeníku **Družstevní noviny** Jiřina Kneiflová a **Výrobního družstevnictví** Jitka Křištofová.

K personálním změnám docházelo i v titulech vydávaných pro zahraniční menšiny žijící v ČSSR. V listu pro polskou menšinu **Glos ludu** odešel Tadeucz Siwek a Ladislava Krumniková. Redakci německy vydávaného **Volkzeitung** opustili mj. Karel Frankl a Mojmír Šimonek. Z maďarského časopisu **Uj szo** odešel z funkce šéfredaktora František Daneš a nahradil ho J. Lorincz.

Z akademických, vzdělávacích a profesních časopisů musel z týdeníku pro vědu, politiku a kulturu **Doba** odejít mj. redaktor Václav Kotek. Z historického měsíčníku **Dějiny a současnost** zastaveném v září 1969 byl vyhozen mj. redaktor Zdeněk Šikl. Z **Učitelských novin** dostal výpověď Zdeněk Janík nebo Josef Kůstka. Z **Filosofického časopisu** se čistky týkaly mj. Milana Průchy.

Z časopisu vydaném Svazem žen ČSSR **Vlasta** neprošly čistkami mj. Helena Sajnerová a Zdena Zajoncová. Ze studentského čtrnáctideníku **Univerzita Karlova** odešel šéfredaktor Jaromír Hořec.

Personální změny probíhaly i v dalších desítkách titulů vydávaných v průběhu Pražského jara i po srpnové okupaci. Rychlé čistky, které se týkaly všech médií v tehdejší Československu znamenaly konec svobody slova v Československu.

Kapitola 6: Závěr

Proces personálních změn v redakcích českých médií v prvních letech normalizace patřil k jednomu z nejčernějších období v dějinách poválečné žurnalistiky. V mé diplomové práci jsem provedl podrobnou sondu do fungování tehdejších tří nejvlivnějších médií: Československé televizi, Československého rozhlasu, Rudého práva a v menší míře i dalších médií.

Po srpnu 1968 proběhly úplně první personální změny na postech ředitelů ČST a ČsRo, v nejsledovanějších médiích, která se aktivně postavila na odpor okupantům. Odvolání ředitelů si vyžádalo už podepsání moskevských dohod mezi nejvyššími československými a sovětskými představiteli. Tato média v té době

dočasně řídili, místo řádně jmenovaných ředitelů vládou, dosazení zmocněnci. V některých médiích např. v Rudém právu nebo ČTK však naopak reformní komunisté využili situace k tomu, aby odvolali z vedoucích postů konzervativní ředitele a šéfredaktory, kteří souhlasili se srpnovou okupací, a do čela těchto médií nominovali své lidi.

V další fázi po obnovení cenzurního úřadu se represe zaměřila především na populární osobnosti z řad novinářů, které nejen vystupovaly proti intervenci, ale nadále veřejně kritizovaly ústupky československé politické elity vůči okupantům. Tito novináři byli většinou „uklizeni“ na jiná pracoviště, odkud nemohli zasahovat do obsahu konkrétního média. Až do dubna 1969 docházelo v redakcích pouze k dílčím a nesystematizovaným personálním změnám. Na vedoucích místech většinou zůstávali lidé naklonění reformní politice, a kteří museli čelit narůstajícímu politickému tlaku požadujícímu „výměnu kádrů“.

Po nástupu Husákova vedení do čela ÚV KSČ v dubnu 1969 začaly nejdříve čistky ve vedení stranického tisku. Nejprve byl odvolán šéfredaktor Rudého práva, jehož následovali ostatní šéfredaktoři téměř ve všech stranických titulech. Pro odstranění nepohodlných zaměstnanců médií získala komunistická moc i některé novináře, kteří v prohlášení Slovo do vlastních řad odsoudili Pražské jaro a postavili se proti jeho sympatizantům z řad novinářů. Nově nastoupivší normalizátoři v čele v redakcích začali prakticky ihned po nástupu likvidovat „nepřízpůsobivé“ novináře a dosazovat své příznivce na nižší vedoucí pozice v jednotlivých médiích. Většina tehdy významných společenských, politických, kulturních a literárních časopisů byla zastavena a jejich redakce rozpuštěny. Od května 1969 byli měněni i šéfredaktoři a jejich zástupci v mládežnickém, odborářském tisku a armádním tisku. V létě 1969 začaly po nástupu nových ředitelů čistky i v rozhlase a televizi, které byly zpočátku zaměřeny na funkce náměstků, šéfredaktorů jednotlivých redakcí a vysílacích úseků. Propouštění těchto pracovníků bránilo stranické organizace v těchto médiích, které byly v této době většinou stále pod vlivem reformních komunistů. Ty však byly od konce roku 1969 postupně obměňovány za komunisty loajální k novému normalizačnímu vedení.

V lednu byl na základě rozhodnutí ÚV KSČ v médiích zahájen proces výměny stranických legitimací, který se stal záminkou pro rozpoutání čistek i mezi řadovými novináři, kteří byli v té době členy KSČ. V médiích byly ustaveny prověřkové komise, které u všech členů rozhodovaly o vyloučení ze strany, pozastaveném členství, či

prodloužení legitimací. Počet komunistů, kteří byli vyloučeni ze strany nebo jim bylo pozastaveno členství dosahoval v některých médiích i přes 50%. Tito novináři byli rovněž propouštěni ze zaměstnání, vylučováni z novinářských organizací, některým bylo odepřeno v budoucnu vykonávat svoji profesi a byli často nuceni pouze vykonávat nekvalifikovaná a často podřadná povolání. Od června roku 1970 probíhaly i čistky mezi nestraníky v médiích a mezi členy ostatních stran sdružených v Národní frontě – ČSL a ČSS. Nejprve byli střídáni šéfredaktoři v titulech ovládanými těmito stranami, pak museli odcházet i řadoví redaktoři.

Tyto rozsáhlé čistky, kterými nastupující normalizační režim chtěl ovládnout média a zbavit se nepohodlných novinářů, způsobily velký nedostatek zkušených a kvalifikovaných redaktorů v médiích. Ti byli většinou nahrazováni mladými nezkušenými absolventy krátkodobých novinářských kurzů. V praxi byl uveden nový systém vzdělávání novinářů, který mj. počítal i se zřizováním novinářských škol v redakcích nejvlivnějších médií. Politickou loajalitu a angažovanost čistkami nezasažených novinářů si režim zajišťoval novými mzdovými opatřeními, které těmto redaktorům podstatně zvyšovaly platy.

Po skončení čistek, jež probíhaly v některých médiích až do konce první poloviny 70. let média definitivně rezignovala na své „proreformní působení“ a plně se podřídila normalizačním požadavkům. Utužily se také vzájemné vazby mezi jednotlivými redakcemi a stranickými orgány, které měly chodit zcela „pod kontrolou“. V procesu personálních čistek v období normalizace muselo nedobrovolně z redakcí odejít z celkových zhruba 5000 novinářských míst téměř 1400 redaktorů a dalších 165 emigrovalo. Hlavním kritériem pro setrvání novináře v redakci se stala loajalita ke straně a angažovanost ve prospěch Husákova vedení ÚV KSČ.

Summary

My diploma work concerns about the description of the purges among Czech journalist covering the period from April 1968 till December 1970. I focused on the situation in Czech media during the period after Soviet occupation of Czechoslovakia in August 1968 and tried to describe a personal constitution of editor's offices including the reflection of political changes on them. I was also interested in how the media worked under political pressure and how they tried to avoid them at this time.

Especially in the time of the „Prague Spring“ Czech media maintained social reforms and their political representatives. That is why they were very popular with public. During this period could reporters comment on political situation in the Czechoslovakia practically without any censorship. This was also a reason why stand-pat members of central committee of the Communist Party often argued with them about their opinions.

In the first days after the Soviet occupation in August 1968 Czech media managed to unite all residents at the state and became their important source of information. Journalists refused military intervention and tried to give the psychological support to their readers, listeners and viewers. According to the words of contemporaries (former reporters) this particular time was the best in their life. Their unique evidence, description of atmosphere in the editorial boards and journalist's opinions are the key points of my diploma work.

The turning point came after the beginning of normalization. Unconformable journalists including editor-in-chief were sacked. New reporters were loyal to party and became politically involved. Editors of Czech media also reinforced cooperation with members of the central committee of the Communist party. It had the influence on published articles that completely conformed to new political party line. In next years the Czech other media initiated campaign against supporters of democratic reforms (including journalists), they were proscribed and their families persecuted.

Seznam použitých zkratk

- A ČRo – Archiv Českého rozhlasu
aj. - a jiné
APF ČT – Archivní prezenční fond České televize.
apod. - a podobně
atd. - a tak dále
ASYN – Archiv syndikátu novinářů
č. – číslo
ČNR - Česká národní rada
ČSL – Československá strana lidová
ČSM - Československý svaz mládeže
ČSR - Česká socialistická republika
ČsRo – Československý rozhlas
ČSS – Československá strana socialistická
ČSSR – Československá socialistická republika
ČST – Československá televize
ČTK – Československá tisková kancelář
ČÚTI – Český úřad pro tisk a informace
f. – fond
FITES – Filmový a televizní svaz
FS – Federální shromáždění
HRPD - Hlavní redakce publicistiky a dokumentaristiky
HRTN – Hlavní redakce televizních novin
HRZ – Hlavní redakce zpravodajství
KSČ – Komunistická strana Československa
KSS - Komunistická strana Slovenska
KSSS – Komunistická strana Sovětského svazu
FÚTI - Federální úřad pro tisk a informace
KV – krajský výbor
LN – Literární noviny
mj. - mimo jiné

MF – Mladá fronta
NA – Národní archiv
NF – Národní fronta
NS – Národní shromáždění
PNS – Poštovní novinová služba
PÚV – předsednictvo ústředního výboru
Sb. - Sbírký
SČN – Svaz československých novinářů
SČSS – Svaz československých spisovatelů
SSSR – Svaz sovětských socialistických republik
SÚTI – Slovenský úrad pro tisk a informace
SÚV KSČ – sekretariát Ústředního výboru Komunistické strany Československa
tzv. – takzvaný
TN – Televizní noviny
ÚR ROH – Ústřední rada Revolučního odborového hnutí
ÚSD AV ČR – Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky
ÚTI – Úřad pro tisk a informace
ÚV – ústřední výbor
ÚV ČSM – Ústřední výbor Československého svazu mládeže
ÚV ČSL – Ústřední výbor Československé strany lidové
ÚV ČSS – Ústřední výbor Československé strany socialistické
ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa

Seznam pramenů a literatury:

Archivy:

A ČRo (Archiv Českého rozhlasu); fond ČsRo

APF ČT (Archivní prezenční fond České televize)

ASYN, (Archiv syndikátu novinářů); desky: Zápisy ze schůze širšího vedení Rudého práva.

NA (Národní archiv); fondy 02/1, 02/7.

Prameny:

Československý sport. Ročníky: 1968, 1969, 1970.

Členský zpravodaj Klubu novinářů Pražského jara, roč. 3.

Jihočeská pravda. Deník. Ročníky: 1969, 1970.

KSČ o tisku, rozhlasu a televizi (1945 - 1975). Edice Prameny, Novinář, Praha 1976, 268 stran. Uspořádal Z. Hoření.

Lidová demokracie. Deník. Ročníky: 1969, 1970.

Mladá fronta. Deník. Ročníky: 1968, 1969, 1970.

Nová svoboda: Krajský deník. Ročníky: 1969, 1970.

Obrana lidu. Deník. Ročníky: 1969, 1970.

Pochodeň. Krajský deník. Ročníky: 1969, 1970.

Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ. SPN, 4. vydání, Praha 1979, 102 stran.

Práce. Deník. Ročníky: 1968, 1969, 1970.

Pravda. Krajský deník. Ročníky: 1969, 1970.

Průboj. Krajský deník. Ročníky: 1969, 1970.

Rovnost. Krajský deník. Ročníky: 1969, 1970.

Rudé Právo. Deník. Ročníky: 1968, 1969, 1970.

Sbírka zákonů. Ročníky: 1962, 1963, 1964, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970.

Svoboda. Krajský deník. Ročníky: 1969, 1970.

Svobodné slovo. Deník. Ročníky: 1969, 1970.

Zemědělské noviny. Ročníky: 1968, 1969, 1970.

Večerní Praha. Deník. Ročníky: 1969, 1970.

Paměti:

DIENSTBIER, J. – LÁNSKÝ, K. – ŠILHÁN, V. – ŠIMON, B.: Srpen 1968, Práce, Praha 1990, str. 91.

HAVLÍČEK, D.: Jaro na krku. Zážitky ze zákulisí sekretariátu ÚV KSČ od června do prosince 1968. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha 1998, 229 s.

MLYNÁŘ, Z.: Mráz přichází z Kremlu. Mladá fronta, edice Archiv, Praha 1990, 288 s.

Šedesátý osmý - Byli jsme při tom: Vzpomínky novinářů a publicistů, Klub novinářů pražského jara '68, Praha 1993, 127 s.

POKORNÝ, M.: *Karel Kyncl: Život jako román*, Radioservis, Praha 2005, 186 s.

Citovaná literatura:

BĚHAL, R.: *Bílá místa rozhlasové historie*, Sborník, Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, Praha 1999., 92 s.

BĚHAL, R.: *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Českého rozhlasu*, Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a Český rozhlas, Praha 1993, 288 s.

BÁRTA, M. – FELCMAN, O. – BELDA, J. – MENCL, V.: *Československo roku 1968. 2. díl: počátky normalizace*. 1. vyd., Parta a Ústav mezinárodních vztahů, Praha 1993. 134 s.

BLODIGOVÁ, A. – KÖPPLOVÁ, B. – SEKERA, M.: *Dějiny českého novinářství a českých novinářských spolků*. Katalog výstavy k dějinám českého tisku na území České republiky. 1. vyd., SÚA, Praha 2002. 99 s.

CYSAŘOVÁ, J.: *Televize a totalitní moc 1969 – 1975*. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha 1998. 55 s.

HOPPE, J.: *Pražské jaro v médiích. Výběr z dobové publicistiky*. 1. vyd. Praha –, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Doplněk, Brno 2004. 441 s.

JEŠUTOVÁ E. - NOVÁKOVÁ J.: *Normalizace v Československém rozhlase*, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha 1998, str. 73.

JIRÁK, J. – KÖPPLOVÁ, B.: *Média a společnost*. 1. vyd. Praha, Portál 2003. 207 s.

JUNGMANN, M.: *Literárky – můj osud*. 1. vyd., Atlantis, Brno 1999. 407 s.

KAPLAN, K.: *Československo v letech 1967-1969, 4. část*. 1. vyd., SPN, Praha 1993. 81 s.

- KONČELÍK, J.: *Cenzura v Československu v letech 1948 až 1989*, Interní materiál, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha 2000. 6 s.
- KONČELÍK, J.: *Řízení a kontrola hromadných sdělovacích prostředků v Československu v reformním roce 1968*, rigorózní práce FSV UK, Praha 2000, 178 s.
- KURAL, V. - kol.: *Československo roku 1968, 1. díl: obrodný proces*. 1. vyd. Praha, Parta 1993. 207 s.
- MAJSTR, J. a kol.: *ČTK – včera, dnes a zítra*, ČTK, Praha 1998. 65 s.
- MAŇÁK, J.: *Čistky v Komunistické straně Československa 1969-1970*. 1. vyd., Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha 1997. 127 s.
- OTÁHAL, M.: *Normalizace 1969-1989. Příspěvek ke stavu bádání*. 1. vyd., Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha 2002. 105 s.
- OTÁHAL, M., NOSKOVÁ, A., BOLOMSKÝ, K.: *Svědectví o duchovním útlaku (1969 – 1970)*. Dokumenty. Svazek 2 edice HISTORIA NOVA. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR a MAXDORF, Havlíčkův Brod 1993. 148 s.
- PECKA, J. – BELDA, J. – HOPPE, J.: *Občanská společnost 1967 – 1970. Sociální organismy a hnutí Pražského jara 1967-1970*. 1. vyd., Ústav pro soudobé dějiny AV ČR – Doplněk, Praha 1998. 545 s.
- PECKA, J. – PREČAN, V.: *Proměny Pražského jara 1968–1969. Sborník studií a dokumentů o nekapitulantských postojích v československé společnosti*. 1. vyd., Ústav pro soudobé dějiny AV ČR – Doplněk, Praha 1993. 445 s.
- RIŠKO, J. a kol.: *Padesát let Československého rozhlasu a dvacet pět let socialistického rozhlasu*, Československý rozhlas, Praha 1973., 125 s..
- TŮMA, O. a kol.: *Srpen 69 – Edice dokumentů*, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR a Maxdorf, Praha 1996. str. 156.
- VANČURA J. a kol.: *Jiří Pelikán (1923-1999)*, Sborník, OPS Občanský dialog, Praha 2003, 46 s.
- VONDROVÁ, J. – NAVRÁTIL, J.: *Komunistická strana Československa. Kapitulace (srpen – listopad 1968)*. 1. vyd., Ústav pro soudobé dějiny AV ČR a Doplněk, Brno 2001. 698 s.
- VONDROVÁ, J. – NAVRÁTIL, J.: *Komunistická strana Československa. Konsolidace (květen – srpen 1968)*. 1. vyd., Ústav pro soudobé dějiny AV ČR a Doplněk, Brno 2000. 485 s.

VONDROVÁ, J. – NAVRÁTIL, J.: *Komunistická strana Československa. Normalizace (listopad 1968 – září 1969)*. 1. vyd., Ústav pro soudobé dějiny AV ČR a Doplněk, Brno 2003. 640 s.

www.zdroje:

Totalita [online], <<http://www.totalita.cz>> .

IDNES.cz [online],

<http://hokej.idnes.cz/reprezentace.asp?r=reprezentace&c=A040325_111628_reprezentace_rav>.

Internetová encyklopedie Kdo byl kdo v našich dějinách ve 20. století

<<http://www.libri.cz/databaze>>.

Osobní výpovědi novinářů:

Jiřího Sekery a Miroslava Síglu.

Příloha č. I

Kádrové změny v Československé televizi od 1.1. 1969

Zdroj: *Cysařová, J.: Televize a totalitní moc 1969 – 1975. Praha, ÚSD AV ČR 1998. str. neuvedena.*

Příloha:

Kádrové změny v Československé televizi Praha od 1. 1. 1969

Noháč Zdeněk odvolán z funkce nám. ÚŘ a jmenován ředitelem II. progr. a BV /RÚŘ 20.2.1969/

Beneš Jiří odvolán z funkce nám. ÚŘ a jmenován ředitelem obchod. odborů /RÚŘ 20.2.1969/

Kočí Přemysl jmenován do funkce nám. ÚŘ - /RÚŘ 20.2.1969/

Svejkovský František jmenován ředitelem pro techn. a výstavbu /RÚŘ 20.2.1969/

Ing Břinčil Jaroslav jmenován ředitelem ekonomických odborů /RÚŘ 20.2.1969/

Dr Pujmenová Dana jmenována ředitelem správních odborů /RÚŘ 20.2.1969/

Ing Kejha Ladislav jmenován hl. inž. RaV /Výnos č. 7 ČT 18.3.69/

Hájek Jaroslav jmenován hlavním inž. provozu /Výnos č. 7 ČT 18.3.1969/

Freiman Přemysl jmenován red. progr. TSP /Výnos č. 1. řed. TSP 1.2.1969/

Dr Souček Ludvík jmenován ved. red. voj. pol. redakce /Výnos č. 1. řed. TSP 1.2.1969/

Dr Pokorný Miloš jmenován ved. výr. HRHV /Výnos č. 1. řed. TSP 1.2.1969/

Lukášová-Horanová Hana jmenována ved. výr. odd. režisérů ozv. /Výnos č. 1. řed. TSP 1.2.1969/

Švehla František jmenován ved. odd. scénograf. úseku /Výnos č. 1. řed. TSP 15.2.1969/

Zabilka Jan zproštěn funkce ved. výr. HRHV k 1.2.1969

Ing Michalec Zdeněk zproštěn funkce šéfredaktora HRTN /Rozh. ÚŘ č. 2/69/

Dr Vošahlík Josef odvolán z funkce zástupce šéfredaktora HRTN

Kořínek Václav zproštěn funkce zástupce šéfred. Televizních novir převeden do funkce hl. sekr. programu/

Houdek Vratislav odvolán z funkce zást. šéfredaktora HRTN /Výnos řed. TSP č. 4/69/

Vlček Josef jmenován šéfredaktorem HRTN /Rozh. ÚŘ č. 2/69

- Výborný Ota jmenován zást. šéfredaktora HRTN /Výnos řed.ÚTS 4/69/
Kropáč Zdeněk jmenován zástupcem šéfredaktora HRTN /Výnos řed.
ÚTS č. 4/69/
Dr Hladký Miroslav CSc jmenován šéfredaktorem HRTN /Výnos řed.ÚTS
č. 4/69/
Sedlák Jan jmenován ved. výroby HRTN /Výnos řed.ÚTS č. 4/69/
Moučková Kamila přeřazena z HRTN do dabingového studia k 15.4.69/
Ing Procházka Jiří jmenován šéfredaktorem HRFP /RÚŘ č. 2/69/
Schmiedbergerová Věra, jmenována ved.vyr. HRFT /Výnos řed.ÚTS
č. 4/69/
Malásek Jiří jmenován hlavním dramaturgem HRFT /Výnos řed.ÚTS
č. 4/69/
Krejča Vladimír jmenován hlavním dramaturgem HRFT a zástupcem
hlav. redaktora /Výnos řed.č. 4/69/
Procházka Miloslav jmenován ved.dabingového studia /Výnos řed.
ÚTS č. 4/69/
Dr Coufal Zdeněk odvolán z funkce šéfredaktora FV a přeřazen
do dabing.studia /Výnos řed.ÚTS č. 4/69/
Slavík Jaroslav odvolán z funkce ved.vyr. FV přeložen /Výnos
řed. ÚTS č. 4/69/
Ing Marková Karla odvolána z funkce ved. vyr. v TN a přeložena
do dabingového studia /Výnos řed.ÚTS č.4/69/
Ing Novák Miroslav jmenován ved.odboru zvukové techniky /Výnos
řed. ÚTS č. 3/69
Bůfek Miroslav jmenován ved.odd. stříhu /Výnos řed. ÚTS č. 3/69/
Martínek Miroslav pověřen funkcí hlavního technologa /Výnos řed.
ÚTS č. 2/69/
Vlček Josef jmenován zást.řed. ÚTS pro poli+, zpravodaj.program
RÚŘ č. 4/69/
Ing Procházka Jiří jmenován zástupcem řed. ÚTS pro uměl. progr.
/RÚŘ č. 4/69/
Dr Lubomír Pok jmenován zástupcem řed. ÚTS pro výchovný program
/RÚŘ č. 4/69/
Ing Kolář Václav jmenován řed. technických úseků TS Praha
/RÚŘ č. 4/69/
Vrabec Jan jmenován ředitelem výrobně-ekonomických úseků TS Praha
/RÚŘ č. 4/69/

Krejčí Karel odvolán z funkce šéfredaktora časopisu ČT -
přeložen do studijního odboru

Kotínský Karel jmenován šéfredaktorem časopisu ČT

Frydrych Arnošt zproštěn funkce šéfredaktora HRPD a převeden
do uměleckých složek

Dr Daneš Ladislav převeden z HRPD do OPK

Kyncl Karel převeden z HRPD do studijního odboru

Kantůrek Jiří převeden z HRPD do II. programu

Kut Bohumil odvolán z funkce ved. archivu, přeložen do ÚTS Praha

Ein Jaroslav odvolán z funkce zástupce šéfredaktora HRP

Klokočník Josef jmenován vedoucím tiskového střediska ČT

Dr Foleďne Aleš jmenován šéfredaktorem hl. red. progr. ČT

Winter Kamil bývalý šéfredaktor Televizních novin propuštěn
z ČT k 31.3.1969

Havelková Jana ved. výr. HRPD přeložena do výrobně-ekonomického
úseku ÚTS Praha

Saďková Eva uvolněna z funkce šéfrežiséra v uměleckém programu

Opletal Vladimír uvolněn z funkce šéfkameramana v uměl. programu

Celkem bylo odvoláno nebo zproštěno funkcí 21 vedoucích pracovní-
ků.

Příloha č. II

Slovo do vlastních řad

Zdroj: *Rudé právo*, 17. května 1969, č. 81, roč. 49, str. 1. Slovo do vlastních řad.

Slovo do vlastních rad

RP, 17.5.1969, s. 1

My, píšoucí, se obracíme ke všem svým kolegům novinářům a pracovníkům tisků, rozhlasu, televize a zpravodajského tisku.

Sdělovači prostředky jsou již dlouhou dobu středem pozornosti. Jejich pozitivní význam je všeobecně uznáván, ale jsou také, a někdy velmi ostře, kritizováni odpovídatelnými misy i veřejností. Tovažujeme to za přirozený jev, neboť naše společnospovědnost za utváření veřejného mínění, názorů a představ lidí o současném dění doma i za hranicemi, za jejich postojem k základním otázkám a za jejich činností nebo naopak pasivní přístup je bezesporu značná.

Dosud jsme bohužel nebyli ani v jediném případě svědky toho, že by se mluvčí novinářských svazů — tím méně pak ti novináři a redaktori televize a rozhlasu, kterých se kritika přímo týká — ke své odpovědnosti přihlíželi.

Z kritiky, s níž oprávněně přicházel ústřední výbor komunistické strany a jeho předsednictvo, však, žel, vedli novináři, ani vydavatelé, ani komunisti v redakcích nevyvodili patřičně pozitivní závěry. Naopak, kritika těchto orgánů byla ve skutečnosti vždy odmítnuta, usnesení nejvyšších stranických orgánů zkreslována i polemicky popírána. Někdytočkrat jsme mohli slyšet formální prázdné vedoucí ústřední komunistické strany v naší společnosti. Ve skutečnosti však byl tento princip systematicky napadán a porušován.

Chcítě nechtít musíme konstatovat, že to byl jeden z hlavních důvodů hrubé deformace polednové politiky, deformace, za kterou nesou mozní, zejména vedoucí pracovníci sdělovačích prostředků odpovědnost, kterou z nich nikdo nemůže sejmuti.

Po lednu 1968 se novinářská fronta jako celek postavila za iniciativu ústředního výboru strany. Toužili jsme po takových změnách, které by přinesly obrodu v práci strany a ve veřejných politických institucích Národní fronty, hlubokou demokratizaci našeho života a upevnění přirozené autority strany a myšlenky socialismu. Každý pochopil s novými téžkostmi, zejména při odstraňování zábran, jež stály v cestě progresivnímu rozvoji. Bez boje, bez polemik, bez vyburcování veřejného mínění bylo sotva možné zahájit stojatou vodu.

Nikdy jsme však nepovažovali tento nezbytný boj za příležitost k organizovaným útokům proti lidem, jejichž odpovědnost se věcně nezkoumala, kteří se měli provinít již tím, že disciplinovaně a obětavě pracovali pro socialismus. Nikdy jsme v potřebě aktivně sdělovačích prostředků neviděli nástroj k způsobování nových krizí, sužujících jako jsme nemohli schvalovat, poskytovaly-li se strany novin a rozhlasu v rozhlasu nebo v televizi kampaň, které na jedné straně měly vyprodukovat nové hroby nové moci, muže progresu a Ledna, a na druhé straně souasně obětí, na které měla být svalena vina za prohuby a chyby minulosti.

A už v zadaném případě jsme nemohli souhlasit s tím, když se boj za polednovou politiku změnil v diskredi-

ciaci a kompromitaci celé strany, když se její menšina a její internacionální tradice měly obětovat, aby nahýla správo zastupovat lid v pluralistickém systému. V zadaném případě jsme nemohli souhlasit, když se za vyloučení polednové politiky strany vydávali dokonce lidé, kteří neskrývali, že se za komunistickou stranu a politiku socialistického státu stydí, kteří pod zámkou kritiky předhodnvovali podněty útoční na základy politiky strany.

Budně ovšem spravedliví: sdělovači prostředky si koneckonců dovolovaly jen to, co si dovolit směly. Boj za obrodu a demokratizaci nebyl veden v souladu s usnesením ústředního výboru strany. Za to nenesou odpovědnost novináři.

Mnozí z nich však dělali vše pro to, aby situaci zkomplikovali. To, co se obvykle nazývalo »pomocí Dubčekovic«, nebylo ve skutečnosti nic jiného než soustavný nátlak na vedoucí představitel a orgány strany, nátlak, který směřoval k jedinému cíli: spoutat jejich ruce, přimět je k pasivnímu přihlížení »spontánnímu vývoji«, tj. kampaň, které pracovně skupiny, jež ovládly prostředky hromadné komunikace, vytvářely. Slo přitom o změnu mocenské struktury, o to, vyřadit ještě před spjezdem strany a před volbami do zastupitelstev orgánů ty, kdo pevně stáli za politikou strany, za jejími internacionálními závazky, za společenství se zannou socialistického společenství.

Ústřední výbor strany na květnovém zasedání v loňském roce odhalil tyto cíle, poukázal na hrozbu protisocialistických sil a označil je za hlavní nebezpečí pro socialismus v ČSSR. Již tehdy byly tisk a ostatní sdělovači prostředky kritizovány za neodpovědný postoj k polednové politice, a zejména za to, že se postavily zády k akčnímu programu strany.

Závěry květnového zasedání ÚV však byly jednak ignorovány, jednak — zvláště po vydání kontrarevolučně zaměřeného manifestu »2000 slov« — postaveny na hlavu. Pro sdělovači prostředky, aspoň pro jejich většinu, neexistovalo žádné nebezpečí zprava, existovalo pro ně pouze nebezpečí ze strany těch komunistů a socialistů, kteří smýšlejších občanů, kteří se znepokojením sledovali rostoucí aktivizaci antisocialistických sil. Ti byli veřejně označováni za »konzervativce« a napadáni jako lidé, kteří chtějí poškodit naši společnost.

Nejhorší ze všeho však bylo, že se kritická pozornost sdělovačích prostředků stále více obracela proti našim spojencům, zejména proti Sovětskému svazu. Stupňované výpady proti našim spojencům musely nutně vyvolat nenalé obavy o perspektivu socialismu v naší zemi, zvýšit napětí. Na jedné straně i hromadně sdělovači prostředky, byť často formálně zdůrazňovaly, že přátelství se Sovětským svazem a ostatními socialistickými zeměmi je základem naší zahraniční politiky, na druhé straně však začaly tímto přátelstvím systematicky úřasat.

...kterých sdělovačích prostředků na ni nemohli souhlasit, když se za vyloučení polednové politiky strany vydávali dokonce lidé, kteří neskrývali, že se za komunistickou stranu a politiku socialistického státu stydí, kteří pod zámkou kritiky předhodnvovali podněty útoční na základy politiky strany.

Hluboce se nás dotklo, že se na stránkách našeho tisku, v rozhlasu a televizi dostali ke slovu ti, kteří znevažovali přátelství se Sovětským svazem. To nelze omluvit něčím, ani údajnou snahou »dát každému slovo«, dle zdati právu na svobodné vyslovení názoru. Vždyť byli souasně napadáni všichni, kdo své přátelství k Sovětskému svazu neskrývali. Tito lidé byli nejen zbaveni svého práva na svobodu slova, ale nadto veřejně pomlouváni a špiněni, označováni dokonce za »zrádce« a po srpnových dnech za »kolaboranty«. Novináři, kteří proti tomu ve vlastních listech chtěli vystoupit, byli šikanováni a bylo jim znemožněno psát. Z polé pozornosti přítom zcela unikla úloha těch, kteří utekli na Západ, ať již ze strachu, který sami napomáhali vytvářet, anebo z pocitu viny, kterou, jak tušili, budou od moci dlouho skrývat před našimi národy.

Mohlo se zdát, že s odstupem času bude snadnější vyvodit poučení ze zkušeností dosrpnového vývoje. Možnost k tomu znovu poskytl zasedání ústředního výboru strany v listopadu minulého roku, zejména listopadová rezoluce, v níž se sříživě analyzoval vývoj po lednu a kriticky vymezovala i odpovědnost sdělovačích prostředků.

Novináři se a touto rezolucí ještě nestačili seznámit, když vedení jejich pražské organizace uspořádalo v Lucerně otevřenou provokativní protiakci. Měla zmobilizovat pracovníky sdělovačích prostředků k odporu proti normalizaci a konsolidaci poměrů, měla položit ultimátum vedení strany: buď bude nadále povolná, nebo se novináři postarají, aby popudili veřejnost proti všem představitelům strany a státu.

V tomto postoji, který tehdejší vedení strany nedokázalo rozhodně odmítnout a paralyzovat, byla jedna z hlavních příčin pozdějších napětí a krizových situací, jež se prohlubovaly a zhoršovaly zejména dvojkým vystupováním některých nejdopovědnějších činitelů strany. Byli jsme pak svědky vážného pokusu zneužití národního cítili v českých zemích, když se jednalo o obsazení funkce předsedy Federálního shromáždění, pokusu vyprovokovat celonárodní krizi v souvislosti se smrtí Jana Palacha, který se stal tragickou obětí organizátorů hysterií, pokusu využít výročí 15. března, počátku nacistické okupace, k útokům na politiku normalizace a obnovy přátelských vztahů s našimi spojenci. Byli jsme dle svědky toho, jak někteří publicisté provokativně srovnávali nacistickou okupaci s přítomností spojeneckých vojsk. A museli jsme být nakonec i svědky hrubé protisovětské provokace, kterou zorganizovaly kontrarevoluční síly, jež využily vítězství našich hokejistů nad mužstvem SSSR. Byla to akce, jež neměla nic společného s živelnou radostí nad sportovním úspěchem, za jakou jí část našeho tisku vydávala.

nové předsešnicko ústředního výboru přifistoupilo k řešení současně složité situace, získaly podporu všech akčních komunistů a socialisticky smýšlejících občanů. Každý poctivý a odpovědný člověk už krajně touží po tom, aby bylo možné pracovat v klidném ovzduší a aby se konečně začala realizovat ta usnesení, o nichž se toho tolik namluvilo. Všeobecně kladný ohlas dubnového zasedání je proto zcela přirozený.

Tím více se však pozastavujeme nad tím, s jakou formalitostí se k závěrům dubnového pléna přihlásili oficiální mluvčí naší novinářské organizace. Právě od nich totiž má veřejnost právo očekávat víc, než je slovní souhlas, který se po tom všem, co se u nás ve sdělovacích prostředcích v posledním roce odehrálo, musí jevit jako vyložené pokrytectví.

Jsme povinni distancovat se od tohoto pokrytectví a zdědíme představitelé novinářské organizace, aby — pokud jsou schopni k tomu nalézt sílu — zaujali otevřený a sebekritický postoj k závěrům dubnového zasedání OV KSC. Je dost politiky dvojitě tváře. Je nanejvýš nutné říkat lidem pravdu a vyvozovat ze skutečnosti závěry, které z ní plynou.

Hledáme-li důvody nynější společenské krize, kterou naše země prožívá, patří k nim nesporně skutečnost, že po celé léta šílili a hájili myšlenky socialismu i lidé, kteří nebyli nikdy o jejich správnosti vnitřně přesvědčeni. Po lednu 1968 proto nebylo těmto lidem záležko žít se toho, co jim nikdy nebylo vlastní, a radikálně vystupovat pro obrodu socialismu, kterou ve skutečnosti chápali jako podlomění pozice strany. Jejich kritika politiky strany nesměřovala k odstranění chyb a k pozitivnímu zhodnocení minulosti, ale měla je v očích protisocialistických živlů «rehabilitovat», měla prokázat, že se definitivně zpíkjají své dogmatické minulosti a té «nerozvážnosti», již kdysi podlehli, když podporovali politiku strany.

Jestliže nyní chtějí zamíčet tuto skutečnost, jestliže se znovu hlásí k tomu, čeho se zrekli, pak nemůžeme počítat s upřímností jejich slov. Nikomu jistě nelze přede upírat právo aktivně napomáhat k uskutečňování politiky strany, avšak od těch, kdo se zjevně zkompromitovali, musíme — chceme-li uhájit dobré jméno socialistického novináře — žádat aspoň tolik, aby vyvodili ze své minulé činnosti i praktické závěry. Musíme to žádat zejména od lidí, kteří si přisvojili roli mluvčích novinářské veřejnosti a po celé měsíce usměrňovali tuto veřejnost, často způsobem, který lze jen těžko považovat za demokratický.

V těchto dnech dochází v některých sdělovacích prostředcích k opatřením, která nepochybně nebudou všude uvítána a leckdy mohou být označována i za příkrá. Neskrýváme, že administrativní zákroky nepovažujeme za principiální řešení. Ostatně samo předsešnicko strany to připomíná. Tato opatření jsou však důsledkem dlouhodobé nečinnosti a soustavné rezistence představitelů sdělovacích prostředků vůči kritice, důsledkem jejich nevole vyrovnat se s oprávněnými výtkami a nechuti učinit vlastní kroky k odstranění nedostatků. Proto dnes skilzují ovocem své činnosti především ti, kdo si je vypěstovali.

stojí zcela proti. Všeobecně kladný ohlas dubnového zasedání je proto zcela přirozený.

Po dvakráté od dubnového zasedání OV KSC se sešlo vedení SCN. Jeho jednání nás znovu upavilo v přesvědčení, že slovní souhlas vedení SCN se závěry dubnového pléna je nutno brát jen se značnými výhradami, neboť postřídalo to základní otevřené sebekritické slovo, závěry, která by měla vedení SCN vyvodit pro sebe i pro celou novinářskou organizaci.

Jsme přesvědčeni, že se s tímto našim prohlášením ztotožní všichni čestní novináři, jimiž osud této země není lhostejný — komunisté i nestraníci. Cíceme vynaložit všechny síly pro aktivní podporu politiky KSC založenou na polednových principech, jak byla formulována listopadovou rezolucí a jak jí zajišťují opoziční příjatá a dubnovým zasedání OV KSC. Ve snaze napomoci skutečnému prospěchu našeho lidu a vskutku životním zájmům našich národů se bezvýhradně hlásíme k myšlence proletářského internacionálního. Budeme proto také usilovat o napravení nedávných deformací v přátelských vztazích našeho lidu a lidem SSSR a ostatních socialistických zemí, o trvalou soudružskou spolupráci mezi naší komunistickou stranou, KSSS a všemi bratrskými stranami socialistického společenství.

Vyzýváme všechny novináře — komunisty i nestraníky — kteří se ztotožňují s těmito našimi stanovisky, aby se připojili k našemu prohlášení. Svě podpisy zasílejte redakci Rudého práva.

V Praze dne 13. května 1969

Cyril ADÁMEK, redaktor Jihočeské pravdy; JIM AMBRUZ, redaktor Rudého práva; dr. Milena BALASOVÁ, zástupce šéfredaktora Světa socialismu; Josef BECVAR, redaktor Rudého práva; Zdeněk BELECH, redaktor Rudého práva; JIM BENDA, tiskový tajemník ministerstva zemědělství; Miroslava BERYCHOVÁ, šéfredaktorka Magazínu CVZ; Antonie BEZUČKA, redaktor pověřený řízením Jihočeské pravdy; Karel BOUSEK, redaktor Květo; Marie BREJHOVÁ, redaktorka Tribuny; Vladimír BRUNAT, reportér Čs. rozhlasu; Jan BURNOD, studio Čs. rozhlasu Brno; Vladimír DIVIS; dr. Svatopluk DOLEJŠ, vedoucí redaktor arabského vysílání Čs. rozhlasu; Karel DOUDERA, zástupce šéfredaktora Rudého práva; Milana GAJDA, redakce Nové svobody Ostrava; Miroslav FAJL, zahraniční komentátor Světa práce; Josef FALTA, Jihočeský stavář; PhDr. Jan FOJTÍK, CSc., nositel Čs. novinářské ceny, šéfredaktor Nové svobody; dr. JIM HAJEK, šéfredaktor Tvorby; dr. Miroslav HAJEK, redaktor Rudého práva; Táňa HÁJKOVÁ, redaktorka Nové Prahy; František HANZLÍK, tiskový tajemník ministerstva levného a vodního hospodářství; doc. PhDr. Miroslav HLADKÝ, DrSc., fakulta sociálních věd a publicistiky Karlovy university; Boživoj JIŘÁK, redaktor Květo; Mirek HORČICKA, redaktor časopisu Národní výbory; Zdeněk HORENÍ, redaktor Tribuny; dr. Josef HOJMAR, redaktor Tvorby; dr. Karel HRABAL, náměstek ústředního ředitele Čs. rozhlasu pro zahraniční vysílání; Ing. Bohus CHNOUPK, nositel Čs. novinářské ceny, ministerstvo zahraničních věcí; Vilém CHVALOVSKÝ, vedoucí redaktor tiskové a propagace stúby NV Praha; Alena JADAVANOVÁ, Čs. rozhlasu Praha; Miroslav JIRKA, redaktor Tribuny; Miroslav JORDÁNEK, studio Čs. rozhlasu, Brno; Bedřeh KADÍBEK, šéfredaktor časopisu Odbory a společnost; Robert KADLEC, studio Čs. rozhlasu Brno; Vlasta KADLECKOVÁ, Čs. rozhlasu Praha; Otmar KASINA, redaktor ČTK; Jaroslav KAUNNER; Josef KIRSCH, vedoucí technického provozu zahraničního vysílání; Jan KLI-

šerák; Jaroslav KUBIN, prom. fil., tiskový odbor předsešnicko vlády CSSR; Karel KUENDLIK, redaktor Jiskry Český Krumlov; JIM KUITA, redaktor Jihočeské pravdy; Kateřina LUKÁŠOVÁ, zahr. vysílání Čs. rozhlasu Praha; Hermína LUKÁŠKÁ, redaktorka Pravdy Píseň; Josef MAŠIN, ministerstvo kultury CSR; Karel MATOŠ, zástupce šéfredaktora Hospodářských novin; Jaroslav MATOUŠEK, redaktor Rudého práva; Juraj MENČÍK, redaktor Bezpečnosti; Josef MERUNKA, redaktor Čs. rozhlasu; Dita MIROVSKÝ, studio Čs. rozhlasu Brno; Miroslav MOC, šéfredaktor Rudého práva; Oldřich MRACNO, redaktor Rudého práva; František NEBL, šéfredaktor časopisu Národní výbory; Ladislav NECHVÁTAL, redaktor Jihočeské pravdy; Jan NKULS, náměstek programového ředitele Čs. televize Ostrava; Emilie NEUWIRTHOVÁ, redaktorka Světa socialismu; Zdeněk NOVÁK, redaktor Práce; Pavel NYKLEŠ, zástupce hl. redaktora hl. redakce programových okruhů Čs. rozhlasu; KšDr. Stanislav OBORSKÝ, redaktor Rudého práva; Ladislav PACOVSKÝ, redaktor Rudého práva; Alois PÁTOR, redaktor Nové svobody Ostrava; Miroslav POKORNÝ, ministerstvo zahraničních věcí; Marie POSTLOVÁ, Jihočeský telezníř; JIM PREININGER, ČTK České Budějovice; Růžena PROCHÁZKOVÁ, red. čas. Národní výbory; Ferdinand RADVANSKÝ, redaktor; Opava; PhDr. Oldřich RÁPAJ, redaktor Květo; Anna REZNEROVÁ, studio Čs. rozhlasu Brno; Viktor RŮŽIČKA, ředitel Televizního studia Praha; František RYBA, redaktor Rudého práva; František SAILER, redaktor Rudého práva; Dita ŠEP, redaktor Jihočeské pravdy; Arnošt SILAN, ředitel studií Čs. rozhlasu v českých zemích; Zdenka SILANOVÁ, redaktorka Magazínu CVZ; Ing. Josef SKÁLA, vedoucí redaktor italského vysílání Čs. rozhlasu Praha; Jar. Smetana, výkonný redaktor Nové svobody Ostrava; Cyril SMOLIK, red. čas. Národní výbory; Vladimír SOLECKÝ; Karel ŠRŠEN, zástupce šéfredaktora Tribuny; Stanislav STANEK, redaktor časopisu Národní výbory; JIM STANO, redaktor Rudého práva; JIM STARY, ČTK Praha; Tivadar SUCHÁNEK, redaktor Rudého práva; Václav SUCHÝ, redaktor Jihočeské pravdy; Anna SVAROVSKÁ, redaktorka Tribuny; dr. Otakar SVĚRČINA, zástupce šéfredaktora Rudého práva; JIM SVORODA, redaktor Rudého práva; Miroslav SYSEL, šéfredaktor časopisu Standard; Iija ŠEDIVÁ, redaktor Světa socialismu; Luboš ŠIMEK, technický vedoucí vysílání do zahraničí Čs. rozhlasu; Michal ŠRAMM, zahraniční vysílání Čs. rozhlasu; Jan ŠRDOBEK, redaktor Tribuny; Václav ŠVADLENA, redaktor Rudého práva; Oldřich ŠVESTKA, šéfredaktor Tribuny; Zvonimír ŠUPICH, redaktor Rudého práva; Bohuslav VALA, zást. ved. tisk. odd. OV NF ČSSR; Václav VACKÁR, redaktor Jiskry Český Krumlov; dr. Josef VALENTA, šéfredaktor Světa socialismu; Karel VALTERA, šéfredaktor Květo; Karel VANEK, redaktor Rudého práva; Ladislav VILÍMEK, redaktor Nové svobody Ostrava; doc. PhDr. Vladimír VIPLER, CSc., šéfredaktor zahraničního vysílání Čs. rozhlasu; Miroslav VÍTEK, redaktor Tribuny; Josef VLČEK, šéfredaktor Televizních novin; Karel VLČ, redaktor Života strany; Miroslav VYKUKA; Květa WIENDLOVÁ, redaktorka Večerní Prahy; Oldřich ZÁBOJNÍK, redaktor Rudého práva; Jan ZÁMYSLICKÝ, redaktor Bezpečnosti; PhDr. Jan ZELENKA, CSc., šéfredaktor Květo; Josef ZEMÁNEK, ved. tisk. odd. OV NF ČSR; Jan MACHA, výkonný redaktor Světa socialismu; JIM MACHÁČEK, šéfredaktor Čtení; Ludmila NYZKOVÁ, grafická Světa socialismu, Věra NICHTRŮVÁ, redaktorka Světa socialismu, Ing. Václav ŠABL; Mirka ŠINDELÁR, fotoreportér Světa socialismu.

Další podpisy k Slovu do vlastních řad

Stanovisko skupiny novinářů z 13. května t. r., nazvané Slovo do vlastních řad — uveřejněné 17. května — podepsali dále tyto novináři a pracovníci v oblasti tisku: Alfonz BEDNARIČ, redaktor Pravdy (Bratislava) v Praze; Eduard ERDŮSI, redaktor Új Szó (důchodce), Bratislava; Eduard FAŠUNG, redaktor Hlasu ľudu, Bratislava; Ján FELBERT, vedoucí redaktor časop. Východoslovenský železničiar, Košice; Dr. Marta GOTWALDOVÁ—ČEPIČKOVÁ, vedoucí redaktorka Socialistického Československa, Praha; pplk. Jiří HEČKO, tisk. oddělení HPS ČSLA, Praha; JUDr. František HRABAL, Praha; PhDr. Jozef HRABINA, CSC., redaktor Nové mysli v Bratislavě; ing. Ladislav HRÁČEK, býv. redaktor Naší pravdy, Gottwaldov; Přemysl KOPEČEK, šéfredak-

tor Stráže vlasti, Praha; Jan KOVÁR, tiskový tajemník ministerstva vnitra ČSSR; pplk. František KUDRNA, tiskový tajemník ministerstva národní obrany, Praha; Karel LORENC, redaktor Rudého práva, Ústí nad Labem; František NEUMANN, šéfredaktor okr. novin Nové Přibramsko; Věra PICKOVÁ, redaktorka ČTK, Praha; Jan SEMRÁD, pracovník tisk. skup. ministerstva vnitra ČSSR; RSDr. Miroslav STJAZKIN, redaktor, Praha; ing. Věra SULKOVÁ, redaktorka ČTK, Praha; Peter ŠTURMA, redaktor Hlasu ľudu, Bratislava; Stanislav ŠUSTA, zástupce šéfredaktora Stráže vlasti, Praha; Michal TANCÁR, ved. redaktor časopisu Cestný stavbár, Košice; Josef VESELÝ, redaktor Zítřka, Písek; František VRBEČKÝ, redaktor Stráže vlasti, Praha. *RP, 22. 5. 1969, s. 2*

Další podpisy k Slovu do vlastních řad

Své podpisy k prohlášení skupiny novinářů Slovo do vlastních řad uveřejněnému v Rudém právu 17. května t. r. zaslali dále: Petr ANDRLE, ved. redaktor časopisu Májovčákův magazín Dolu 1. máj, Karviná; Zdeňka BOUZKOVÁ, podnikový rozhlas NHKG, Ostrava; Jaromír BUREŠ, redaktor časop. Májovčákův magazín Dolu 1. máj, Karviná; Vlastimil ČUDEK, sportovní redaktor Nové svobody, Ostrava; Josef DANĚK, redaktor Plamene míru, NHKG, Ostrava; Milan DANĚK, zástupce vedoucího redakce časop. Ostravsko-karvinský horník, Ostrava; Miroslav DOČKAL, novinář, tč. Čs. velvyslanec tajemník, Hel-sinky; Ladislav ILJANKOV, redaktor ČTK, Praha; Ladislav IVANIC, redaktor Rudého práva, Košice (důchodce); Benedikt JANČI, hlav. redaktor vzděláv. programů, Slovenská televízia, Bratislava; Václav JANDA, ved. redaktor Kladenské záře; Stanislav KRACMER, redaktor vojensko-politické redakce Čs. televize, Praha; Karel MAREK, dlouholetý redaktor Rudého práva (důchodce); Jaromír NEMEC, ved. redaktor okr. novin Osvěny, Frýdek-Místek; Danuše NEMCOVÁ, redaktorka okr. novin Osvěny, Frýdek-Místek; Marie OPLTOVÁ, sekretářka redakce Kladenské záře; František PAVLIK, redaktor Stráže lidu, Olomouc; Arnošt POHL, techn. redaktor Iltáhní

redakce Mladé fronty, Brno; Daniela PROKOPCOVÁ, redaktorka Čs. rozhlasu, zahraniční vysílání, Praha; Josef SEDIVÝ, redaktor komunistického tisku od r. 1923 (důchodce); Jindřich SKRLANT, ved. redaktor Plamene míru, NHKG, Ostrava; Václav SNEJDAR, redaktor Stráže lidu, Olomouc; Zdeňk ŠTASINÝ, býv. zástupce šéfredaktora Stráže vlasti, nyní posluchač VSP při ÚV KSČ, Praha; Radek ŠVEC, Praha; František ŠVEHLA, redaktor okr. novin Náš život, Vyškov; Julius TOVARYŠ, ved. redaktor časop. Ostravsko-karvinský horník, Ostrava; Antonín VYDRŽEL, redaktor Plamene míru, NHKG, Ostrava; Josef ZACHRDLA, ved. redaktor okr. novin Náš život, Vyškov. *RP, 23. 5. 69, s. 2*

Slovo do vlastních řad dále podepsali:

K prohlášení nazvanému Slovo do vlastních řad, uveřejněnému v Rudém právu dne 17. května t. r., připojili své podpisy dále novináři: Arnošt BAK, redaktor Pravdy, Bratislava; Josef BARANEC, redaktor Pravdy, Bratislava; Miloš BELUS, redaktor Pravdy, Bratislava; Karel HEDERLING, redaktor Pravdy, Bratislava; Karel HULMAN, redaktor Pravdy, Bratislava; Ján ISTVANCIN, redaktor Pravdy, Bratislava; Blanka KMETKOVÁ, redaktorka Karvinských novin, Karviná; František KOPEČEK, redaktor Pravdy, Písek; Miroslava KUBANOVÁ, zástupce ved. redaktora Jiskry VZKG, Ostrava; Josef LDC, redaktor Pravdy, Bratislava; Josef LUPTÁK, hlavní sekretář Pravdy, Bratislava; Dr. Milan MARKO, CSC., novita; Čs. novinářské cent. 12. Berlín; Pavel MAZÁČ, redaktor Jiskry, VZKG, Ostrava; Ján MIKLA, redaktor Pravdy, Bratislava; Josef MLČOCH, redaktor Pravdy, Bratislava; Ján NOVOSAD, redaktor Karvinských novin, Karviná; Ivan OSLEJSEK, kulturní

redaktor Karvinských novin, Karviná; Pavel PASTOR, redaktor Jiskry, VZKG, Ostrava; Miroslav PRAŽÁK, redaktor Čs. rozhlasu, studio Písek; Ladislav SKOKSA, redaktor Pravdy, Bratislava; Jarmila SOUKUPOVÁ, redaktorka Plamene míru, NHKG, Ostrava; Karel SVOBODA, vedoucí redaktor Jiskry, VZKG, Ostrava; Jiri SVOBODA, zást. vedoucího redaktora Karvinských novin, Karviná; Václav ŠNEJBERG, redaktor Pravdy, Písek; Bohuš TRÁVNÍČEK, zástupce šéfredaktora Pravdy, Bratislava; Vladimír VAČEK, redaktor Pravdy, Písek; Dušan ZÁBRANSKÝ, redaktor mluvčí vstoupil do Ostravy; Oldřich KUBÁČ, redaktor časop. Východoslovenský železničiar, Košice; Semin; František TOPEK, ved. redaktor časop. Východoslovenský železničiar, Košice; Jaroslav VOTRUBA, redaktor časop. Východoslovenský železničiar, Košice; Růžena ZÁHRADKOVÁ, dlouholetá novinářka, Praha. *RP, 24. 5. 69, s. 2*

K Slovu do vlastních řad se dále připojují:

K prohlášení skupiny novinářů nazvanému Slovo do vlastních řad, jež bylo uveřejněno v Rudém právu dne 17. května, zaslali další podpisy: **Josef BALLA**, redaktor Szabad Földműves, Bratislava; **Karel BARTA**, redaktor Světa socialismu, Praha; **Josef BRAVENEC**, redaktor závodního rozhlasu n. p. Fraga, Praha-Vysočany; **Anna ČAVARGOVÁ**, zástupce hlavn. redaktora týdeníku Nové žytfa, Prešov; **Bohumír ČMELINSKÝ**, novinář-důchodce, Strakonice; **Juraj DACKO**, hlavní redaktor týdeníku Nové žytfa, Prešov; **Štefan GAVULA**, redaktor týdeníku Nové žytfa, Prešov; **Ladislav GAL**, redaktor Új Szó, Bratislava; **Stefan HOKSZA**, redaktor Szabad Földműves, Bratislava; **Rudolf IVANIUK**, redaktor záv. časopisu Tempo, Železářny a drátovny, Bohumín; **Štefan KOVÁCS**, redaktor Szabad Földműves, Bratislava; **Štefan MISTRÍK**, redaktor Východoslovenských novin, Košice; **Karol MROČEK**, novinář, t. č. posluchač Vysoké politické školy, Moskva; **Jan ONDRÁČEK**, redaktor Nové svobody, Ostrava; **František PTÁČEK**, od r. 1959 donedávna ved. redaktor Naší pravdy, Gottwaldov (t. č. přechodně v Inval. důchodu); **Elemér PERL**, zástupce ved. redaktora Szabad Földműves, Bratislava; **Ivan RODÁK**, redaktor vydavatelství časopisů OV KZUP, Prešov; **Gabriel SÁNDOR**, redaktor Szabad Földműves, Bratislava; **Milan SENEKOVIC**, redaktor týdeníku

Květy, Praha; **Miroslav VLČEK**, novinář, t. č. politický pracovník, Brno.

Omlouváme se za chybu, která vznikla v seznamu signatářů Slova do vlastních řad 17. května t. r. Správně mělo být uvedeno: doc. PhDr. **Miloslav Hladký**, CSC.

RP, 30.5.69, s. 2

K Slovu do vlastních řad se dále připojili:

K prohlášení skupiny novinářů, jež bylo pod názvem Slovo do vlastních řad uveřejněno v Rudém právu 17. května t. r., zaslali své podpisy tyto další novináři: **Vladimír ČERNOCKÝ**, redaktor týdeníku Nová železnice, Ostrava; **František HLINKA**, vedoucí redaktor týdeníku Západoslovenský železničiar, Bratislava; **Miroslav ILJUK**, redaktor časopisu Nové žytfa, Prešov; **Michal KOC**, redaktor časopisu Nové žytfa, Prešov; **Rudolf KOCH**, redaktor týdeníku Nová železnice, Ostrava; **František KREUZ**, redaktor týdeníku Nová železnice, Ostrava; **Karel MAREK**, redaktor tělovýchovných časopisů nakl. Olympia, Praha; **Miloslav NOVOTNÝ**, redaktor ČTK, Praha; **Andrij STEFANKO**, hlavní redaktor měsíčníku Družno vpered, Prešov; **Štefan SZARKA**, redaktor Új Szó, Bratislava; **Augustín ŠIŠKA**, šéfredaktor Technických no-

východních novin, Bratislava; **Eugen MÝTNIK**, zást. šéfredaktora Východoslovenských novin, Košice; **Rudolf NITTMANN**, moskevský korespondent a redaktor Pravdy, Bratislava; **Ján PODHRADSKÝ**, redaktor Pravdy, Bratislava, t. č. posluchač Akad. společ. věd při OV KSSS, Moskva; **Antónia SLOTOVA**, redaktorka časopisu Obzor socialismu, Bratislava; **Emil SVETOŇ**, zást. šéfredaktora časop. Obzor socialismu, Bratislava; **Michal TUTKO**, ved. sekretář redakce Východoslovenských novin, Košice; **Miloslav VRABEC**, ved. redaktor časop. Rozvoj chemie, SCHZ, Lovosice. *RP, 27.5.69, s. 2*

vín, Bratislava; **Andrej TUŠER**, zástupce vedoucího redaktora týdeníku Západoslovenský železničiar, Bratislava; **Evžen VALČÁK**, nositel Leninova řádu a Řádu republiky, novinář-důchodce, Ústí nad Labem; **Milan ZMAJKOVIC**, redaktor a vedoucí vydání Východoslovenských novin, Košice.

RP, 7.6.69, s. 2

Prosíme členy, aby ze seznamu podpisů uveřejněných 30. května odečetli jméno Jana Ondráčka, redaktora Nové svobody v Ostravě, jehož podpis — jak jsme byli upozorněni — jak jsme ověřili — byl podvržen a padělán. Bylo při tom zneužito též obálky a dopisního papíru Hstu Nová svoboda. Původce tohoto podvrhu se tím pravděpodobně pokusil zdiskreditovat Slovo do vlastních řad. Redaktor J. Ondráček tento podvrh odsuzuje, my též, a s námi jistě naši čtenáři.

Příloha č. III

Novináři na černé listině

Zdroj: in *Klub novinářů Pražského jara – členský zpravodaj*. 23. října 1992. roč. III., č. 6, str. 1.-8. *Novináři na černé listině*.

ZVEME VÁS VŠECHNY DO PRAHY

na členskou schůzi Klubu novinářů Pražského jara 1968,
která se koná

v pátek 23. října 1992 ve 13.30 hodin
ve velkém sále Klubu novinářů SN ČR /Pařížská 9/.

Nedejte si ujít příležitost setkat se opět s bývalými spolupracovníky a kolegy. Navíc jsme pozvali na besedu **JUDr. Pavla Rychetského**, bývalého místopředsedu vlády ČSFR /nar. 17. 8. 1943/, abychom s ním pohovořili o důsledcích „Směrnice o vedení jednotné centrální evidence představitelů, exponentů a nositelů pravicového oportunistu...“, kterou schválilo předsednictvo ÚV KSČ 8. ledna 1971, a na „černé listině“, založené podle této směrnice, se ocitla jména velké většiny z nás - novinářů.

NOVINÁŘI NA ČERNÉ LISTINĚ

Naše předsevzetí z listopadu 1969, zakotvená ve stanovách Klubu novinářů Pražského jara 1968, mají historicky trvalou platnost. Znovu nás v tom utvrdilo publikování „Směrnice o vedení jednotné centrální evidence představitelů, exponentů a nositelů pravicového oportunistu, organizátorů protistranických, protisocialistických a protisovětských kampaní a akcí“, kterou schválilo předsednictvo ÚV KSČ 8. ledna 1971. Tuto směrnici spolu s následujícími seznamy evidovaných, sledovaných a v minulém dvacetiletí perzekuovaných osob poskytl v červenci t.r. Generální prokuratura ČSFR k veřejné publicitě (úplné seznamy přinesly deníky Lidové noviny a Noviny).

„Černá listina“, přísně utajovaná v dobách komunistického totalitního režimu, je dnes dalším ze základních dokladů k tomu, abychom se čestně a otevřeně vypořádali s neblahým dědictvím hrůzného režimu, jak to vyžaduje skutečná obnova respektu k zákonům a lidským právům. Během let 1971 až 1973 navrhli tehdejší usurpátoři moci v komunistické straně k této „černé evidenci“ více než deset tisíc osob; nakonec bylo evidováno a pronásledováno 6335 osob. Byli to bývalí pracovníci stranických orgánů, zastupitelských a výkonných orgánů státní správy a společenských organizací, hospodářští pracovníci, vědečtí a vysokoškolské odborníci a zejména pak veřejně čin-

ní tvůrčí pracovníci - režiséři, dramaturgové, spisovatelé a my - novináři.

Na výborové schůzi KNPJ 1968 začátkem září t.r. jsme se proto rozhodli zveřejnit seznam všech novinářů, kteří se ocitli na „černé listině“ právě za svoji činnost v období Pražského jara 1968 a v několika následujících měsících po srpnovém vpádu okupantských vojsk na naše území. Těm, kteří se nedožili dnešních dnů, zasloužené rehabilitace a satisfakce, zachováme navždy tichou vzpomínku. Je mnoho těch, kteří jsou již v penzijním věku a na zaslouženém odpočinku, ale je potěšitelné, že s většinou se od listopadu 1989 setkáváme na našich klubových schůzích, že se stali členy Klubu novinářů Pražského jara od jeho založení a že se k němu i nadále hlásí. V následujícím seznamu jsou proto z „černé“ evidence vybráni všichni čs. novináři (uvádíme rok narození a poslední zaměstnání před vyhazováním a perzekucí):

Navržení centrálními orgány

Babnič Vladimír /1926/, ČTK Bratislava
Bachnár Alexander /1919/, Práca Bratislava
Bakoš Martin /1929/, Čs. rozhlas Bratislava
Balajka Bohumil /1923/, SPN Praha
Bednářová Otká /1927/, Čs. televize Praha
Beňačková Vlasta /1933/, ČTK Praha, pracoviště Vídeň
Běhal Rostislav /1922/, Čs. rozhlas Praha
Brabec Vladimír /1924/, ČTK Praha
Branislav Vladimír /1935/, Čs. televize Praha
Branžovský Josef /1909/, Čs. rozhlas Praha
Brejchová Jiřina /1924/, Práce Praha
Budín Stanislav /1903/, Reportér Praha
Bureš Jan /1919/, Svět sovětů
Cádra Fedor /1926/, Čs. rozhlas Bratislava
Cuhra Ivan /1936/, Čs. rozhlas Praha
Čechová Heda /1928/, Čs. televize Praha
Černák Milan /1932/, Čs. film Bratislava
Černý František /1931/, Čs. rozhlas Praha

Černý Miroslav /1932/, Česká literatura
Čonka Jan /1915/, Smena Bratislava
Čulík Dušan /1924/, ministerstvo zahraničí ČSR
Čučková Olga /1932/, Čs. televize Praha
Čutla Jiří /1930/, Nová mysl Praha
Danšl Ladislav /1924/, Čs. televize Praha
Diensbier Jiří /1937/, Čs. rozhlas Praha
Dobrovský Luboš /1932/, Čs. rozhlas Praha, pracoviště Moskva
Dolejška Vilém /1909/, Práce
Doležalová Florence /1922/, ČTK
Drozdová Růžena /1922/, Čs. rozhlas
Dubský Milan /1929/, Čs. zahraniční obchod
Eis Zdeněk /1900/, Ústav pro českou literaturu ČSAV
Fairaizl Jindřich /1934/, Čs. televize
Faltys František /1906/, Reportér Praha
Feldstein Petr /1943/, Student
Fiala Miloš /1900/, Rudé právo
Fořt Zdeněk /1926/, Zemědělské noviny
Földi Gustav /1916/, Práca Bratislava
Frödl Jiří /1925/, Čs. rozhlas
Frydrych Arnošt /1926/, Čs. televize
Fučík Jindřich /1926/, Svoboda Praha
Fusch Vilém /1923/, Čs. rozhlas
Fülop Otto /1933/, Smena Bratislava
Galuška Miroslav /1922/, ministerstvo kultury ČSR
Gjurič Andrej /1938/, fakulta osvěty a novinářství UK
Goldschmid Jiří /1925/, ČTK Praha
Grym Pavel /1930/, Lidová demokracie
Hála Jan /1937/, ČTK Praha
Hamšík Dušan /1930/, Literární noviny
Hanák Jiří /1938/, Reportér Praha
Haštaba Stanislav /1933/, Reportér Praha
Havlíček Dušan /1923/, ČTK Praha, pracoviště Ženeva
Havlíčková Dušana /1940/, Čs. televize Praha
Hrábková Jiřina /1925/, Čs. rozhlas Praha
Hejzlar Zdeněk /1921/, Čs. rozhlas Praha
Hlavicová Marie /1945/, Mladá fronta
Hlinka Bohuslav /1927/, Lidová demokracie

1932/, Česká litera-
Smena Bratislava
1924/, ministerstvo zdra-
1932/, Čs. televize Pra-
Nová mysl Praha
1924/, Čs. televize
1937/, Čs. rozhlas Pra-
1932/, Čs. rozhlas
Moskva
1909/, Práce
1922/, ČTK
1922/, Čs. rozhlas
1929/, Čs. zahraniční
0/, Ústav pro českou li-
1934/, Čs. televize
1906/, Reportér Praha
1943/, Student
1916/, Rudé právo
1916/, Zemědělské noviny
1916/, Práce Bratislava
Čs. rozhlas
1926/, Čs. televize
1926/, Svoboda Praha
1923/, Čs. rozhlas
1913/, Smena Bratislava
1922/, ministerstvo
1938/, fakulta osvěty
1925/, ČTK Praha
1910/, Lidová demokracie
ČTK Praha
1930/, Literární noviny
1914/, Reportér Praha
1913/, Reportér
1923/, ČTK Praha,
1914/, Čs. televize
1925/, Čs. rozhlas
1921/, Čs. rozhlas Praha
1945/, Mladá fronta
1927/, Lidová demo-

Hochman Jiří /1926/, Reportér Praha
Holler Josef /1927/, Reportér Praha
Hollý Anton /1915/, Roháč Bratislava
Holotík Vladislav /1924/, Práce Praha
Holý Václav /1933/, Noviny zahraničního obchodu
Hončík Vladimír /1925/, Čs. rozhlas Praha
Honzovič Richard /1934/, Čs. televize
Hořec Jaromír /1921/, Časopis Univerzity Karlovy
Houdek Vratislav /1919/, Čs. televize Praha
Hozman Jiří /1935/, Čs. televize Praha
Hradecký Adolf /1923/, Reportér Praha
Hradilák Zdeněk /1931/, Revue dějin socialismu
Hrnc Martin /1936/, Pravda Bratislava
Hronek Jiří /1930/, Pragopress Praha
Hruša Zdeněk /1912/, ČTK Praha
Chejlava Jan /1923/, Čs. televize, pracoviště Ženeva
Chejlavová Marta /1937/, Čs. rozhlas Praha
Chudožilov Petr /1943/, Literární listy
Chýle Miroslav /1934/, Noviny zahraničního obchodu
Ilk Mario /1928/, Čs. televize Praha
Inovecký Josef /1920/, Zemědělské vydavatelství Bratislava
Ipserová-Bauerová Blanka /1927/, Čs. červený kříž Praha
Jandová Věra /1933/, Čs. rozhlas
Janíček Jeroným /1943/, Čs. rozhlas
Janík Zdeněk /1923/, Učitelství noviny
Janýr Přemysl /1926/, Čs. televize
Jára Karel /1926/, Zemědělské noviny
Jelínek Miroslav /1928/, Mladá fronta
Jezdinský Karel /1939/, Čs. rozhlas
Jirásek Karel /1939/, ČTK Praha
Jirka Jindřich /1926/, Rudé právo
Jiříček Jan /1940/, Práce Praha
Jonák Ján /1924/, Pravda Bratislava
Junek Miloš, Čs. rozhlas
Jungmann Milan /1922/, Literární noviny
Juřík Vladimír /1925/, fakulta společenských věd a publicistiky UK
Kalinová Agneša /1924/, Kulturní život
Kaliský Roman /1922/, Čs. televize Bratislava
Kalný Jaroslav /1927/, Smena Bratislava
Kantůrek Jiří /1932/, Čs. televize
Kárný Miroslav /1919/, Život strany

Kaštánek Jan /1933/, Lidová demokracie
Kaucký František /1922/, Ústředí novinářů ČSSR
Kettner Petr /1921/, Klub volných novinářů SČN
Klánský Mojmír /1921/, Zemědělské noviny
Klement Karel /1928/, Čs. rozhlas
Kliment Alexander /1929/, Literární listy
Klimeš Ivan /1935/, ČSAV Praha
Klímová Olga /1929/, ČTK Praha
Klír Jiří /1924/, Čs. rozhlas
Klusáková Jana /1941/, Film a doba
Knaiflová Jiřina /1923/, Družstevní noviny
Kocourek Vítězslav /1920/, Čs. spisovatel
Koňak Zdeněk /1919/, Hlas revoluce
Kopčanová Elena /1937/, Čs. rozhlas Bratislava
Kopecká Eva /1931/, Čs. rozhlas Praha
Kosík Karel /1926/, Literární listy
Kotek Václav /1930/, Doba
Kotíková-Majerovičová Ruth /1927/, Čs. rozhlas
Kotinský Karel /1927/, Čs. televize
Král Karel /1917/, ČTK Praha, pracoviště USA
Krása Pavel /1930/, Svobodné slovo
Kratochvíl Igor /1924/, Čs. rozhlas
Kraus Václav /1931/, Práce Praha
Křemáň Jan /1933/, ČTK Praha
Krejčí J. Karel /1924/, Čs. televize
Křištofová Jitka /1938/, Výrobní družstevnictví
Krupička Pravoslav /1926/, Výrobní družstevnictví
Kryštofek Oldřich /1922/, Čs. rozhlas
Kurina Anton /1927/, Smena Bratislava
Kusák Alexej /1929/, Student
Kůstka Josef /1924/, Učitelství noviny
Kyncl Karel /1927/, Čs. televize
Lánský Karel /1924/, Čs. rozhlas
Lažanský Jaroslav /1923/, ČTK Praha
Lederer Jiří /1922/, Reportér Praha
Lehm A. J. /1924/, Čs. film
Lobotka Alfonz /1927/, Rolnické noviny Bratislava
Ludvíková Jarmila /1930/
Maleček Stanislav /1917/, Svaz českých novinářů
Málek Zbyněk /1922/, Rudé právo

Maxa Vojtěch /1921/, ČTK Praha
Maxová Dagmar /1922/, Čs. rozhlas
Mihál Vladimír /1926/, Čs. televize Bratislava
Mojík Ivan /1928/, Práca Bratislava
Moučková Kamila /1928/, Čs. televize
Münzová Alma /1931/, Epoque Bratislava
Nepraš Vladimír /1929/, fakulta sociálních věd a publicistiky UK
Noháč Zdeněk, Čs. televize
Nutz Otto /1939/, Čs. televize
Odcházal Miloš /1920/, Práce Praha
Olšínský Rudolf /1933/, Kulturní život Bratislava
Opavský Jaroslav /1920/, Rudé právo
Pachman Luděk /1924/, volný novinář
Palátová Dagmar /1924/, Státní pedagogické nakladatelství
Panchártek /Pátek/ Miloslav /1921/, Čs. rozhlas
Papež Ladislav /1926/, Život strany
Patera Jaroslav /1927/, Rodina a škola
Pavlinec Bohumil /1920/, Čs. televize Brno
Pavlis Jiří /1931/, Svobodné slovo
Pechar Jiří /1929/, ČTK Praha
Pekárek Svatopluk /1936/, Studentské listy
Pelikán Jiří /1923/, Čs. televize
Petránek Jan /1931/, Čs. rozhlas
Petřina Antonín /1924/, Rudé právo
Petřinová Irena /1926/, Reportér Praha
Pilátová Agáta /1938/, Učitelské noviny
Pinc Jiří /1945/, Literární listy
Plávková Otýlie /1926/, Čs. rozhlas Banská Bystrica
Pleskotová Stanislava /1917/, Vítáme vás v ČSSR
Počiatok Isidor /1932/, Čs. rozhlas
Podaný Josef /1932/, Čs. rozhlas
Polák Milan /1932/, Pravda Bratislava
Popoff-Cvetanov Boris /1924/, Uj-Szó Bratislava
Pražák Čeněk /1931/, Čs. televize
Príkazský Vladimír /1935/, Čs. rozhlas
Procházka Karel /1947/, Lidová demokracie
Procházka Tibor /1933/, Smena Bratislava
Prokop Přemysl /1923/, ČTK Praha
Provazník Dušan /1924/, ČTK Praha
Průcha Milan /1931/, Filosofický časopis

Přeslička Jaroslav /1928/, ÚR Čs.
Pujman Petr /1929/, volný novinář
Putra Andrej /1924/, Svet social Bratislava
Remeň Emil /1925/, Smena Bratislava
Ročeň Josef /1921/, Čs. červený k
Rohan Bedřich /1920/, Čs. tel
pracoviště Paříž
Ruml Jiří /1925/, Reportér Praha
Ruppeldtová Tatiana /1921/, Bratislava
Ruttkay Jozef /1933/, Pravda Bratislava
Růžička Karel /1921/, Čs. televize
Růžičková-Štefelová Renáta /Pravda Bratislava
Sedláková Mária /1922/, Pravda Bratislava
Sekera Jiří /1931/, Rudé právo
Seydler Jiří /1920/, Reportér Praha
Sígl Miroslav /1926/, Čs. televize Praha
Skálová Dita /1920/, Čs. rozhlas
Smetanová Alena /1945/, Lidová demokracie
Smolec Ján /1932/, Smena Bratislava
Sobíšek Pavel /1930/, Čs. televize
Sobíšková Jindra /1933/, Čs. rozhlas
Sovák Čeněk /1923/, Čs. rozhlas
Sprock Ladislav /1942/, Svobodné slovo
Stern Hanuš /1925/, ČTK Praha
Ströbinger Rudolf /1931/, Lidová demokracie
Strnadová Mária /1921/, Odbor Bratislava
Stuchl Vladimír /1922/, Květy
Suchý Čestmír /1921/, Čs. rozhlas
Suk Jindřich /1924/, ČTK Praha
Suková Věra /1923/, ČTK Praha
Svejkovský Jiří /1925/, Čs. televize
Svoboda Alois /1922/, Politika
Szabó Gejza /1940/, Uj-Szó Bratislava
Szöke Jozef /1928/, Csemado Bratislava
Šikl Zdeněk /1933/, Dějiny a literatura
Šiková Lilli /1924/, Rudé právo
Šiktanc Karel /1928/, Mladá fronta
Šimko Otto /1924/, Výber Bratislava
Šíp Emil /1913/, Rudé právo
Škaloud Emil /1911/, Svobodné slovo
Šleisová Helena /1927/, Čs. rozhlas
Šneková Libuše /1919/, Čs. rozhlas

1928/ ÚR Čs. ROH
volný novinář
4/ Svět socializmu
Smena Bratislava
Čs. červený kříž
1920/ Čs. televize,
Reportér Praha
1921/ Práce
1923/ Pravda Bratislava
1927/ Čs. televize
1941/ Renáta
1922/ Pravda Brati-
slava
Rudé právo
Reportér Praha
1926/ Čs. televize a ČTK
1927/ Čs. rozhlas
1945/ Lidová de-
mokratická
Smena Bratislava
1930/ Čs. televize
1933/ Čs. rozhlas
1923/ Čs. rozhlas
1942/ Svobodné slo-
vo
1925/ ČTK Praha
1931/ Lidová de-
mokratická
1921/ Odborár Brati-
slava
1922/ Květy
1921/ Čs. rozhlas
1924/ ČTK Praha
1923/ ČTK Praha
1925/ Čs. televize
1922/ Politika
1940/ Új-Szó Bratislava
1928/ Csemadok Brati-
slava
1933/ Dějiny a součas-
nost
1928/ Rudé právo
1928/ Mladá fronta
1924/ Výber Bratislava
Rudé právo
1911/ Svobodné slovo
1927/ Čs. rozhlas
1919/ Čs. rozhlas

Šnirc Matúš /1929/, ČTK Bratislava
Šotola Jiří /1924/, Literární listy
Štefan Emil /1912/, volný novinář
Šteliar Nandor /1942/, Práce Bratislava
Štern Jan /1924/, Práce Praha
Štrbák Michal /1930/, Zemědělské no-
viny Bratislava
Študent Karol /1909/, Bojovník Brati-
slava
Štych Jiří /1928/, Zemědělské noviny
Štovičková Věra /1930/, Čs. rozhlas
Šulc Milan /1924/, Literární listy
Šulc Zdislav /1926/, Rudé právo
Švenk Ludovít /1937/, Život Bratislava
Tokárová Miloslava /1917/, ÚV SAK
Bratislava
Tomsa Milan /1933/, Čs. televize
Tonninger Bohumil /1927/, Čs. televize
Tosek Vladimír /1919/, Čs. televize
Tosková Ruth /1925/, ČTK Praha
Tóth Michal /1932/, Új-Szó Bratislava
Touška František /1918/, Lidová demo-
kracie
Tučková Anna /1923/, Reportér Praha
Tvarožková Mária /1926/, Živena Brati-
slava
Urban Vladimír /1944/, Orbis Praha
Utitz Bedřich /1920/, Čs. rozhlas
Vacík Miloš /1922/, Rudé právo
Václavíček Jiří /1926/, Učitelství
Václavík Ota /1926/, Rudé právo
Vaculík Ludvík /1926/, Literární noviny
Válek Ladislav /1922/, Čs. rozhlas
Valenta Jiří /1928/, Čs. rozhlas
Valentová Olga /1927/, ČTK Praha
Vároš Milan /1933/, Smena Bratislava
Vávra Ivan /1921/, ČTK Praha
Vávra Josef /1917/, Práce Praha
Velenský Ladislav /1926/, Práce Praha
Venc Miroslav /1931/, ministerstvo
školsství SSR
Veselý Ludvík /1920/, Literární noviny
Větvíčka Miloš /1922/, Pragopropag
Vinař Jan /1914/, Čs. rozhlas
Volná Vlasta /1934/, Zemědělské no-
viny
Volný Sláva /1928/, Čs. rozhlas
Vosecký Slavomil /1925/, ČTK Praha
Vrabec Jan /1933/, Čs. televize
Vrabec Václav /1931/, Rudé právo
Werten Jiří /1916/, Čs. červený kříž
Winter Kamil /1918/, Čs. televize
Zajac Ladislav /1919/, Práce Bratislava

Zavřel Josef /1931/, Čs. televize
Zeman Rudolf /1937/, Čs. rozhlas
Zemek Petr /1932/, ČTK Praha
Žolnay Štefan /1928/, Vydavatelstvo
politickéj literatúry Bratislava

Navrzení městským výborem KSČ Praha

Černý Vladimír /1935/, Večerní Praha
Fabinger Jiří /1930/, Večerní Praha
Fuka Zdeněk /1927/, Nová Praha
Hás Jiří /1925/, Večerní Praha
Kejdana František /1931/, závodní no-
viny Tesla Strašnice
Král Václav /1931/, Večerní Praha
Kubínová Božena /1922/, rozhlas NV
Praha
Laštuvka Josef /1923/, Večerní Praha
Pěta Oldřich /1922/, ONV Praha 6
Růžička Otto /1929/, Pragopropag
Řebíček Ilja /1929/, závodní noviny Ko-
vák ČKD Praha
Šedo Milan /1926/, ONV Praha 6
Ševčík Karel /1931/, závodní noviny
Praga Praha 9
Šulcová Olga /1935/, Večerní Praha
Vopička Václav /1933/, Večerní Praha

Navrzení jihočeským krajským výbo- rem KSČ

Cikán Miloslav /1921/, Práce České
Budějovice
Čapek Bedřich /1934/, závodní noviny
Palcát Tábor
Dvořák Bohumil /1907/, nakladatelství
Melantrich
Emr Ivo /1929/, Jihočeský rozhlas Čes-
ké Budějovice
Galo Josef /1925/, závodní noviny Že-
lezničář České Budějovice
Hanzlíček Miroslav /1923/, Jihočeská
pravda
Hešík František /1936/, Jihočeská
pravda
Hlinka Bedřich /1923/, Jihočeský roz-
hlas
Jachnin Boris /1932/, Jihočeská prav-
da
Jelínek Miroslav /1926/, Jihočeský roz-
hlas
Jelínek Tomáš /1925/, Nástup Pelhří-
mov

John Josef /1935/, Jihočeský rozhlas
Mertl Věroslav /1929/, nakladatelství
Růže České Budějovice
Mráz Zdeněk /1934/, Jihočeská pravda
Nousek Milan /1926/, Jihočeský roz-
hlas
Novotný Jaroslav /1939/, Kovosvit Se-
zimovo Ústí
Pavloušek Antonín /1929/, časopis
KNV České Budějovice
Procházka Václav /1929/, Jihočeská
pravda
Šefčík František /1936/, časopis Hrani-
čář Prachatice
Šesták Jaroslav /1922/, Jihočeská
pravda
Šmaus Zdeněk /1941/, Jihočeská pravda
Šmejkal Karel /1919/, Okresní rozhlas
po drátě Strakonice
Týrová Stanislava /1943/, Jihočeský
rozhlas
Valníček Bořivoj /1930/, Jihočeská
pravda
Vejsada Václav /1921/, Nakladatelství
Růže České Budějovice
Vyhnálková Jarmila /1924/, časopis
Nástup Pelhřimov
Židoň Zdeněk /1930/, závodní noviny
Kovosvit Sezimovo Ústí

Navrzení východočeským krajským výborem KSČ

Balcar Břetislav /1930/, Čs. rozhlas
Hradec Králové
Bednář Miroslav /1919/, Pochodeň
Hradec Králové
Boukal Vítězslav /1931/, Pochodeň
Hradec Králové
Brodský Karel /1940/, Pochodeň Hra-
dec Králové
Hříšný Pavel /1946/, Pochodeň Hradec
Králové
Hudeček Jaroslav /1921/, okresní novi-
ny Svitavsko
Junek Vladimír /1921/, Krkonošská
pravda Trutnov
Kalhous Miroslav /1929/, okresní novi-
ny Jiskra, Rychnov nad Kněžnou
Kláš Zdeněk /1929/, Pochodeň Hradec
Králové
Klímová Hana /1925/, Pochodeň Hra-
dec Králové

Kramářová Jarmila /1930/, závodní
viny Únorovec, Hradec Králové
Kratochvíl Miroslav /1928/, závodní
viny Železničář severovýchodu
Kusý František /1934/, Nové Hrade
Peřínová Jiřina /1928/, Železničář
roovýchodu
Rajman Oldřich /1929/, Zář Pardub
Rodr Josef /1927/, Pochodeň H
Králové
Rydlo Otakar /1925/, Pochodeň
dec Králové
Rydlo Jaromír /1932/, okresní no
Nový čas Náchod
Šmídová Irena /1930/, Čs. rozhlas
dec Králové
Štefan Evžen /1928/, Pochodeň
dec Králové
Tomáš Ivo /1931/, Čs. rozhlas Hra
Králové
Tylš Karel, Pochodeň Hradec Králov
Vaclík Vladimír, Svobodné slovo Hra
Králové

Navrzení západočeským krajským výborem KSČ

Fiedlerová-Linhartová Anna /19
Pravda Plzeň
Hudec František /1932/, Stráž
Karlovy Vary
Königsmark Josef /1916/, Krajské
kladatelství Plzeň
Martan Zdeněk /1935/, Okresní roz-
sové studio Cheb
Panzer Karel /1928/, Čs. rozhlas Plz
Pražák Miroslav /1922/, Čs. rozhlas
zeň
Štika Miroslav /1928/, závodní no
Staviva Plzeň
Taláb Bedřich /1947/, Čs. rozhlas Pl
Vencovský Jan /1914/, Pravda Plzeň
Veselík Jiří /1918/, Práce-Erb Praha

Navrzení severočeským krajským výborem KSČ

Beránek Jindřich /1931/, Průboj
nad Labem
Berková Milada /1922/, Průboj Ústí n
Labem
Boehm Antonín /1920/, Čs. rozhlas
tí nad Labem

1930/, závodní no-
viny Králové
1928/, závodní no-
viny východu
Nové Hradecko
Železničář seve-
r
Zář Pardubice
Pochodeň Hradec
Pochodeň Hra-
dec
okresní noviny
Čs. rozhlas Hra-
dec
Pochodeň Hra-
dec
Čs. rozhlas Hradec
Hradec Králové
podné slovo Hradec
ským krajským
Anna /1919/
1932/, Stráž míru
1916/, Krajské na-
stavení
35/, Okresní rozhla-
sání
Čs. rozhlas Plzeň
22/, Čs. rozhlas Pl-
zeň
28/, závodní noviny
Čs. rozhlas Plzeň
4/, Pravda Plzeň
Práce-Erb Praha
ským krajským vý-

Brychta Radovan /1928/, Průboj Ústí nad Labem
Bursík Josef /1932/, Průboj Ústí nad Labem
Dušek Jan /1947/, Čs. rozhlas Ústí nad Labem
Fries Egon /1921/, Průboj Ústí nad Labem
Funková Jitka /1922/, Lidová demokracie
Haidler Jaroslav /1933/, Průboj Ústí nad Labem
Janáček Milan /1938/, Severočeské nakladatelství Liberec
Kindl Miroslav /1947/, Dialog Ústí nad Labem
Kovařík Miroslav /1934/, Čs. rozhlas Ústí nad Labem
Löwy Jiří /1930/, závodní noviny Přáslav, Benešov nad Ploučnicí
Preisler Karel /1922/, Průboj a Čs. rozhlas Ústí nad Labem
Ráček Stanislav /1938/, Průboj Ústí nad Labem
Sedlecký Karel /1936/, Kontakt Ústí nad Labem
Sieredzki Jan /1913/, Volkszeitung Ústí nad Labem
Stehlík Zdeněk /1935/, závodní noviny Sklář Nový Bor
Strnad Antonín /1923/, Čs. rozhlas Ústí nad Labem
Svobodová Vlasta /1930/, Průboj Ústí nad Labem
Tauerová Miloslava /1922/, Průboj Ústí nad Labem
Zavřel Ludvík /1936/, Destá Děčín
Zelinka Jiří /1934/, Průboj Ústí nad Labem

Navrzení středočeským krajským výborem KSČ

Fritzl Zdeněk /1933/, okresní noviny Nymbursko
Hála Bedřich /1927/, Zemědělské noviny Praha
Houdek Stanislav /1931/, okresní noviny Jiskra Benešov
Janečková Eva /1944/, závodní noviny Královodvorských železáren
Joniš Oldřich /1929/, závodní noviny Vontil, AZNP Mladá Boleslav

Kadeřábek Rudolf /1925/, krajský časopis Svoboda
Krečová Marie /1921/, krajský časopis Svoboda
Pechan Emanuel /1920/, krajský časopis Svoboda
Procházka Karel /1943/, okresní noviny Beroun
Senkevič Milan /1932/, okresní noviny Beroun
Stibor Štěpán /1932/, krajský časopis Svoboda
Truhlařík Rudolf /1929/, Zpravodaj Brandýs nad Labem

Navrzení jihomoravským krajským výborem KSČ

Daněk Lubomír /1934/, krajské rozhlasové vysílání Jihlava
Hejzman-Hvězdoň Pavel /1927/, závodní noviny TON Bystřice pod Hostýnem
Holoubek Luboš /1928/, okresní studio rozhlasu po drátě, Žďár nad Sázavou
Chmel Zdeněk /1933/, Rovnost Brno
Kabourek Bohumil /1928/, Rovnost Brno
Koželouhová Květa /1938/, Rovnost Brno
Marčák Bohumil /1924/, Rovnost Brno
Menšíková Jiřina /1929/, Čs. rozhlas Brno
Paleček Richard /1936/, rozhlas po drátě Třebíč
Pavlinec Bohumil Miloš /1920/, Čs. televize Brno
Popelka Luboš /1927/, Čs. televize Brno
Selinger Lubomír /1929/, Rovnost Brno
Sokol Emil /1926/, Čs. televize Brno
Šigut Jiří /1929/, Rovnost Brno
Šilhan Václav /1936/, Stráž lidu Prostějov
Švihnos Pavel /1932/, Rovnost Brno
Trefulka Jan /1929/, Host do domu Brno
Tučková Alena /1922/, Čs. rozhlas Brno
Večeřová Irena /1924/, Čs. rozhlas Brno
Vejpustek Bohumil /1933/, okresní noviny Nový život Břeclav

Vondráček Jiří /1927/, Čs. televize Brno
Zeman Miloslav /1933/, časopis Jiskra
Třebíč

Navrženi severomoravským krajským výborem KSČ

Bublík Ladislav /1924/, Nová svoboda
Ostrava
Cerman Václav /1923/, závodní noviny
MEZ Vsetín
Czmero Rostislav /1926/, Stráž lidu
Olomouc
Daňková Zdeňka /1934/, okresní noviny
Rozkvět Nový Jičín
Eliška Luděk /1923/, Čs. televize Ostra-
va
Franc Ferdinand /1932/, rozhlasový vy-
síláč Litovel
Gavenda Jan /1914/, nakladatelství
Profil Ostrava
Gryc Oldřich /1926/, okresní noviny Na-
še slovo Šumperk
Jasizsek Henryk /1919/, časopis Zwrot
Český Těšín
Juřina Věnceslav /1931/, nakladatelství
Profil Ostrava
Kachel Alois /1918/, Čs. rozhlas Ostra-
va
Kmeťková Blanka /1927/, Karvinské
noviny
Kubíček Ivan /1935/, Nová svoboda
Ostrava
Kulig Jan /1930/, závodní rozhlas Třine-
ckých železáren
Lampa Jiří /1923/, závodní noviny Tři-
neckých železáren
Matyáš Bohuslav /1942/, Stráž lidu
Olomouc
Nováčková Marie /1927/, Čs. rozhlas
Ostrava
Seidlová Hana /1944/, okresní rozhlas
po drátě Karviná
Steiner Alfréd /1933/, Karvinské noviny
Svoboda Jiří /1938/, Karvinské noviny
Sýkorová Růžena /1933/, Stráž lidu
Olomouc
Švandelík Josef /1920/, Stráž lidu Olo-
mouc
Tichý Rostislav /1920/, okresní noviny
Vpřed Bruntál
Vachala Jan /1929/, závodní noviny
Zbrojovák Vsetín

Valtr Vladimír /1923/, Nové Valaš-
ky Vsetín
Zdařil Oldřich /1928/, závodní no-
viny MEZ Mohelnice.

Do této jednotné „černé“ evidence bylo zařazeno dále 986 občanů ze Slovenské republiky, mezi nimi i mnozí slovenských novinářů (vyjma těch, kteří navrhly centrální orgány). Z obsahu materiálu Generální prokuratury ČSFR plyná, že seznamy byly uzavřeny v roce 1973, ale už ne to, zda byly v následujících letech aktualizovány či doplňovány o další osoby. Zařazení osob do „černé evidence“ záviselo mnohdy na agilitě toho kterého stranického orgánu, a komunistická libovůle mocných velmi často dopadala s různými následky i na denní příslušníky. Jednání těch funkcionářů, kteří se na celé akci podíleli a iniciativně ji rozvíjeli, naplňuje znaky skrytých podstat několika trestných činů (zneužívání pravomoci veřejného činitele, vydírání, útisk). Ve všech těchto případech přichází tedy v úvahu trestné zločinění. Zejména forem vydírání a útisku bylo mnoho (donucení k rezignaci po pohrůžkou, že se děti nedostanou do studia - bylo nejužívanější).

Výbor KNPJ 1968 a redakce našeho členského zpravodaje uvítají připomínky a náměty těch z vás, kteří jste v své záležitosti cokoli podnikli - kromě rehabilitací, jimiž většina z vás prošla o nichž jsme v minulých číslech dostatečně informovali. Pokusili jsme se tímto uveřejněním seznamu 437 novinářů (tj. téměř 7% z celkového počtu uvedených osob) podpořit otevřenou informovanost; tím morálně i politicky ocenit soudit totalitní mocnáře bývalého komunistického režimu a zároveň poskytnout plnou solidaritu všem, kteří se na „černou listinu“ dostali a mají za sebou často strastiplné osudy, jak o tom vypovídaly dopisy mnohých z vás, otištěné v minulých číslech členského zpravodaje.

(msq)

NOVINÁŘŮ ČR

důvodů, neboť od
menávány kompletně
publiky, který i v letoš-
blenů SN ČR se pod-
ně které nové rubri-
notu (Tř sdělovacích
ře, Technika v redak-

Jednání správní rady
gionech a zájmových
umentace, Personální
ace ve stručné podo-

ČR a Unii vydavatelů

a návrh minimálních
tén i s tabulkou výše
y jednotlivé redakce.

o lázeňskou léčbu si
e sekretariátu SN ČR
otazník (nebo o něj te-
ručení pracovní skupi-
ní příspěvek Českého
u žadatele).

notlivá města v České
o bulletinu SN ČR.

začínají zakládat velké
sti budou publikovány

TK v Praze a Centra
ma, Vodičkova 36, 2.
vanou institucí, spon-
dcasting Corp (CBS),
přádané jsou pro naše
(300 Kčs).

dní federace novinářů,
se mělo loni možnost
různých zemích světa.
ových periodik (jejich
současně zaniklo 60
duje stejnojmenná rub-

rubrice Burza práce,
ých místech v jednot-

„Černá listina“ armádního tisku

Normalizační čistku zahájilo vedení Čs. lidové armády záhy po srpnu 1968. Do roku 1973 muselo pro „politickou nespolehlivost“ odejít 3408 vojáků z povolání, mezi nimi bylo také 36 novinářů. Byl tak sestaven seznam osob, které „bylo nutné sledovat i po jejich odchodu z armády“, přesně v duchu „Směrnice o vedení jednotné centrální evidence...“, kterou schválilo tehdejší předsednictvo ÚV KSČ 8. ledna 1971 (bliže viz náš členský zpravodaj č. 6/92). Jsou mezi nimi také pracovníci tehdejší bezpečnosti, soudů a prokuratur. Uvádíme dnes jména novinářů, kteří se na této „černé listině“ ocitli (mnoho z nich je členy našeho KNPJ od jeho založení):

Ivan Balada (1936), Čs. armádní film
Bedřich Benda (1928), Čs. armádní film
Jan Beránek (1924), časopis Historie a vo-
jenství
Ervín Bělák (1924), deník Obrana lidu
Bohuslav Blažek (1942), Čs. armádní film
Milan Bravenec (1931), časopis Stráž vlasti
František Dobeš (1925), časopis Lidová ar-
máda (A-revue)
Jan Grünthal (1923), nakladatelství Naše
vojsko
Jaromír Hašek (1927), nakladatelství Naše
vojsko
Oldřich Havelka (1928), nakladatelství Naše
vojsko
Václav Holánek (1923), časopis Bezpeč-
nost
Milan Holub (1941), časopis Lidová armáda
Vladimír Horák (1925), Čs. armádní film
Milan Jandík (1928), vydavatelství časopisů
Magnet
Jiří Janeš (1931), Ústřední dům armády
Václav Jelínek (1932), časopis Čs. voják
Vlado Kašpar (1923), týdeník Signál
Oldřich Kerlický (1922),
vydavatelství časopisů Magnet

Ján Mentel (1938), časopis Lidová armáda
Jožka Michal (1927), časopis Lidová armá-
da
Miroslav Michálek (1921), týdeník Signál
František Novotný (1925), časopis Lidová
armáda
Milan Páček (1933), vydavatelství časopisů
Magnet
Jiří Pavel (1926), časopis Lidová armáda
Jiří Ployhar (1927), Čs. armádní film
Josef Polcar (1914), deník Obrana lidu
Ivan Poledne (1925), Ústřední dům armády
Bohuslav Rupeš (1927), deník Obrana lidu
Ladislav Svoboda (1931), deník Obrana li-
du
Josef Šnobl (1925), časopis Lidová armá-
da
Ivo Štuka (1930), časopis Signál
Oliver Trochta (1925), časopis Signál
JUDr. Maria Urxová, (1931), časopis Socia-
listická zákonnost
František Voráček (1923), nakladatelství
Naše vojsko
Karel Zelený (1919), nakladatelství Naše
vojsko
Antonín Zrůstek (1927), A-revue.

Uvádíme každý ohlas na zveřejnění této informace - jak jsme uvedli již v čísle 6/92 - činíme tak proto, abychom se čestně a otevřeně vypořádali s neblahým dědictvím minulého totalitního režimu, jak to vyžaduje skutečná obnova respektu k zákonům a lidským právům. Jednání těch funkcionářů, kteří se podíleli na pronásledování osob, uvedených v těchto seznamech, naplňuje znaky skutkových podstat hned několika trestných činů.

Které to jsou §§§

JUDr. Pavel Rychetský nám na členské schůzi velmi podrobně vysvětlil, které to jsou trestné činy, jež zakládají možnost trestního stíhání a byly způsobené na základě „Směrnice o vedení jednotné centrální evidence představitelů, exponentů a nositelů pravicového oportunismu...“ z 8. ledna 1971.

Jde zejména o tyto paragrafy trestního zákona č. 392/92 Sb. (částka 79, rozesílaná 13. srpna 1992):

- § 158 - zneužívání pravomoci veřejného činitele,
- § 196 - násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci,
- § 206 - pomluva,
- § 235 - vydírání,
- § 237 - útisk,
- § 260 - podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů,
- § 289 - zbabělost před nepřitelem.